

T.C.
İSTANBUL NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
KLİNİK PSİKOLOJİ (TEZLİ) YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DEPRESİF EĞİLİMLİ YETİŞKİN BİREYLERDE NESNE
İLİŞKİLERİ İLE İLİŞKİ BAĞIMLILIĞI VE AYRILIK
ANKSİYETESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Büşra YILDIZ

Yüksek Lisans Tezi

DEPRESİF EĞİLİMLİ YETİŞKİN BİREYLERDE NESNE
İLİŞKİLERİ İLE İLİŞKİ BAĞIMLILIĞI VE AYRILIK
ANKSİYETESİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Büşra YILDIZ

T.C.
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji (Tezli) Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

ORCID ID: 0009-0007-3650-7128

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Kader BAHAYİ

İstanbul
Temmuz 2024

KABUL VE ONAY

Büşra YILDIZ tarafından hazırlanan “Depresif Eğilimli Yetişkin Bireylerde Nesne İlişkileri İle İlişki Bağımlılığı Ve Ayrılık Anksiyetesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 08 Temmuz 2024 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyesi: **Prof. Dr. Devran TAN** _____
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi

Jüri Üyesi: **Dr. Öğr. Üyesi Elif KURTULUŞ** _____
İstanbul Üsküdar Üniversitesi

Tez Danışmanı: **Dr. Öğr. Üyesi Kader BAHAYİ** _____
İstanbul Okan Üniversitesi

Jüri tarafından kabul edilen bu çalışmanın Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Enstitü Yönetim Kurulu;

Karar Tarihi :

Karar Numarası :

Dr. Öğr. Üyesi Şerafettin SEVGİLİ
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını tezimin/projemin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

08 Temmuz 2024

Büşra YILDIZ

SAVUNMA ÖNCESİ ONAYLAR

BENZERLİK ONAYI		
Başlık	Depresif Eğilimli Yetişkin Bireylerde Nesne İlişkileri ile İlişki Bağımlılığı ve Ayrılık Anksiyetesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	
Savunma Tarihi	08.07.2024	
Sayfa Sayısı	112	
Benzerlik Yüzdesi (%)	%14	
Benzerlik Yüzdesi (%) (Kaynakça Hariç)	%14	
Taranan Program	Turnitin	
Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın kapak sayfası, giriş, özet, ana bölümler ve sonuç kısımlarından oluşan çalışmam için şahsım ve tez danışmanım/Enstitü Sorumlusu tarafından intihal tespit programında taraması yapılmıştır. Tez Danışmanımın gözetiminde tamamladığım çalışmamın azami benzerlik oranlarına göre intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.		
Öğrenci Büşra YILDIZ	Danışman Dr. Öğr. Üyesi Kader BAHAYI	Enstitü Sorumlusu

ETİK KURUL ONAYI		
Başlık	Depresif Eğilimli Yetişkin Bireylerde Nesne İlişkileri ile İlişki Bağımlılığı ve Ayrılık Anksiyetesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	
Etik Kurul Toplantı Tarihi	04.05.2023	
Etik Kurul Karar No	2023/18	
	Enstitü Sekreteri	

TEZDEN ÇIKARILAN YAYIN		
Yayın Künyesi	Yıldız, B. ve Bahay, K. (2024). Examining the relationship between object relations, relationship attachment and separation anxiety in adults with depressive tendencies. <i>Journal of Health Sciences and Medicine</i> , 7(2), 160-167.	
Yayın Türü	☐ Ulusal Hakemli Dergide Makale ☒ Uluslararası Hakemli Dergide Makale ☐ Ulusal Kongre/Sempozyumda Bildiri ☐ Uluslararası Kongre Sempozyumda Bildiri	
	Enstitü Sekreteri	

TEŞEKKÜR

Tez sürecimde bilgisini ve tecrübelerini her zaman paylaşan, yaşadığım zorluklarda desteğini eksik etmeyen, sabırla ve ilgiyle yanımda olan çok değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Kader BAHAYİ'ye teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

En büyük destekçilerim olan, aldığım her kararda arkamda duran, bana her daim inanan ve yanımda olan canım aileme; annem Gülcan YILDIZ'a, babam Fatih YILDIZ'a ve çok kıymetli kardeşim Berkan YILDIZ'a teşekkür ederim.

Tez yazma sürecimde her zaman yanımda olan ve desteğini her an hissettiğim, sevgili arkadaşım ve meslektaşım Zehra YILMAZ'a; dostluğu ile hayatımın her anında desteğini esirgemeyen kıymetli arkadaşım ve meslektaşım Nur Hilal ŞEN'e teşekkür ederim.

Son olarak araştırmaya desteklerini sunan tüm yakınlarıma, arkadaşlarıma ve katılımcılara teşekkür ederim.

Büşra YILDIZ

Temmuz, 2024

ÖZET

Büşra YILDIZ

Depresif Eğilimli Yetişkin Bireylerde Nesne İlişkileri ile İlişki Bağımlılığı ve Ayrılık
Anksiyetesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yüksek Lisans Tezi

Temmuz, 2024

Bu çalışmanın amacı, depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ile ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bununla birlikte belirtilen değişkenler ile ilişkili olabileceği düşünülen cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, romantik ilişki varlığı, anne ile ilişki, baba ile ilişki, ebeveynlerden ayrı kalma, bakım veren, kendine zarar verme ve psikiyatrik tanı gibi sosyo-demografik özelliklerin etkisi incelenmiştir. Çalışmanın örneklemini 18-60 yaş aralığında 404 kişiden oluşmaktadır. 404 kişiden orta ve şiddetli depresif eğilim gösteren 113 kişi çalışmaya dahil edilmiştir. Katılımcılardan Beck Depresyon Envanteri, Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI), Spann-Fischer İlişki Bağımlılığı Ölçeği (SFİBÖ), Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Anketi ve araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu aracılığı ile veri toplanmıştır. Verilerin analizinde, ikili grupların karşılaştırılması için Bağımsız Örneklem T Testi Analizi ve Mann Whitney U Testi uygulanmış; ikiden fazla grupları içeren eğitim düzeyi değişkeniyle yapılan karşılaştırmalar için ANOVA ve Kruskal Wallis Homojenik Testi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinden alınan puanlar sosyo-demografik değişkenlere (romantik ilişki varlığı, kendine zarar verme, eğitim düzeyi, yaş, medeni durum, anne ile ilişki, baba ile ilişki, bakım veren) göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Depresif eğilimli yetişkin bireylerde yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeğinden alınan puanlar bazı sosyo-demografik değişkenlere (yaş ve medeni durum) göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunmuştur. Yetişkin ayrılık anksiyetesi ile Nesne İlişkileri ve BORRTI (yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosantrizm, gerçekliği bozulması, algıların belirsizliği, sanrı varsanı) alt boyutları arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır. İlişki Bağımlılığı ile Nesne İlişkileri ve BORRTI (güvensiz bağlanma, egosantrizm, sosyal yetersizlik) alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır. Çalışmanın sonuçları mevcut literatür ile tartışılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Depresyon, nesne ilişkileri, yetişkin ayrılık anksiyetesi, ilişki bağımlılığı

ABSTRACT

Büşra YILDIZ

Analysis Of The Relationship Between Object Relations, Relationship Addiction And
Separation Anxiety In Adults With Prone To Depressive

Master's Thesis

İstanbul, 2024

The aim of this study is to examine the relationship between object relations, relationship addiction and separation anxiety in adults with depressive. In addition the effect of socio-demographic characteristics such as gender, age, marital status, education level, presence of romantic relationship, relationship with mother, relationship with father, separation from parents, caregiver, self-harm and psychiatric diagnosis, which are thought to be related to the mentioned variables, were examined. The sample of the study consists of 404 people between the ages of 18-60. Out of 404 people, 113 people with moderate to severe depressive tendencies were included in the study. Data of the study were collected from the participants through Beck Depression Inventory, Bell Object Relationships and Reality Rating Scale (BORRTI), Spann-Fischer Relationship Addiction Scale (SFIBÖ), Adult Separation Anxiety Questionnaire and Sociodemographic Information Form prepared by the researcher. In the analysis of the data, Independent Samples T Test Analysis and Mann Whitney U Test were applied for the comparison of paired groups; ANOVA and Kruskal Wallis Homogenic Test were applied for the comparisons made with the education level variable involving more than two groups. According to the results of the study, a statistically significant difference was found in the scores obtained from object relations and truth assessment scale in depressive-prone adults according to socio-demographic variables (presence of romantic relationship, self-harm, education level, age, marital status, relationship with mother, relationship with father, caregiver). It was found that the scores obtained from the adult separation anxiety scale in depressive-prone adults differed statistically significantly according to some socio-demographic variables (age and marital status). A statistically positive and significant relationship was found between adult separation anxiety and Object Relations and BORTTI (alienation, insecure attachment, egocentrism, distortion of reality, uncertainty of perceptions, delusion hallucination) sub-dimensions. A positive and significant relationship was found between Relationship Addiction and Object Relationships and BORTTI (insecure attachment, egocentrism, social inadequacy) sub-dimensions. The results of the study are discussed and interpreted with the existing literature.

Keywords

Depression, object relations, adult separation anxiety, relationship addiction

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
ETİK BEYAN.....	ii
SAVUNMA ÖNCESİ ONAYLAR.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	6
1.1. Depresyon	6
1.1.1. Depresyonun Tarihçesi.....	6
1.1.2. Depresyon Kavramı.....	6
1.1.3. Depresyonun DSM 5 Tanı Kriterleri.....	7
1.1.4. Depresyonun Epidemiyolojisi.....	8
1.1.5. Depresyonun Etiyolojisi.....	8
1.1.6. Depresyona Kuramsal Yaklaşımlar.....	10
1.1.6.1. Psikodinamik Yaklaşım.....	10
1.1.6.2. Bilişsel Yaklaşım.....	11
1.1.6.3. Davranışçı Yaklaşım.....	13
1.1.6.4. Varoluşçu Yaklaşım.....	13
1.2. Nesne İlişkileri.....	13
1.2.1. Sigmund Freud'a Göre Nesne.....	14
1.2.2. Melanie Klein'a Göre Nesne İlişkileri.....	15
1.2.3. Donald Winnicott'a Göre Nesne İlişkileri.....	17
1.2.4. Ronald Fairbairn'e Göre Nesne İlişkileri.....	19
1.2.5. Otto Kernberg'e Göre Nesne İlişkileri.....	20
1.2.6. Edith Jacobson'a Göre Nesne İlişkileri.....	21
1.2.7. Margaret Mahler'e Göre Nesne İlişkileri.....	22
1.2.8. Wilfred Bion'a Göre Nesne ilişkileri.....	23
1.3. İlişki Bağımlılığı.....	24

1.3.1. İlişki Bağımlılığı Aşamaları.....	26
1.3.2. İlişki Bağımlılığı Olan Bireylerin Kişilik Özellikleri.....	27
1.3.3. İlişki Bağımlılığı DSM 5 Tanı Kriterleri.....	28
1.3.4. İlişki Bağımlılığı Risk Faktörleri.....	29
1.4. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi.....	31
1.4.1. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi DSM 5 Tanı Kriterleri.....	33
1.4.2. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Epidemiyolojisi.....	34
1.4.3. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Etiyolojisi.....	34
İKİNCİ BÖLÜM: YÖNTEM.....	36
2.1. Araştırma Modeli.....	36
2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	36
2.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları.....	36
2.3.1. Sosyo-Demografik Veri Formu.....	36
2.3.2. Beck Depresyon Ölçeği.....	37
2.3.3. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği.....	37
2.3.4. Spann-Fischer İlişki Bağımlılığı Ölçeği.....	39
2.3.5. Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği.....	39
2.4. Veri Analizi.....	39
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR.....	41
3.1. Öncül Analizler.....	41
3.2. Karşılaştırma Bulguları.....	45
3.3. Korelasyon ve Regresyon Bulguları.....	69
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: TARTIŞMA.....	73
4.1. Nesne İlişkileri Ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Bulguların Demografik Bilgilere Göre Farklılaşmasının İncelenmesi.....	73
4.2. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğine İlişkin Bulguların Demografik Bilgilere Göre Farklılaşmasının İncelenmesi.....	80
4.3. İlişki Bağımlılığı Ölçeğine İlişkin Bulguların Demografik Bilgilere Göre Farklılaşmasının İncelenmesi.....	82
4.4. Nesne İlişkileri ile İlişki Bağımlılığı ve Ayrılık Anksiyetesi Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.....	84
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	88
KAYNAKLAR.....	90
EKLER.....	103
EK-1: Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	103

EK-2: Beck Depresyon Ölçeği.....	104
EK-3: Bell Nesne İlişkileri Ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği.....	105
EK-4: Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği.....	109
EK-5: Sosyo-Demografik Veri Formu.....	111
ETİK KURUL KOMİSYON İZNİ.....	112

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Sosyodemografik Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri.....	41
Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçüm Araçlarının Ortalama Değerlerine İlişkin Betimleyici İstatistikler.....	43
Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçüm Araçları Maddelerinin İç Tutarlılık Katsayıları.....	44
Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Test Bulguları.....	45
Tablo 5. Şu An Devam Eden Romantik İlişki Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Test Bulguları.....	46
Tablo 6. Çocukluk Döneminde Ebeveyn Uzun Süre Ayrı Kalma Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Test Bulguları.....	48
Tablo 7. Yaşam Boyunca Kendine Zarar Verme Davranışı Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Test Bulguları.....	50
Tablo 8. Eğitim Düzeyi Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Anova Bulguları.....	51
Tablo 9. Yaş Grubu Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Anova Bulguları.....	54
Tablo 10. Medeni Durum Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Anova Bulguları.....	57
Tablo 11. Anne İle İlişki Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları.....	60
Tablo 12. Baba İle İlişki Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları.....	62
Tablo 13. Çocukluk Döneminde Bakım Sağlayan Kişi Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları.....	65
Tablo 14. Tanı Konulmuş Psikiyatrik Rahatsızlık Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları.....	67
Tablo 15. Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyonu Bulguları.....	69
Tablo 16. Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Puanlarının Nesne İlişkileri Ve Gerçeği Değerlendirme Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Bulguları.....	71

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
AA	Ayrılık Anksiyetesi
APA	Amerikan Psikoloji Derneği
BORRTI	Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği
DSM	Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
SFİBÖ	Spann-Fischer İlişki Bağımlılığı Ölçeği
YAAB	Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Bozukluğu
YAAÖ	Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği

GİRİŞ

Eski çağlardan beri var olan depresyon, günümüzde yaygın bir ruhsal bozukluk olarak kabul edilmektedir. Depresif ruh hali, anhedoni, değersiz hissetme, iştahsızlık, uyku sorunları, yorgunluk ve konsantre eksikliği gibi bireyleri etkileyen psikiyatrik bir bozukluk olarak tanımlanmaktadır (Moussavi ve Chatterji, 2007). Depresyonun oluşmasında belli bir neden olmamasıyla birlikte kişilerin erken dönemlerinde maruz kalmış oldukları negatif olaylar ve stresli deneyimler depresyonun oluşmasına sebep olarak açıklanabilmektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2014).

Psikanalitik görüş, depresif bireylerin diğer kişilerden kopma fikrinin zorlayıcı olması sebebiyle negatif duygularını diğerlerine yansıtamadıklarını açıklamaktadır. Negatif duygular daha çok kendilerine yansıtılmaktadır. Sonuçta bireyler kendi eksiklikleri ve hatalarıyla oransız şekilde kendilerine karşı nefret duymaktadırlar (Freud, 1917). Freud'a göre depresyonun mühim olan öncüllerinden biri hayatın erken dönemlerinde gerçekleşmiş olan kayıp deneyimidir. Bu kayıp deneyimi önemli birinin vefatı veya gelişim aşamalarında mahrum kalınan ihtiyaçlar anlamına da gelebilmektedir (Freud, 1917). Bu çalışmada depresyonun tarihçesi, tanımı, tanı ve kriterleri, epidemiyolojisi, etiyolojisi ve farklı kuramsal yaklaşımları çerçevesinde bahsedilmiştir.

Psikodinamik ekol içerisinde bulunan Nesne İlişkileri Kuramı, Sigmund Freud'un kişilik kuramını açıklamak için geliştirmiş olduğu psikanalizin yetersizliği sebebiyle, yeni benlik modellerini aktarmak için diğer psikanalistler tarafından geliştirilmiş bir kuramdır. Kuramcılar bireylerin çevresi ve kişilerle olan ilişkisi üzerine yoğunlaşmaktadır. Dürtülerin ana güdü olmadığını; temel güdünün kişilerin ilişki arayışında olduklarını savunan kuramcılar, bireyin kişilik ve tutumlarının dış dünya ile girilen etkileşimler sonucunda şekillendiğini ifade etmektedirler (Hayta, 2010).

İnsan doğduğu andan itibaren ilişki içerisinde büyüyerek gelişim göstermektedir. Kurulan ilk ilişki olan anneyle ilişki, ilerideki yıllarda oluşacak ilişkilerin belirleyicisi olarak ifade edilmektedir. Nesne ilişkileri kuramcıları tarafından anne ile bebek arasında kurulan bu ilişki ve ilişkinin özellikleri incelenmektedir (McWilliams, 2009: 41). Erken dönemde bebeğin bakım vereni ile kurmuş olduğu ilişkinin niteliği içsel temsiller oluşturmakta ve bu temsiller kişinin ilerleyen yıllarındaki ilişkilerini, duygularını, düşünce ve tutumlarını

etkilemektedir. İçsel temsillerin hayat boyu ilişkilerde belirleyici bir faktör olduğu pek çok çalışmayla desteklenmiştir (Özakkaş ve Çorak, 2014).

Psikodinamik yaklaşım ile kişilerin iç dünyalarının aydınlatılması, geçmiş tecrübelerle tekrar göz atılabilmesi için etkili olarak görülmektedir (Tokdemir, 2017). Nesne İlişkileri kuramı, Melanie Klein, Donald Winnicott, Ronald Fairbairn, Otto Kernberg, Edith Jacobson, Margaret Mahler ve Wilfred Bion'un farklı yaklaşımlarıyla aktarılmıştır.

Nesne İlişkileri Kuramına göre birey ilişki arayışı içindedir ve temel motivasyonu nesne ile temas halinde olma ihtiyacı olarak açıklanmaktadır (McWilliams, 2009). Yaşamın erken dönemlerinde bakım verene duyulan ihtiyaç daha fazla iken ilerleyen dönemlerde bireyselleşme ihtiyacı artmaktadır (Faraji ve Özen, 2022). Çocukta sağlıklı ayrılma ve bireyselleşme sürecinin tamamlanamaması sonucunda çocuğun ebeveyninden ayrılması ve uzaklaşması ile ortaya çıkan yoğun kaygı ve tutunma ayrılık anksiyetesine neden olmaktadır (Mahler, 1975). Ayrılık anksiyetesi, gelişimsel döneme uygun olmayan periyotta anne-babasından ya da bakım vereninden ayrılma halinde aşırı kaygı hissetme olarak tanımlanmaktadır. (Öztürk, 1997). Ayrılık kaygısı bulunan veya sevdiği nesneden ayrı düşme durumu olanlarda yaptığı aktivitelerle karşı ilgisizlik ortaya çıkmakta; bireylerin duygulanımlarında meydana gelen çökkünlük 2 hafta süresince depresyon kriterleri arasında yer almaktadır (Gümüş, 2018).

Ayrılık anksiyetesi çocuklukta tanımlanmış ve yetişkinlikte devam etmiş olabilir veya ilk olarak yetişkinlikte başlamış olabilir (Bögels ve Knappe, 2013). YAAB sosyal ve iş hayatında işlevselliği bariz olarak etkilemekte ve YAAB bulunan bireylerin %40'ından fazlasında en aşağı bir yaşam alanında önemli bozulma belirtilmektedir (Baldwin ve Gordon, 2016). Bireyselleşme durumundaki problemler süregelen kendine zarar verici davranışlarla ve depresif bozukluklar ile ilişkili görülmektedir (Bildik ve Basay, 2013; Kealy ve Rice, 2020). Bu tez çalışmasında yetişkin ayrılık anksiyetesinin tanımı, tanı kriterleri, epidemiyolojisi ve etiyojisi anlatılmaktadır.

İlişki bağımlılığı ilk olarak alkol bağımlılığı olan bireylerin eşlerini tanımlamak amacıyla kullanıldığı belirtilmiştir (Stafford, 2001). Daha sonra kişilerin bir nesne ya da kişilere karşı aşırı ilgili olma hali olarak yorumlanarak genişletilmiştir. (Spann, 1996). İlişki bağımlılığı, kişilerin bağımlı oldukları bireyler üstünde kontrol sağlamaya çabalarken duygu ve düşüncelerinden uzaklaşması şeklinde ifade edilmektedir (Giordano ve Lindley,

1999). Lancer’a göre ilişki bağımlılığının diğer ruhsal rahatsızlıklarda olduğu gibi geç kalınması durumunda kronikleşebileceği ve erken dönemde yaşanan olumsuz olayların ilişki bağımlılığına zemin hazırladığını ifade etmiştir (Lancer, 2017). İlişki bağımlılığı olan kişilerde terk edilmeye yönelik aşırı korku sebebiyle kendi ihtiyaçlarını görmezden gelerek diğerlerine odaklanma ve yaşanan negatif durumlarda kendine yöneltilmiş suçluluk duyguları bulunmaktadır (Rusnakova, 2014). Fenomenolojik bir bakış açısıyla, ilişki bağımlılığı duygudurum bozukluklarına benzetilebilir. Sevgi nesnesine bağlanma hipomani gibi öfori ile kendini gösterirken, nesneden ayrı kalan birey depresif bir durum yaşayabilir (Reynaud, 2010). Nesne İlişkilerine göre çocuklar ilişki kurdukları bireyleri ve ilişkileri içselleştirerek imgeler oluştururlar. İçselleştirilen bu imgeler yetişkinlik dönemindeki ilişkilerini şekillendirmektedir (Geçtan, 2017). Bu bağlamda ilişki bağımlılığının ortaya çıkışının nesne ilişkileri kuramı çerçevesinde incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu tez çalışmasında ilişki bağımlılığı tanımı, tanı kriterleri, epidemiyoloji ve etiyolojisi anlatılmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Depresif eğilimli bireylerde nesne ilişkilerinin ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesini anlamlı düzeyde yordayıp yordamadığının ve sosyodemografik değişkenlere göre farklılıkların incelenmesi amaçlanmıştır. Nesne İlişkileri Kuramı, birincil bakım verenle olan ilişkiyi ele alır. Bakım verenle kurulan ilişki, gelecekte diğer insanlarla kurulacak ilişkinin kalitesi açısından önemlidir. Bu çalışmanın amacı, depresif eğilimleri olan kişilerde nesne ilişkilerine dikkat çekmek ve günümüzde önemli psikolojik problemlerden olan ilişki bağımlılığı ve ayrılık kaygısı hakkında farkındalık sağlamaktır. Bu hedefler doğrultusunda depresif eğilimli kişiler üzerinde yapılan çalışma ile nesne ilişkileri, ilişki bağımlılığı ve ayrılık kaygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu düşünülmekte ve bu ilişkilerin incelenmesi planlanmaktadır.

Hipotezler

H1: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.

H2: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde ilişki bağımlılığı sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.

H3: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde ayrılık anksiyetesi sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır.

H4: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ile ilişki bağımlılığı arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H5: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ile ayrılık anksiyetesi arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H6: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde ilişki bağımlılığı ile ayrılık anksiyetesi arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H7: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri, ayrılık anksiyetesi ve ilişki bağımlılığı arasında istatistiksel olarak pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Özgün Değer

Literatüre bakıldığında nesne ilişkileri, ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesi üç kavram ile depresif eğilimli yetişkin bireylerde incelenmesine dair ortak bir çalışmaya denk gelinmemiştir. Bakım verenle kurulan ilişkinin ileride diğer insanlarla kurulacak ilişkiler için önemli ve belirleyici olduğunu gösteren pek çok çalışma bulunmakta ancak ayrılık kaygısı ve ilişki bağımlılığını nesne ilişkileri kuramı çerçevesinden inceleyen çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Çalışmanın örnekleminin depresif eğilimli bireylerden oluşması ve nesne ilişkileri kuramı perspektifinden ilişki bağımlılığı ile ayrılık anksiyetesinin incelenecek olması dikkat çekmektedir.

Literatürde ilişki bağımlılığı, ayrılık anksiyetesi ve nesne ilişkileri ile ilgili çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Depresif eğilimli yetişkin bireyler ile yapılacak olan araştırma ile literatüre yeni bir alan çalışmasının kazandırılması hedeflenmektedir.

Araştırma Süreci

İstanbul ilinde, Ağustos-Kasım 2023 tarihleri arasında 18 ile 60 yaş aralığında olan bireylere çevrimiçi anketler ile uygulanacaktır. Çalışma gönüllülük esasına dayalı yürütülecek olup, veriler IBM SPSS Statistics programı kullanılarak analiz edilecektir.

Sayıtlar

Katılımcıların araştırmamızda kullanılan Beck Depresyon Ölçeği, BORRTI Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, Spann-Fischer İlişki Bağımlılığı Ölçeği ve Yetişkinlerde Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğine verdikleri cevapların gerçekçi, yansız, içten ve kendi düşüncelerini objektif olarak belirten şekilde yanıtladıkları varsayılmıştır.

Örneklemin araştırma evrenini uygun şekilde temsil ettiği varsayılmıştır.

Katılımcıların hazırlanan sosyo-demografik bilgi formuna verdikleri yanıtların doğru bilgiler olduğu varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

-Bu araştırma İstanbul ili içerisindeki 18-60 yaş aralığında depresif eğilim gösteren kişiler ile sınırlıdır.

-Araştırmada kullanılan ölçme araçları Sosyo-demografik Bilgi Formu, Beck Depresyon Ölçeği, BORRTI Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği, Spann-Fischer İlişki Bağımlılığı Ölçeği ve Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği ile sınırlıdır.

-Araştırmada ilgili veriler, ölçeklerin ölçtüğü değerler ile sınırlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ LİTERATÜR

1.1. Depresyon

1.1.1. Depresyonun Tarihçesi

Eski zamanlarda depresyonun tanrısal ve özel güçler nedeniyle oluştuğu fikri yayginken, depresyondan ilk bahseden kişi olarak bilinen Hipokrat, melankoli olarak tanımladığı kavram ile kişilerde hüznün, huzursuzluk, uyku ve iştah sorunları olduğunu ve bunun sebebi olarak mide ve bağırsaklarda biriken kara safradan kaynaklandığını ifade etmiştir (Yetkin ve Özgen, 2007; Teber, 2013).

Galen, melankolinin uzun bir süreyi kapsadığını ifade etmektedir. Korku, kaygı, diğer bireylere nefret duymak ve yaşama karşı hoşnutsuzluk olarak tanımlamıştır. İbn-i Sina ise vücut sıvılarının farklı oranlarda birleşmesiyle depresif duyguların meydana geldiğini ifade etmiştir. Emil Kraepelin depresyonu “manik-depresif hastalık” olarak tanımlamıştır. Melankoli kavramını depresyonun bir semptomu olarak belirtmiş, zihinsel ve fiziksel işlevlerde yavaşlama olarak ifade etmiştir (Yetkin ve Özgen, 2007).

1.1.2. Depresyon Kavramı

Depresyon eski zamanlardan beri görülmekte ve günümüzde de yaygın bir zihinsel bozukluk olarak kabul edilmektedir. Bireylerde çökkün duygudurumu, anhedoni, değersiz hissetme gibi psikolojik, iştahsızlık, uyku problemleri, yorgunluk, konsantrasyon eksikliği gibi fizyolojik birçok farklı alanda etkisini gösteren psikiyatrik bir bozukluk olarak tanımlanmaktadır (Moussavi ve Chatterji, 2007). Depresyonda bireylerin daha önce yapmaktan keyif aldıkları etkinliklere karşı duyduğu istekte azalma en sık olarak görülen belirtilerdendir (Türkçapar, 2018).

En yaygın görülen psikiyatrik bozukluklardan olan depresyon bir sendrom, hastalık veya ruh halindeki değişim şeklinde gözlemlenebilir (Shorter, 1997).

Depresyonda olumsuz duygular mevcuttur ve bireyler üzgün, bıkkın, isteksiz ve boş hissetmektedirler (Horney, 1999). Birçok kişi aralıklarla kendisini umutsuz, mutsuz ve çaresiz hissedebilmektedir. Bu duyguları yaşayan her kişi için depresyon tanımı doğru olmamaktadır. Süregelen hayat çizgisinde negatif duygu durumlar doğal olarak karşılanmaktadır. Depresyonda ise hissedilen negatif duyguların şiddeti ve sürekliliği

açısından farklılıklar bulunmaktadır. Depresyonda daha önceden keyif alınan etkinliklere yönelik ilgi ve istek kaybı ile düşük öz değer, mutsuzluk, ızdırap, zayıf konsantrasyon, tükenmişlik gibi durumlar öne çıkmaktadır (Smith ve Fairburn, 1997).

Dünya Sağlık Örgütü tarafından depresyon; üzüntülü hal, ilgi ve isteklerde kayıp yaşanması ile karakterize semptomlarla ifade edilmektedir. Anhedoni, ilgi ve dikkatte gözle görülür bir azalma ve halsizlik depresif epizotta yaygın olarak gözlemlenmektedir. Ayrıca uyku problemleri, iştahsızlık, benlik saygısında ve kendine güven hislerinde azalma yaygın olarak görülmektedir. Tüm bunlara eşlik eden suçlu hissetmek ve değerli olmadığına dair düşünceler bulunmaktadır. Semptomların kuvveti ve sıklığına göre hafif, orta ve yüksek seviyelerde depresyon tanımlanabilmektedir (DSÖ, 2001).

Hafif seviyedeki depresyonda, yukarıda bahsedilen semptomların iki ya da üçü görülmekle birlikte; kişiler hayatlarındaki pek çok etkinliğe zorlansalar da devam edebilmektedirler. Orta seviyedeki depresyona bakıldığında dört veya daha çok semptoma sahip kişilerdir. Bu kişiler günlük yaşamlarındaki aktiviteleri sürdürmek için çok daha fazla zorlanmaktadır. Yüksek seviye depresyondaki bireylerde ise semptomların çoğu görülmektedir. Bunlara ek olarak azalma göstermiş olan benlik saygıları, değersiz ve suçlu hissetme, intihar fikirleri ve teşebbüsleri bulunmaktadır (DSÖ, 2001).

Depresyonun oluşması ya da var olan depresyonun ilerlemesinin nedeni olarak iş yaşamındaki çatışmalardan, ekonomik güçlüklerden, ailevi problemlerden, bedensel rahatsızlıklardan, sevilen nesnenin kaybı sonucunda, öz kendiliği kırııcı durumlarla bağlantılıdır (Kelleci, 1998). Yapılan çalışmalar neticesinde, genetik faktörler, kişilik nitelikleri, eğitim seviyesinin düşük olması, olumsuz hayat deneyimleri ve yalnız hissetmek gibi etmenlerin depresyon için önemli risk oluşturduğunu göstermektedir (Sadock, 2005).

1.1.3. Depresyonun DSM 5 Tanı Kriterleri

A. DSM-5'e göre depresyon tanısı alınması için, tanımlanan belirtilerden en az 5 tanesinin bulunması ve bu belirtilerden birinde duygudurum veya ilgi azalmasının bulunması gerekmektedir.

B. Semptomların bireyin herhangi bir madde kullanımına ya da organik bir nedene bağlı olarak açıklanamaması gerekmektedir.

C. Bireyin yaşam kalitesinde belirgin bir düşüş ve klinik olarak bir sıkıntı meydana geliyor olması gerekmektedir.

DSM-5'e göre depresyon tanısı için gözlemlenmesi gereken belirtiler;

-Kişinin kendisinin ya da çevresindeki kişilerin fark ettiği ve günün bir kısmını kapsayan çökkün duygudurumun olması

-Aktivitelere karşı ilginin azalması ve anhedoni durumu

-İştahla gözle görülür azalış veya artışa bağlı olarak kilo kaybı ve artışı

-Aşırı uyuma hali ya da uykusuzluk

-Psikomotor hareketlerde azalış ya da ajite durumu, enerjisizlik ve halsiz hissetme

-Suçluluk ve değersiz hissetme

-Konsantrasyonda azalma, zihinsel işlevlerde zorlanma, kararsızlık

-Tekrarlayıcı ölüm fikirleri, intihara teşebbüs ya da tasarı fikirleri olarak belirtilmektedir (APA, 2013).

1.1.4. Depresyonun Epidemiyolojisi

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre her sene yaklaşık olarak 300 milyon kişi depresyon teşhisi almaktadır ve günlük yaşamı etkileyen en büyük problemlerden biri olarak ifade edilmektedir. Depresyon hem ülkemizde hem de diğer ülkelerde çok yaygın olarak görülen psikiyatrik bir bozukluktur (Alper, 2001; Uluşahin ve Öztürk, 2011; Köknel, 1989). "Psikiyatrinin soğuk algınlığı" şeklinde söylenebilecek kadar sık görülen bir duygudurum bozukluğudur (Fennel, 1989).

Türkiye'de majör depresyon epidemiyolojisine bakıldığında 2013 senesinde Sağlık Bakanlığı tarafından yürütülen Türkiye Kronik Hastalıklar ve Risk Faktörleri araştırmasında, aile hekimlerine kayıtlanmış hasta sayısına göre elde edilen veriler sonucunda kadınlarda ve yaşlılarda daha yüksek bir tanı oranı bulunmaktadır. Cinsiyete göre bakıldığında kadınlarda depresyon tanısının daha yüksek olduğu görülmektedir. 18-44 yaşları arasında ve 25 yaşından sonraki dönemlerde yaygınlığın artmakta olduğu

belirlenmektedir. 45-65 yaş aralığında kadın ve erkek arasındaki farklılık azalmakla birlikte; 65 yaş ve ilerisinde kadınların depresyon riskinde menopozun etkisiyle artış olduğu belirtilmektedir (Tokdemir, 2017: 50).

Türkiye’de ve diğer ülkelerde depresyon risk faktörleri benzer seyretmektedir. Çocukluk dönemlerinde maruz kalınmış cinsel istismar, bedensel ve psikolojik şiddet risk faktörlerini yükseltmektedir. Genetik faktörlerin, çevresel etmenlerin, toplumsal olayların, travmatik yaşam faktörlerinin, sosyoekonomik seviye, işsizlik problemleri ve madde kullanıma bağlı olarak çeşitli faktörler depresyon riskini yükseltebilmektedir (Demiraslan, 1999: 5-13).

1.1.5. Depresyonun Etiyolojisi

Tek bir neden üzerinden açıklanması mümkün olmayan depresyonda; genetik, stres ve çevresel, bilişsel, biyolojik faktörler etkili olarak görülmektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2011). Depresif bozukluğun etiyolojisinde yer alan biyolojik, kalıtsal ve psikososyal etmenlerin birbirlerinden ayrı olarak ele alınması realist bir bakış açısı içermemektedir (Helvacı ve Hocaoglu, 2016).

Depresyonun meydana gelmesindeki biyolojik etkenlere bakıldığında beyindeki nörotransmitterler ile ilgili işlev bozukluklarının neden olduğu düşünülmektedir (Helvacı ve Hocaoglu, 2016). Depresyon ile ilgili yapılan araştırmalarda serotonin başlıca olmak üzere diğer nörotransmitterlerin depresyon oluşumunda rol oynadığını göstermektedir (Öztürk ve Uluşahin, 2011).

Depresyonun oluşumunda bir diğer önemli faktörlerden biri kalıtsal etmenlerdir. İkiz çalışmalarını içeren meta analizler sonucunda depresyonda genetik geçiş olduğu bulunmuştur (Ersan ve Abay, 2001). Aile ve evlat edinme çalışmaları ise duygudurum bozukluğu olan kişilerin akrabalarında depresyon riskinin yükselmekte olduğu ve biyolojik ebeveynlerinde depresyon bulunan çocukların depresyona yakalanma riskinin daha çok olduğu gözlenmiştir (Elder ve Mosack, 2011).

Depresyonun ortaya çıkmasında kişilik özelliklerinin de etkisi vardır (Uluşahin, 2011). Bunların yanında göç etmek, olumsuz hayat deneyimleri, sosyal ilişkilerde sorunlar yaşamak, eğitim düzeyinin düşük olması, bedensel problemler, aile içi sorunlar da depresyon için risk faktörlerini oluşturmaktadır (Akiskal, 1992).

1.1.6. Depresyona Kuramsal Yaklaşımlar

1.1.6.1. Psikodinamik Yaklaşım

Freud'un öğrencisi olan Karl Abraham (1988) depresyon konusunda psikanalitik anlayışa önemli katkıda bulunan ve melankoli kavramını altı hasta üzerine oluşturduğu psikanalitik çalışmalarında değerlendiren ilk kişidir (May, 2001; Özkan, 2020). Melankoli ile yas kavramını kıyaslayan Karl Abraham, yas sürecinde olan kişinin kaybedilen kişiyle ilgili olduğunu belirtirken; melankoli durumunda olan kişinin suçluluk duyguları ile ilgilendiğini ifade etmektedir (Geçtan, 2017). Karl Abraham'a göre depresyon yitirilmiş ve bastırılmış nesnelerle ilgili bir yas süreci şeklinde tanımlanmaktadır. Çocukluk döneminden gelen kendilik ve nesne temsilleriyle arasındaki içsel çatışmaların depresyonun temeli olduğu ifade edilmektedir. (Abraham, 1924).

Karl Abraham'a göre depresyondaki bireylerin kullandığı savunma mekanizması "yansıtma" olarak ifade edilmektedir. Depresyondaki bireylerin diğer ötekilere karşı nefret duyguları içerisinde olduklarını ve bu nefreti bastırmaları sonucunda suçluluk duygularının ortaya çıktığını açıklamaktadır. Karl Abraham depresyonun olmasından sorumlu tuttuğu etmenleri oral erotizme karşı çok yüksek vurgu, libidonun oral dönemde takılı olması, narsisistik dönemde aşırı kırılganlık, pre-ödüpal evrede hayal kırıklığı meydana gelmesi ve ilerleyen dönemlerde tekrarlanması olarak açıklamıştır (Abraham, 1924).

Freud, Yas ve Melankoli isimli çalışmasında depresif hastalığı incelemektedir. Freud'a göre erken dönemdeki oral ihtiyaçların doyuma ulaşmaması ve böylece oral döneme saplanmanın sonucu olarak depresyonun ortaya çıktığını ifade etmektedir (Freud, 1917).

Freud'un Yas ve Melankoli adlı çalışmasında melankoli, acı verici bir isteksizlik hali, dış dünyaya olan ilginin yok olması, sevmeye kabiliyetinin azalması, öz saygı ve özgüvenin eksilmesi olarak ifade edilmektedir. Bu eksilme durumu kendisine yöneltilen suçlama, yerme ve paylama olarak dışa vurulmaktadır. Yas durumunu ise öz benlik saygısının azalması gibi bir durumun görülmediğini ancak diğer belirtilerin aynı olduğu ifade etmektedir. Yas durumunda sevilen nesne artık yoktur ve o nesneye yüklenen libidonun geri çekilmesi gerekmektedir. Acı verici olan bu yas sürecinin tamamlanmasının sonucunda egonun yeniden özgür kalmakta olduğu ifade edilmektedir. (Freud, 1917).

Melankoliye geri dönüldüğünde orada gerçek bir ölüm gerçekleşmemiş ve kaybedilen kişide neyin yitirildiği bilinmemektedir. Bu durumdaki kişi kendisini suçlamaya ve yermeye başlamaktadır. Ego kendisini kötü şeylere layık görmekte, alçaltmakta ve değersizleştirmektedir. Freud'a göre yapılan bu suçlamalar ve öfke aslında karşı tarafa yapılmakta ancak o sevgi nesnesinden kendi egosuna yöneltilmektedir (Freud, 1917: 10-15). Bu durum bilinçdışı olarak meydana gelmekte olduğundan dolayı kişiler farkında olmamakla birlikte kendilerini yoğun bir üzüntü, boşluk duygusu ve öfke hali içeren depresyonda bulmaktadırlar (Mete, 2000).

Klein depresyonu saldırgan olan dürtülerin bastırılması, hasarlı olan iyi nesnenin korunabilmesi için içe yansıtıldığı ve çözümlenemeyen depresif kaygılar nedeniyle deneyimlendiğini ifade etmiştir. Sevgi nesnesinin yitilmesi korkusu ile nefret hissedilen nesnenin arzulaması sonucunda ortaya çıkan suçluluk hissiyatının öne çıkması olarak açıklanmaktadır (Klein, 1937).

Horney'e göre depresyonun sebebi reddedici ebeveyn tutumlarıyla ilgili olarak ifade edilmektedir. Böyle bir ortamda yetişen çocuğun tek başına ve güvensiz duygularla büyüyeceğini açıklamaktadır. Sevgi ihtiyacı içerisinde olan çocuk eleştirilen ve reddedici bir muamele ile karşılaştığında bunun sonucu olarak depresyon ortaya çıkmakta olduğu ifade edilmektedir (Horney, 1949).

Edith Jacobson depresif kişilerdeki ana sorunun narsisistik kırılma olduğunu açıklamaktadır (Bleichmar, 1996). Jacobson, benlik saygısındaki yıkılmayı, biçare hali, güçsüzlük ve aşağılık hisleri ve değersizlik duygularını bireylerin yaşadığı narsisistik çöküş olarak ifade etmektedir. Meydana gelen bu narsisistik yaralanmayla birlikte kişiler kuvvetli ve kalıcı şekilde sevilmeyecekleri hislere sahip olmakta olduklarını açıklamaktadır. Jacobson aşırı merhamet eksikliği olan süper egonun benlik saygısı zayıf ve güçsüz olan kendiliğe saldırmasıyla depresyon oluşumunda öne çıktığını ifade etmektedir (Jacobson, 1943).

1.1.6.2. Bilişsel Yaklaşım

Beck tarafından ortaya koyulan depresyondaki bilişsel bozukluklar modelinde, kişilerin biliş ve inançlarının depresyon oluşumunda belirleyici bir etkisi olduğunu ifade etmektedir. Biliş bireyin zihnindeki davranış modelidir. Bazı durumlarda sözlü ve imge

fikirleri bulundurmaktadır. Bu model ile bireylerin duygu, düşünce ve davranışları yönetilmektedir. Bilişsel üçlü, otomatik düşünceler ve bilişsel çarpıtmalar depresyonun oluşmasında ana unsurlardandır (Beck, 1992).

Bilişsel üçlü depresyona sebebiyet veren üç düşünce türünden meydana gelmektedir: kendilerine yöneltilmiş oldukları negatif algı, dış dünyaya karşı yöneltilmiş oldukları negatif algı ve gelecek doğrultusunda negatif algıdır (Young ve Beck, 1993; Williams ve Watts, 1997).

Otomatik düşüncelere bakıldığında, bu düşünceler bireyler tarafından bilinçli olarak ortaya çıkmazlar. Çok hızlı olarak ve otomatik şekilde meydana gelmektedirler. Kişiler düşündüklerinden ziyade hissettiklerine odaklanmaktadır. Depresyonda olan bireyler bu düşüncelerin doğruluğuna dair inançları vardır. Depresyon tedavi edilirken en başta otomatik düşünceler üzerine çalışılmaktadır (Beck, 1995; Fennel, 1989; Savaşır, 1996).

Bilişsel çarpıtmalara bakıldığında, depresyondaki bireyler kendilerine, hayata ve geleceğe yönelik olumsuz algılar barındırmaktadırlar. Bilgi işlem sürecinde bireylerin olayları çarpıtarak değerlendirmeye yatkınlıklarının olduğu ifade edilmektedir (Fennel, 1989).

Beck (1995) en sık görülen bilişsel çarpıtmalar şunlardır:

- Ya hep ya hiç şeklinde düşünmek
- Felaket senaryoları oluşturmak
- Etiket yapmak
- Seçici Algılama
- Büyütme
- Aşırı Genelleyicilik
- Kişisel Algılama
- Kanıt olmadan çıkarım yapma
- meli,-malı cümleleri

1.1.6.3. Davranışçı Yaklaşım

Skinner’ın Davranış teorisine göre (1953) depresyon diğer davranışlar gibi öğrenilen ve pozitif şekilde pekiştirilmiş olan davranışın azalmasıyla karakterizedir. Bireylerin etrafındaki olumlu koşullanmalar azalmakta ve olumsuz koşullanmaların artması sebebiyle depresyon meydana gelmektedir (Skinner, 1953; Littauer, 2000: 25).

Depresyon, davranışçı yaklaşıma göre Seligman (1975) tarafından geliştirilmiş olan ve yeniden formüle edenler Abramson, Seligman ve Teasdale (1978)’in “öğrenilmiş çaresizlik” modeli ile aktarılmaktadır. Bu model ile depresyon çocukluk döneminden itibaren acı verici uyaranlardan kaçınmak, kurtulamamak ve biçare durumda olmak şeklinde ifade edilmektedir (Öztürk, 1997: 234; Aydın ve Aydın, 1989: 48-49)

1.1.6.4. Varoluşçu Yaklaşım

Varoluşçuluk, kişilerin kendi nesnel dünyalarıyla, öteki kişilerle ve kendilik algılarıyla kurdukları ilişkinin nasıl olduğuyla ilgilenmektedir (Sharf, 2014: 149).

Yalom’a göre (2001) Boss depresif kişiyi, hayatın sorumluluklarını üstlenme olarak, kendini var olmaya ve hayatın imkanlarına açamayan bu sebeple özgün, bağımsız ve özgür olamayan biri olarak ifade etmiştir. Bu nedenle kendini başkalarının isteklerine ve taleplerine göre ayarlamaya; onlardaki sevgi ve korumayı kaybetmemeye çabalamaktadır. Depresif kişiler için mevcut olan otantik bağlantı fırsatlarını kullanmamak, onları varoluşsal suçluluk duygusuyla dolu bırakabilmekte ve depresyonda görülen suçluluk, kendini küçümseme eğilimlerine ve varoluşsal suçluluğa kaynak olmaktadır. Varoluşçular ontolojik sorunların pek çok boyutuyla ilgilenirler ve bunları dört temel başlık altında sınıflandırır: ölüm, özgürlük, yabancılaşma ve anlamsızlık (Yalom, 2001).

2.1. Nesne İlişkileri

Psikanalitik literatürde “nesne” kişileri ve kişilerle ilişkilerini içeren bir kavram olarak ifade edilmektedir (Keser, 2002). Nesne ilişkileri kuramına göre kişilerin kendilik duyguları ilk nesneleriyle kurdukları ilişkilerden meydana gelir ve süregelen hayat boyunca diğer önemli ötekilerle kurulan ilişkiler yaşamın ilk yıllarında kurulan ilişkinin niteliğiyle belirlenmektedir (Calabrese ve Farber, 2005). Nesne ilişkileri kuramı erken

yaşıta kurulan nesne ilişkilerinin bireylerin ruhsal dinamiğinin gelişimine olan etkisini, bilinç dışı çatışmaların yansıtılmasını ve içselleştirilmiş nesne imgelerinin hayatlarında ne gibi etkilere yol açtığını incelemektedir (Kernberg, 2005).

Nesne ilişkileri kuramına göre insan ilişkilerinin doğasında ilişki kurma ihtiyacı ana motivasyon olarak görülmekte ve ilk nesneyle -anne- kurulan etkileşimin en önemlisi olduğu belirtilmektedir (Scharff, 1996). İçgüdü ve dürtüler ilişki hazzı sağlamada ikinci sırada yer almaktadır (Fairbairn 1954).

Psikanaliz etkili kuram olan Nesne ilişkileri için odaklanılan birçok kuramsal yapı bulunmaktadır. İnsanlarla nesneler arasındaki ilişkileri farklı şekillerde yorumlamış olan kuramcılar bulunmaktadır. Nesne ilişkileri okulunun kurucusu olarak Melanie Klein kabul edilmektedir. Nesne ilişkileri kuramının gelişimine katkıda bulunan diğer isimler Donald Winnicott, Otto Kernberg, Margeret Mahler, Heinz Kohut, Fairbairn, Jacobson olarak ifade edilmektedir. Kuramcılarının ortak olarak ifade ettikleri düşüncelerden biri erken çocukluk dönemindeki deneyimlerin ön plana çıkmasıdır. Genel olarak çocuğun hayatında ilişki kurduğu ilk kişi annesidir. Çocuğun annesi ile olan ilişkisi ileriki yıllarda kişilik gelişimi açısından belirleyici bir faktör olarak görülmektedir. İkinci olarak çocuğun etrafındaki önemli nesnelerin, bilinçdışındaki kendi yansımalarını oluşturduğu ifade edilmektedir (Karahan ve Sardoğan, 2022). Nesne İlişkileri Kuramcıları yaşamın ilk yıllarında kurduğu ilişkilerin kalitesi ile ilk nesnesi olan annesi ile ilişkisine odaklanmışlardır (Burger, 2006).

1.2.1. Sigmund Freud’a Göre Nesne

Psikodinamik Kurama göre “nesne” kavramı bir bireyi temsil etmektedir. (Cervone ve Pervin, 2016: 144). Sigmund Freud tarafından ilk kez kullanılan “nesne” kavramı bir içgüdüyle tatmin edebilecek bir kişi ya da nesneyi anlatmak için kullanılmaktadır (Schultz ve Schultz, 2020: 638). Kurama göre organizmada bir uyarım ortaya çıkmakta ve organizma dürtüyü hazzı ulaştırmak için bir nesne arayışındadır. Ruhsal enerjinin kaynağı olan dürtünün amacı doyum sağlamaktır (Freud, 1905). Freud dürtülerin “haz ilkesi” ile çalıştığını; dürtünün tatmin olmasını sağlayan kişi veya nesne arasında içselleştirilmiş bir bağ olmadığını ifade etmektedir. Dürtü nesnesi deneyimlendikçe daha mühim olmaya ve anlam ifade etmeye başlamaktadır (Tura, 2021: 7).

Freud'a göre dürtüler kişilerin yaşamsal faaliyetleri ile ilgilidir. Dürtüler hazza ulaşma ihtiyacıyla içsel bir sıkıntı hissetmekte ve dürtü doyumunu sağlamak amacıyla bir nesneye yönelmektedirler (Holmes, 2011). Dürtünün tatmin edilebilmesini sağlayan bir kişi ya da eylem aktarılabilmesi için "nesne" kavramı geliştirilmiştir. Dürtünün doyumunu sağlayan ilk nesne ise annesidir. Bebek yaş aldıkça dürtü doyumunu öteki nesneler üzerinden devam etmektedir (Schultz ve Schultz, 2007).

Freud'a göre cinsel çekimi sağlayan kişi olarak tanımlanan nesnenin psişik aygıt oluşumunda mühim bir rol oynadığı ifade edilmektedir. Cinsel doyumun vücuda alınan besinlerle sağlandığı dönemde dürtü, nesnesi olarak anne memesini bulur. Dürtü doyumunu sağlayan memenin yoksunluğu ise nesne ilişkilerinin niteliği için önemli olan bir dönemdir. Annesinin göğsünü emen bebek gelecek ilişkilerine örnek teşkil eder. Hayat boyunca nesne bulmak anne göğsünü tekrar bulmak olarak vurgulanmaktadır (Freud, 1981).

1.2.2. Melanie Klein'a Göre Nesne İlişkileri

M. Klein'ın kuramının ileri sürdüğü ana fikir erken dönem nesne ilişkileridir (Tura, 2022). Klein, yapmış olduğu çalışmalarda bireylerin temelde annesi ile ilişkisi ve önemli ötekiler ile ilişki içinde varlığını sürdüren bir kuram ortaya koymaktadır (Safran, 2014). Klein'ın kendi yaşamında deneyimlediği depresyon ve kendi çocuğuyla ilişkisindeki problemler anne çocuk arasındaki ilişkinin önemine dikkatini vermesine katkıda bulunmuştur (Schultz ve Schultz, 2007). Klein, bebeğin dünyaya geldikten sonraki ilk bir yılı zihinsel ve duygusal gelişim için en önemli dönem olarak ifade etmektedir. Klein'a göre dürtüler nesne ilişkileri ile çok sıkı şekilde bağlantılıdır ve hedefleri gerilimi azaltmak değil nesnelerle etkileşimdir (Geçtan, 2017).

Klein'a göre birey dünyaya gelinen ilk andan itibaren nesne ile etkileşim içerisinde. Yaşamın ilk periyotlarında nesneler iyi veya kötü olarak tecrübe edilmektedir. Klein'a göre bu niteliklerin içe atılması veya dışa yansıtılması kimlik oluşumunun temel unsuru olarak ifade edilmektedir. Bebek iyi olarak deneyimlediğini dışa yansıtmaktadır. Nesne İlişkileri ve Dürtü Kuramı olarak adlandırılan Klein'ın kuramına göre dünyaya gelinen ilk yıllardan itibaren nesnenin, bireyin tüm ilişkilerinin vazgeçilmez bir parçası olduğu ifade edilmektedir (Holmes, 2011). Klein çocukların erken dönemde yaşantıları ile ilgili

savlar sunmuş ve yetişkinlikteki etkileriyle ilgili sonuçlar çıkarmıştır. Klein'a göre yetişkin kişilikleri anlayabilmek için kişinin yaşamının ilk yıllarına gidilmesi gerektiğinden bahsedilmektedir. Klein bebeğin ilk nesnesi olarak anne – anne memesi ile ilişkisinin önemli derecede etkili olduğuna vurgu yapmaktadır. Klein'a göre bebek ilk nesnesi ile yeterince güven duygusu elde etmiş olması daha sonra bu nesnenin içe yansıtılacağını ve sağlıklı bir kişilik gelişime sebep olacağını ifade etmektedir (Klein, 1957a).

Anne memesi bir besin kaynağı olarak görülmesinin yanında yaşam kaynağı olarak kabul edilmektedir. Anne karnındaki bebek tüm ihtiyaçlarını doyurucu ve kesintisiz olarak karşılandığı bir ortama sahiptir. Klein bebeğin bulunduğu bu durum bebek doğduğu ilk andan itibaren istediklerini sunacak bir annenin varlığından haberdar olabileceği ifade etmektedir. Klein'a göre bebeğin kendisi dışında ona istediklerini verecek birinin olması ve memenin doyuruculuğu; anneyle olan zihinsel ve fiziksel yakınlık doğum öncesi birliğin yeniden kurulacağını ifade etmektedir. Bebek iç dünyasında nesnelerle ilişki kurarak dünyayı anlamaya çalışmakta ve nesnelerle girdiği etkileşimler ile dünyayı içselleştirmektedir (Klein, 1957a). Klein'a göre bebeğin iyi veya kötü olarak deneyimlediği nesne ilişkilerine göre önemli ötekilerle olan ilişkisi gelişmektedir. Anne memesi ve dolayısıyla annesi ile kurmuş olduğu ilk ilişki süregelen hayat boyunca önemli diğerlerine genellenmektedir (Schultz ve Schultz, 2007).

Klein'a göre memeyle kurulmuş ilişkide dış faktörlerin, sıkıntılı ve zor bir doğumun sonucunda memeyle ilk ilişkinin yetersiz bir durumda başladığını belirtmektedir. Aynı zamanda çocuğun yetersiz bakım görmesi, annenin çocuğa bakım verirken hissettiği hoşnutsuzluklar, annenin kötü ruhsal durumu iyi memeyi içselleştirmede olumsuz etki olacağını ifade etmektedir. Klein, bebeğin hayatında olumsuz deneyimlerinde yer alacağını, aynı zamanda ortaya çıkan ölüm ve yaşam arasındaki çatışmaların sonucunda da bebeğin iyi ve kötü meme olarak ayırmaya başladığını ifade etmektedir. Klein'a göre bebek dünyaya geldikten sonra doğuştan getirdiği yaşam ve ölüm içgüdüleri ile dışsal gerçeklikle çatışma yaşamakta ve kaygı hissetmektedir. Bebek annenin onu bu kaygıdan kurtarmasını arzulamaktadır. Bebeğin anne memesiyle ilişkisinde doyumsuzluk yaşaması engellenemez bir durumdur. Yeterli besin sağlansa bile doğum öncesi dönemdeki birliğin yerini tutmamaktadır. Yaşanılan çatışma bebekte bir iyi bir de kötü meme olduğuna dair

ikircikli bir tutum ortaya çıkarmaktadır. Klein’a göre anne memesi fiziksel bir nesne olmanın ötesinde nitelikler barındırmaktadır. Benlik bölme savunma mekanizmasıyla memenin hem doyum sağlayan bir nesne olmaya devam etmekte aynı zamanda ölüm iç güdüsü yansıtılmaktadır. Böylece bebek ile meme arasındaki libidinal ilişki senkronize olarak kurulmaktadır (Klein, 1932).

Paranoid-şizoid dönemde memeden yoksun kalan bebek kötü meme algısı oluştururken, besin doyumunun sağlandığı zamanlarda zihninde iyi meme olarak aktive olmaktadır. Bölme mekanizmasıyla anne bir bütün olarak algılanamamaktadır (Klein, 1937). Memeden kesildikten sonra bebek nesnenin farkını anlamaya başlamakta ve iyi-kötü meme olarak algılanan ikircikli tutum ortadan kalkmakta; bebek anneyi bütün olarak kabul etmektedir. Annesinden ayrışabilen bebeğin bulunduğu pozisyon “depresif konum” olarak tanımlanmakta ve bu dönemde kendiliğin içindeki iyi nesne kalıcı hale gelmektedir (Klein, 1957).

1.2.3. Donald Winnicott’a Göre Nesne İlişkileri

Donald Winnicott kendisini “Klein” ve “Freud” un sadık bir yorumcusu olarak ifade etmektedir (Tura, 2021: 10). Winnicott’un modeline bakıldığında Klein ve Freud’un savunduğu kuramlarını, kendi oluşturduğu nesne ilişkileri kuramına dönüştürmüştür (Tura, 2021: 11).

Winnicott’a göre annenin çocuğun ihtiyaçlarına eş zamanlı olarak cevap vermesi çocukta bütünlüklü bir kendilik gelişimi sağlanmasında ve olgun bir yetişkin olmasında mühim bir seviye meydana getirmektedir: “yanılsama anı”. Eş zamanlı olarak ihtiyaçları karşılanan çocukta “tüm güçlülük deneyimi” (Winnicott, 1988) yaşanmaktadır. Çocuk kendisini her şeyin yaratılmasını sağlayan bir kaynak olarak görmektedir (Tura, 2021: 11). Sağlıklı bir kendilik gelişimi için “tüm güçlülük” deneyimi belirleyici bir etkisi vardır. Winnicott kendine güven duygusunun oluşmasını sağlayan bu tüm güçlülük hali annenin çocuğun ihtiyaçlarına eş zamanlı olarak cevap vermesi ile ortaya çıktığı ifade etmektedir (Winnicott, 1971). Çocuğun yaşadığı bu “yanılsama anı” aşamalı şekilde kırılmalıdır. Annenin çocuğun ihtiyaçlarına aşamalı olarak duyarsızlaşması çocuktaki “tüm güçlülük” hissini yok etmekte ve gerçeklik ilkesine geçirmektedir (Tura, 2021: 12). Yanılsamanın azaltılması ani ve sert bir şekilde gerçekleştirilirse psikopatolojik sonuçlara

yol açmakta ve “sahte kendilik” oluşmaktadır. Çocuk ihtiyaç duyduklarından ve isteklerinden vazgeçerek, annenin ve diğerlerinin isteklerine göre benliğini oluşturmaya çalışacaktır. Kendisini ve çevreyi devamlı olarak inceleyecek, gerçeği değerlendirmeye çalışırken yüzeysel bir uyum sergilemeye yönelecektir. Gerçek kendilik gelişmeyecek ve “sahte kendilik” meydana gelecektir (Winnicott, 1960).

Winnicott için başka bir önemli husus kendilik gelişimi için annenin çocuğun gereksinimlerine eş zamanlı olarak cevap vermesinin yanında çocuğun tek başına olma durumlarını gereksiz uyarılarla bölmemesi ve bu deneyimlerine talepsiz olarak eşlik etmelidir (Winnicott, 1965). Winnicott bebeğin doğumun ilk yıllarında kendisini ve kendisinden olmayanı ayırt edemediğini; bebeğin tam bir bağımlılık hali içerisinde olduğunu ifade etmektedir. Bebek tam bağımlılık halinden kademeli olarak bağımsızlığa doğru ilerlemektedir. Bu durumla birlikte Winnicott tam bağımsızlığın mümkün olmadığını; sağlıklı bir bireyin öteki bireylere bağlı ve çevresiyle ilişki içerisinde olduğunu vurgulamaktadır (Davis ve Wallbridge, 1991).

Winnicott bebeğin gelişimi için ona destek sağlayan, potansiyelini ortaya çıkartan kucaklayıcı çevreye ihtiyacı olduğunu ifade etmektedir (Winnicott, 1971). Kucaklayıcı çevre bebeğin olumsuz duygularını kabul etmekte ve onun başa çıkma becerilerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Winnicott’a göre kucaklama sadece fiziksel bir temastan ibaret değil aynı zamanda bebeğe destek sağlayan güvenli bir çevre oluşumunu sağlamaktadır. Winnicott anne ile bebek arasındaki duygusal bağı vurgulayan kucaklama sayesinde annenin bebeğin duygularını aynalama işlevi gördüğü ve güven duygusunun gelişmekte olduğunu belirtmektedir. Winnicott’a göre bebeğin duygularının anne tarafında yeniden bebeğe yansıtılması bebekte farklı bir insanın bulunduğu algısını fark ettirmektedir (Winnicott, 1960a).

Winnicott “birincil narsisizm” kavramını çocuğun annesine olan bağlılığı olarak ifade etmiştir. Bu sebeple kişinin gelişimindeki zihnin en kilit noktası kişinin kendiliğinin temelinde kusursuz bir çevreye olan gereksinimidir. Winnicott’a göre, sıradan olan anne yeterince iyi anne olmaktadır ve eğer anne yeterince iyi ise bebek mental faaliyetleriyle annenin kusurlarına tahammülü öğrenmektedir. Çevrenin yeterince iyi olması kusursuz çevreye dönüşmektedir (Winnicott, 1954). Winnicott sahte benliğin oluşumunda ana unsurun yeterince iyi olmayan anneye dayandığını ifade etmektedir. Eğer anne bebeğin

ihtiyaçlarına duyarlı olmazsa ve bu ihtiyaçları karşılayamazsa çocukta “tüm güçlülük” duygusu güvenli bir şekilde yerleşmemekte bu sebeple sağlıklı bir kendilik gelişememektedir (Winnicott, 1960a).

1.2.4. Ronald Fairbairn’e Göre Nesne İlişkileri

Freud’un Dürtü kuramına karşı çıkararak Fairbairn libidinal enerjinin haz arayışı içerisinde değil, temel amacın nesne ile ilişki arayışında olduğunu ifade etmektedir (Erten, 2006).

Fairbairn’e göre haz sağlanması ve kaygının azalması benlik ile öteki arasında istenilen ilişkiselliğin oluşması ile gerçekleşmektedir. Fairbairn’e göre önemli ötekinin yokluğu kendilikte “bölünme” meydana getirmektedir. Benlik ile nesne arasındaki gerilim psikopatolojinin temelini oluşturmaktadır (Fairbairn, 1952). Fairbairn libidonun yapışkan doğasına yönelik söylemiş olduğu ifadelerde; nesnelerin sadece dürtü doymu sağlamak için mevcut olduğu görüşüne karşı çıkmaktadır (Anlı, 2016).

Fairbairn ocukların iki ana şeye ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir: (a) birincil bakıcılarının onları sevdiğini bilmek ve (b) birincil bakım verenlerinin onların sevgisini kabul ettiğini bilmek. Eğer her ikisi de makul derecede mevcutsa, çocuğun bir nesneye güvenli bir şekilde bağlanması ve iyi nesne ilişkileri geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Eğer bu iki koşul karşılanmazsa ocuk ayrılık kaygısı yaşayacaktır. Çocuğun duygusal ihtiyaçları karşılanmadığında ilk bakım vereninden ayrılması zordur ve büyük olasılıkla birincil bakıcıya saplanıp kalacaktır. Bu durum çocuğun nesne ilişkilerinin gelişimine zarar verecektir ve kendine odaklanması için yeterli alanı olmayacağı ifade edilmektedir (Fairbairn, 1943).

Fairbairn’e göre anne ve babanın mükemmel olma durumu yoktur. Mükemmel denilebilecek ebeveynlerde bile mutlaka ilgi eksikliği ve kayıtsızlık bulunduğunu belirtmektedir. Bu sebeple çocuğun ihtiyaçlarının karşılanamadığı zamanlar bulunmaktadır. Benzer olarak ihmal eden ve reddeden ebeveynlerde de çocukların ihtiyaçlarının giderildiği anlar bulunmaktadır. Ebeveynle ilişki içerisinde olmak, onların ilgi ve yakınlıkları hayata devam edebilmek için vazgeçilmezdir. Çocuğun yaşamındaki iyi nesne ne kadar zayıfsa çocuğun kötü olan nesneye tutunması o derece sıkı olmaktadır (Fairbairn, 1941; Fairbairn, 1943).

Fairbairn çocuğun ihmal edilmesine rağmen ihtiyaç duyduğu nesneyle ilişki içinde olma durumunu “ahlaki savunma” olarak adlandırdığı savunma mekanizması ile açıklamaktadır. Ahlaki savunma, çocuğun kötü davranan ebeveyne, ihmal ve istismarına rağmen bağlı kalmak zorunda hissetmesi nedeniyle ortaya çıkan çatışma ve kaygıyı yatıştırmak için ortaya çıkmaktadır (Fairbairn, 1943; Fairbairn, 1944).

1.2.5. Otto Kernberg’e Göre Nesne İlişkileri

Kernberg, ruhsal yapılanmanın temelini, özelliklerini ve oluşumlarını Nesne İlişki kuramını analiz etmek için bir çerçeve olarak kullanmaktadır (Kernberg, 1976). Kernberg’in Klein, Fairbairn, Mahler ve Jacobson’ın araştırmalarının etkisinde kaldığı ifade edilmektedir (Mitchell ve Black, 1995). Kernberg, kendilik psikolojisinin gelişimsel bakış açısı ile Freud’un Dürtü teorisini harmanlayarak oluşan bakış açısını Jacobson, Klein ve Fairbairn’in araştırmalarıyla bütünleştirmiştir (Palombo ve Bendicsen, 2009).

Kernberg doğuştan getirilen etkileyicileri oldukça önemli görmektedir. Nesne ilişkilerinin meydana gelmesinde erken dönem duygulanımları ana unsur olarak kabul etmekle birlikte, “iyi” ve “kötü” olarak içselleştirilen deneyimleri içgüdüsel yatkınlıklara bağlamaktadır (Kernberg, 1976; Tura, 1999).

Kernberg’in gelişim kuramı 5 aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama olan Kernberg’in “normal otizm” olarak adlandırdığı dönemde bebek kendisini annesinden ayrı bir kişi olarak görmemektedir. İyi ve kötü olan duyguları entegre edemeyen bebek, haz veren ve saldırgan olarak ayrılan bölme mekanizması kullanmaktadır. İlk zamanlarda işlev gören bu mekanizma zamanla kendiliğin olgunlaşması ile iyi ve kötü olarak ayrılan nesnenin, iyi ve kötü kendiliğin temsillerinin meydana gelmesi beklenmektedir. Bu aşamada patolojik olan nesne tasvirlerinin içselleştirilmesi patolojik bir kendiliğin oluşmasına sebep olmaktadır (Kernberg, 1967). İkinci evre olan “normal simbiyoz” veya “birincil ayrışmamış kendilik” dönemi 1.ay ile 6-8 aylar arasını kapsamaktadır. İlkel olan benliğin kendilik ve nesne tasarımı oluşturmaya başlamaktadır. Hoşa giden yaşantıları libidinal dürtüler ile “iyi” kendilik ve nesne imgelerine; hoşa gitmeyen yaşantıları ise saldırgan dürtüler ile “kötü” kendilik nesne imgeleri olarak içe yansıtmaktadır. İçe yansıtılan bu nesne imgeleri bebeğin ruhsal yapılanmasının ana unsuru olarak ifade edilmektedir. Üçüncü evrede kendilik imgeleri ile nesne imgelerinin farklarının keşfedilmesi dönemi

olarak açıklanmaktadır. Bu aşamadaki saplanma sonucunda kendilik ile nesne imgeleri “iyi” ve “kötü” olarak bütünleşmediği için dışa yansıtılmaktadır. Dördüncü evrede iyi ve kötü kendilik ile nesne imgelerinin bir araya geldiği dönem olarak ifade edilmektedir. Nörotik bozuklukların veya ağır kişilik bozuklukları bu dönemdeki saplanmalar sonucunda meydana gelmektedir. Son evrede üst benlik olgunlaşmakta ve kendilik kimliği bütünleşmektedir (Volkan ve Çevik, 1992).

1.2.6. Edith Jacobson’a Göre Nesne İlişkileri

Jacobson’a göre bebek birçok nesne ve tecrübeyle preödüpal narsistik evreden gerçek nesne etkileşimlerin geliştiği aşamaya ilerlemektedir (Jacobson, 1953). Jacobson, bebeğin insan doğasına özgü bir duygu repertuarına sahip olduğunu ve hayatın ilk dönemlerden beri anneye yansıtıldığını fakat içgüdülerce motivasyon sağlamaya da bebeğin deneyimlerinin yalnızca haz sağlamaya karşı düş kırıklığıyla açıklanamayacağını ifade etmektedir (Jacobson, 1954).

Jacobson’a göre “iyi anne” diye bir ifade olmadığını bunun yerine bebeğe iyi gelen bir anne ifadesinin varlığının altını çizmektedir. Bakım sağlayan ile bebek arasındaki uyum duygusal eşlik ve kimliğin meydana gelmesi için önemli bir nitelik olduğunu ifade etmiştir. Bakıcı ile bebek arasındaki deneyimlenen ilişki, bebeğin kendiliği ve nesne arasındaki etkileşime dayanmaktadır ve dürtüler tarafından motivasyon sağlanmaktadır. Bunların yanı sıra gelişim periyodunda duyguların önemine vurgu yapmaktadır (Fonagy ve Target, 2003; Tuttmann, 1985).

Bebeğin sütten kesilmesi mühim bir kayıp deneyimine örnek gösterilebilecek zorlayıcı bir süreçtir. Jacobson, sütten kesilme aşamasında annenin bebeğe verdiği tepki ve ikisinin arasındaki duygusal ilişkinin belirleyici bir rol oynadığı ifade etmektedir. Anne bebeğini sütten keserken ona sevgi, ilgi ve güven vermeye devam ettiğinde bebek bu durumu sadece bir kayıp olarak algılamaz; bu deneyimi bir güvenlik kaynağı olarakta yaşamaktadır. Anneden gelen duygusal destek, bebekteki hüsrana hafifletmekte ve bebeğin anneye olan güvenini pekiştirmektedir (Jacobson, 1964).

1.2.7. Margaret Mahler'e G6re Nesne İlişkileri

Margaret Mahler kuramının klasik Freudiyen kurama sadık olduğunu ifade etmiştir (Mahler ve Pine, 1975). Ayrılma-bireyleşme, bireyin biyolojik doğum ile başlayan psikolojik doğum aşamasıdır. ocuk işselleştirme ve 6zdeşleşmeyle benlik çekirdeğini tamamlamış şekilde hayatını devam ettirebilir veya benlik temsilini yeterince ayıramaz ve diğerleriyle arasındaki sınırlarını izemez (Mahler ve Pine, 1975).

Normal otizm evresi Mahler'in kuramının ilk 6nc6l6 olarak tanımlanmaktadır. D6nyaya gelinen ilk andan itibaren ilk bir ayı kapsamaktadır. Bu evrede anne bebeği i ve dış zararlardan korumakta ve beden algılarının dışa y6nelimine katkıda bulunmaktadır. B6ylece bebeğin dışarıdaki d6nyayı keşfetmesine olanak sağlamaktadır (Mahler ve McDevitt, 1980). İkinci aşama ortak yaşam evresi olarak tanımlanmakta ve 2-4 ayı kapsamaktadır. Bu evrenin en bariz 6zelliği, bebeğin annesiyle duygusal bağ oluşturabilme yetisinin kazanılmasıdır. Anne ile kurulmuş olan duygusal bağ yetisi hayatın ilerleyen d6nemlerinde kurulacak olan ilişkilerdeki bağ kurabilme yetisi ile bağlantılıdır. Bu evrenin problemsiz atlatılması sonraki d6nem olan ayrılma-bireyleşme evresinde bebeğin annesi ile ayrışmasının temel noktasını oluşturmaktadır (Mahler ve McDevitt, 1980).

Ayrılma-bireyleşme kuramına g6re bebek hayatının ilk aylarında annesi ile i içe geçmiş bir ilişki içerisindedir. Bu simbiyotik ilişkinin ardından kademeli olarak ayrılma-bireyleşme s6reci oluşmaktadır. Ayrılma-bireyleşme s6reci, farklılaşma ve beden imgesinin gelişimi, alıştırma, yeniden yakınlaşma ve libidinal nesne s6rekliliği olarak d6rt seviyeden oluşmaktadır (Mahler ve Pine, 1975).

İlk olarak 5-9 ay arasında g6r6len farklılaşma ve beden imgesinin gelişimi evresinde bebek dış uyaranları algılamakta ve dikkatini y6neltebilmektedir. evresine karşı merak içinde olan bebek dış d6nyayı keşfetme yolunda farkındalık kazanmaktadır. Bu gelişim d6nemi bebeğin yumurtadan çıkmasına benzetilmektedir. (Mahler ve Pine, 1975). İkinci evre olan 9-15 ayları arasında g6r6len alıştırma evresinde ise bebeğin emekleme ve ayakta durabilme becerilerinin gelişimiyle ilk fiziksel ayrılma, anneyle bağ kurma ve 6zerkliğin işlevsel başlangıcı olması ifade edilmiştir. Çocuğun alıştırma yaptığı ve bağımsızlaşmanın gerçekleştiği bu s6rete bazı çocuklarda anneyle bağlantı kesintiye uğradığında huzursuzluk g6zlemlenmiştir. Alıştırma evresinde çocuklar anneden belli bir

mesafeye kadar uzaklaşıp anneye geri dönmektedirler ve bu durum yakıt ikmali olarak ifade edilmektedir (Mahler ve Pine, 1975). Üçüncü evre olan yeniden yakınlaşma evresi 15-24 ayları arasını kapsamaktadır. Bu evrede bebeğin oyun oynama, yürüme ve konuşma yetenekleri gelişmiştir. Hem zihinsel hem de bedensel olgun hal bebekte keşfetme isteğini arttırmaktadır. Keşif heyecanı ile annesiyle daha az ilgili görünmekte ancak çok daha fazla ikmal yapma gereksinimi duyabildikleri ifade edilmektedir. Bazı bebeklerde nesneyi yitirme korkuları sebebiyle ayrılık kaygılarının arttığı açıklanmaktadır. Son evre 24-36 aylar arasını kapsayan nesne sürekliliği evresidir. Bu aşama bireyliğin pekişmesi ve coşkusal nesne sürekliliği başlangıcı şeklinde tanımlanmıştır (Mahler ve Pine, 1975).

1.2.8. Wilfred Bion’a Göre Nesne İlişkileri

Bion’a göre kapsanma kavramı annenin bebeğin duyumlarını, taleplerini ve duygularını anlaması ve bebeğe uygun şekilde geri vermesi olarak tanımlanmaktadır. Anne karnında bebeğin tüm ihtiyaçları eş zamanlı olarak karşılanmakta ancak doğumdan sonra farkındalıklar, dışsal ve içsel ihtiyaçlar çocuk açısından tehlike olarak algılanmaktadır. Açlık hissi, ısı, ses ve ışık gibi örnekleri içermektedir. Çocuğun gereksinim duyduğu bu ilkel duyumlar beta ögeleri olarak tanımlanmaktadır. Anne tarafından çocuğunun yaşadığı bu ilkel duyumlar fark edilip kapsanır ve çocuk için anlamlı duruma getirilerek beta ögeleri alfa ögelere dönüştürülür (Bion, 1962). Bebeğin yaşam için bakıma muhtaç olma durumu ruhsallığının ana belirleyicilerindendir. Mental işlev gerçekleştirebilecek durumda olmayan bebek annesinin ona kendi kapasitesini ödünç sunmasına gereksinim duymaktadır. Bebek dürtüleri hakimiyetinde ilk deneyimlerini, fiziksel duyumlarını ve duygularını annesine yansıtmaktadır. Anne bebeğin yansıtıklarını işler ve bebeğe alabileceği bir duruma getirerek geri yansıtması gerekmektedir. Bion tarafından bu işlev “kapsayan” şeklinde tanımlanmıştır. Kapsayan, yansıtılmış olan içeriği düşleme ve kapsama gücü olan zihin olarak ifade edilebilir. Annenin aklında bebeğe yer açabilmesi, bebeğinin yaşadıklarına içsel olarak karşılık verebilmesi, bebeği tanıma ve öngörü yetileri, bebeği anlayabilme yetenekleri, düşleme yetisi olarak ifade edilmektedir. Bütün bu yetiler nedeniyle anne gelen istek ve duygulara karşılık vererek ilişki kurmaktadır (Bion, 1962).

1.3. İlişki Bağımlılığı

Kişiler ötekilerle kurdukları ilişkilerde, ilişki kurdukları kişilerin karakter özellikleri, davranışları ve yaklaşımları nedeniyle bağımlı bir ilişki ortaya çıkabilmektedir. Bağımlılığın gelişmiş olduğu ilişkide süregelen bir sürecin varlığı ilişki bağımlılığı olarak açıklanmaktadır (Ançel, 2012).

Rounsaville'e göre ilişki bağımlılığı cinsiyet ayrımı gözetmeden ve kimyasal bağımlılığın olmadığı, bireylerin ötekilerle olumsuz ilişki etkileşimleri gerçekleştirdiği aşırı kontrollü bağlanma şekli olarak tanımlanmaktadır (Rounsaville ve Weissman, 1979). Peele ve Brodsky (1974) ilişki bağımlılığını kişilerin bir maddeye bağlı olmadan, günlük hayata mesafe koyan, tek taraflı, karşılığı olmayan çok kontrolcü bir bağlanma stili olarak tanımlamışlardır. Bağımlılık gösterilen bireyler, partneri, çocuğu, bakım verenleri, kardeşleri, akrabaları veya arkadaşı olabilmektedir (Beattie, 1992). Fischer, Spann ve Crawford (1991: 88) ilişki bağımlılığı hakkında yaptıkları araştırmalarda bireylerin ilişkide bulundukları diğerine yönelik çok fazla müdahale etme ve hislerini bütün olarak dışa yansıtamama gibi negatif ilişkilere sebep olan davranış kalıbı şeklinde açıklamışlardır.

1940-1950'li yıllarında ilişki bağımlılığı kavramı literatürde ilk kez alkol ve madde bağımlılığı olan bireylerde kullanılmaya başlanmıştır (Haaken, 1993). Madde ya da alkol bağımlısı olan bireyin, eşi tarafından korunması ve ihtiyaçlarının giderilmesi durumuna "ilişki bağımlılığı" tanımı yapılmıştır. Alkol ya da madde bağımlılığı olan bireyin bağımlılığı süregelirken; onu korumaya çalışan eşin o kişiye bağımlı halde gelmesi durumu olarak ifade edilmektedir (Wright ve Wright, 1999). 1989 yılında "Uluslararası İlişki Bağımlılığı Konferansı" tarafından ilişki bağımlılığı kavramı devamlılığı olan kompulsif eylemler örüntüsü ve öz değer artırılması için kişilerin diğerlerinin görüşlerini kabul etmesiyle gelişim gösteren bir bağımlılık olarak kabul edilmiştir (Stafford, 2001).

Alkol ve madde bağımlılığı olan kişilerin eşlerinden yola çıkılıp tanımlanan ilişki bağımlılığı kavramı ilk olarak kadınlar üzerinden yorumlanmıştır (Spann, 1996). Çalışmalarda ilerleme kaydedildikçe ilişki bağımlılığında farklı dinamikler ortaya çıkmaktadır. Bireylerin stresli bir aile yapısında yetişmesi gelecek ilişkilerinde işlevsiz ilişkiler ortaya çıkmasına neden olabilmektedir (Fuller ve Warner, 2000, s.12). Alkol ve

madde bağımlılığı bulunan kişilerin ailelerinde büyüyen insanlar, duygusal ya da mental problemleri olan bireylerle ilişkileri olanlar, sosyal yardım sağlayan diğer bireyler gibi farklı gruplarda ilişki bağımlılığı gözlemlenmeye başlamıştır. Son zamanlarda ise fiziksel, duygusal ve cinsel ihmal ve istismara uğrayan ya da travmatize eden ve stresli yaşam olaylarına sebep olan ortamlara maruz kalan bireylerle de ilişkili bulunmuştur (Martsolf ve Hughes, 1999).

İlişki bağımlılığı bulunan kişi Maslow'un temel gereksinimlerden olan (güvenlik, kimlik, ait olma) saplanmış bir şekilde partneri üstünden karşılamaya çalışmaktadır. Hayatın ana kaynağı olarak gören ve içindeki boşluk duygularını yok edebilmek için partnerinden güven sağlamak istemektedir. Bu tarz ilişkilerde zorlayıcı ve çatışmalı durumlar beklenmektedir (Schaeffer, 2013: 50).

Spann (1989) literatürde yapılmış olan ilişki bağımlılığına yönelik tanı kriterlerini ve açıklamaları dikkate alarak ilişki bağımlılığı ölçeği geliştirebilmek amacıyla ilişki bağımlılığına sahip bireylerde ortak bulunan özellikleri şu şekilde ifade etmiştir:

- Kendine ve diğer kişilere karşı güvensiz duygular içinde olmak
- Yargılamak
- Yalan söyleme ve ilişkiyi manipüle etmek amacıyla sahtekarlık eğilimi göstermek
- Duygularını tanımlama konusunda güçlük yaşamak
- Duyguları ifade etme konusunda zorluk çekmek ve zayıf iletişim
- Değişime ayak uyduramama ve zorluk yaşamak
- Karar vermede güçlük
- Düşük kendilik saygısı
- Reddetmek ve inkâr hali
- Obsesif düşünceler ve tutumlar
- Gereksiz korku duymak
- Cinsel problemler
- Yoğun öfke davranışları yaşamak

- Sağlık problemleri yaşamak
- Başkalarının ihtiyaçları için kendi ihtiyaçlarını geride tutma, fazla sorumluluk almak
- Bakım; sorumluluk alma ve diğerlerinin ihtiyaçları için kendine ihmalkârlık
- Çevresini kontrol etme ihtiyacı duyma
- Samimi olmayan davranışlar ve sınır koyamama
- Onaylanma ihtiyacı hissetmek

1.3.1. İlişki Bağımlılığı Aşamaları

İlişki bağımlılığı kavramı bireylerin erken dönem yaşantılarında deneyimledikleri negatif yaşantılardan kaynaklı meydana gelen ve bireylerin gelecekte sağlıklarını ve yakın ilişkilerini olumsuz şekilde etkileyen bir süreç olarak açıklanmaktadır. Tedavi edilmediği sürece kronik bir hale gelmekte ve olumsuz etkileri çoğalmaktadır. Problemlili bir ailede yetişen çocukların ilişki bağımlılıkları ilerleyen yıllarda yakın ilişkilerinde ortaya çıkmaktadır (Lancer, 2017).

İlişki bağımlılığını ilk, orta ve son aşama olarak üç grupta incelenmektedir.

İlk aşamada kişi benlik değerini ve öz saygısını ötekinin ihtiyaçlarını karşılama yönünde eğilim göstermektedir. Bu hal genel olarak ailevi yaşamda ortaya çıkan sorunlardan kaynaklanmakta ve öteki kişi üzerinde yoğun bir kontrol çabasında olduğu görülmektedir (Beattie, 1992). Yeni bir ilişkide bireyler partnerlerine olan ilgi ve onları mutlu etme arzularına yönelik artış gösterebilirler. İlişki bağımlılığının ilk basamağındaki kişi ise partnerini takıntı haline getirmekte ve problemlili davranışlarını görmezden gelerek sınır çizme konusunda problem yaşamaya başlamaktadır (Lancer, 2017). Bu durum sonucunda çok fazla bağlanma tutumları meydana gelmektedir (Lancer, 2012: 18).

Orta aşamada ilişkideki acı verici durumlar ve çatışmalar artar. Anksiyete, sinirlilik, hayal kırıklığında yükselme görülürken; kendilik saygısında azalış meydana gelmektedir. Sık olarak görülen durumlardan biri de kişinin kendisine yönelmiş yargılayıcı yaklaşımıdır (Beattie, 1992).

İlişkide karşı tarafın ihtiyaçlarına yönelmiş olan bireyin benlik saygısında azalma görülmektedir. Bağımlılığın müddet ve düzeyi yükseldikçe, bireylerde ailevi, sosyal ve

kişisel hayatlarında anksiyete, izole hal, takıntılı tutumlar oluşmaktadır. Bağımlılık gösteren kişi var olduğu durum dolayısıyla isteklerinin karşılanmaması ve öfkeli tutumlar nedeniyle hayal kırıklığı yaşanmaktadır. Bireylerin diğer insanlarla ilişkisinde uzaklık meydana gelir ve yaşanan sorunlar diğerleriyle paylaşılmamaktadır. Kişinin ruh halinde kötüleşme meydana gelmekte, bulunduğu duruma karşı inkâr savunma mekanizması kullanılmakta ve hissettiklerinden uzaklaşmak için üstünü kapatmaktadır. Takıntılı ve bağımlılık hali artmakla birlikte; yemek yeme, alışveriş yapma ya da madde kullanımı gibi farklı bağımlılıklar geliştirmektedir (Lancer, 2017).

İlişki bağımlılığının son aşamasına gelindiğinde bireyde kontrol etme davranışı artmıştır. Birey öfkesini saklamakta başarılı olamamakta, duygularını çok yoğun yansıtmakta ve kendisini kaybettiği görülmektedir (Beattie, 1992: 202). Benlik saygısı çok fazla düşmüştür. Depresif duygu hali içerisinde olup, öz bakım yetersizliği görülmekte ve farklı bağımlılıklar ortaya çıkabilmektedir. Bunların yanı sıra uyku, yemek ve sindirim sorunları meydana gelebilmektedir (Lancer, 2017). Bağımlılık geliştirilen bireye karşı ilişkinin sonlandırılması güç olmakla birlikte öfkesi yoğun ve bastırılmasında problem yaşanmaktadır. Buna rağmen ilişkinin sürdürülmesi konusunda ısrarcı bir tutum sergilenmektedir (Mukba, 2013).

1.3.2. İlişki Bağımlılığı Olan Bireylerin Kişilik Özellikleri

İlişki bağımlılığı olan kişilerde genel olarak zayıf kendilik algıları görülmektedir. Diğerlerinin hakkındaki düşünceleri, kendileri hakkındaki görüşlerini oluşturmaktadır. Diğerleri tarafından onaylandığı müddetçe kendilerine yönelik pozitif bir imaja sahibi olmaktadır. Diğerlerinden sevgi ve şefkat duygularını içe aldıkları zaman kendilerini daha nitelikli hissetmektedirler. Bu durum çok fazla önem arz etmekte ve bunun sonucunda o kişilere bağımlılık sergilemektedirler. Diğerlerinden sevecenlik, incelik gördüklerinde memnun olmalarının nedeni genel olarak kendilerine bu davranışları uygulayamıyor olmaları ile bağlantılıdır. Sonuç olarak en çok korku duydukları durum ilişkilerinin bir gün sonlanacak olması ile ilgilidir (Harrison ve Grey, 2019).

İlişki bağımlılığı gösteren kişilerde güven eksikliği yaşama, suçlama, yargılama, doğruyu söylememe, depresif hal, sıkışık duygu, yıkıcılık ve yalnız olma gibi durumların yaşandığı ifade edilmektedir (Greenleaf, 1984). Düşük kendilik saygısı görülen bu

kişilerde anksiyete ve korku gibi duygularda eşlik etmekte ve problem çözmeye yönelik çaresiz hissetme ve suçluluk duyma beraber görülmektedir (Beattie, 1992). İlişki bağımlılığı gösteren kişilerde ortak olarak duygularını tanıması ve aktarabilmesinde zorluk, mükemmeliyetçilik, ilişkileri devam ettirmede güçlük, sert tutum, uyum sağlayamama gibi durumlar görülmektedir. Bununla birlikte diğerlerinin hareketlerinden kendilerini sorumlu tutma, onaylanma talebi, kararsızlık, güç ve güven eksikliği, düşük kendilik saygısı bulunmaktadır (Subby ve Friel, 1984).

İlişki bağımlılığı olan bireylerde ayırt edici niteliklerden biri inkâr etmektir. Bireyler bağımlı olduklarını inkâr edebilmekte ve bu süreç yıllarca sürebilmektedir. Bağımlı bireyin günlük hayatında yalnız olma, duygularını aktarabilme, öfke ve risk almaya yönelik çok fazla korku duymaktadırlar. İlişki bağımlılığı olan bireyler öfkeleri ile nasıl başa çıkma stratejisi kullanacaklarını bilememektedirler. Çoğu birey öfke duyduğunu fark etmemekte ve bu duyguyu kabul etmemektedir. Dışarı yönelmemiş olan öfke içe dönmekle birlikte hem bedensel hem de psikolojik açıdan semptomların meydana gelmesine sebep olabilmektedir (Lancer, 2012)

1.3.3. İlişki Bağımlılığı DSM 5 Tanı Kriterleri

DSM-V’te bağımlı kişilik bozukluğu şeklinde yer almaktadır. DSM-V’te bulunan tanı kriterlerinden en az 5 tanesi bulunan, genç yetişkinlik döneminden başlayarak farklı şartlarda ortaya çıkan, boyun eğen, yapışkan davranışlar ve ayrılmaya dair korkularına neden olan, ilgilenilme ihtiyaçları ile yol alan örüntü:

- Diğerlerinden öğüt ve destek alınmadığında gündelik kararlarını vermekte zorluk çekilmesi
- Önemli yaşam olaylarında sorumluluk almak için diğerlerine duyulan ihtiyaç
- Kabul görmeyeceği ya da desteklerini kaybedecekleri korkularıyla diğerleriyle farklı görüşte olsa bile söylemekte güçlük çekme
- Tek başına iş yapma güçlüğü
- Diğerlerinin bakımını sağlamak hedefiyle hoş olmayacak şeyleri yapacak kadar aşırıya kaçma ve yalnız kaldığında çaresizlik duygusu hissetme

- Yalnız kaldığında kendisine bakamayacağına yönelik çok fazla korku hissetmesi sebebiyle rahat hissetmeme ve çaresizlik duyguları
- Yakın ilişkileri bittiğinde bakım kaynağı olarak hemen başka bir ilişki arayışına girmek
- Kendisine bakma, yalnız olma gibi korkuları hakkında gerçek dışı şekilde kafa yorma.

1.3.4. İlişki Bağımlılığı Risk Faktörleri

-Alkolik aile unsuru:

Aile içinde alkol ve madde kullanımına bağlı olarak ilişki bağımlılığına neden olabileceğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Knudson ve Terrell, 2012). Alkolik bir aile ortamında gelişim gösteren çocukların ailelerinde görülen sert kurallar, kısıtlı ilişkiler ve tutarsız davranışlar, çocuklarda düşük kendilik saygısı, değersizlik duyguları ve sosyal ilişkilerde duyarlılığa ve gelecekte alkol kullanımı olan biriyle evlenmesi riskini arttırdığı ifade edilmektedir. Aynı zamanda aile içinde alkol bağımlısı birey sayısı ve onların diğer aile üyeleri ile etkileşimi ilişki bağımlılığı riskini arttıran bir etken olduğu belirtilmektedir (Mukba, 2013: 26).

-Ailede görülen bedensel ve ruhsal problemler:

Aile üyelerindeki bedensel ve ruhsal problemlerin aile içerisindeki stres ve anksiyeteyi yükselttiği ifade edilmektedir Fuller ve Warner (2000). Bedensel ve psikolojik sorunlar yaşayan ailelerde bakım ihtiyacı olan bireylerle yetişen kişilerde diğerlerine karşı daha ilgili olma hali ve bakıcı olma davranışı daha sık görülmektedir. Bu tutum gelecekte bireylerin diğer ilişkilerinde de sürmeye devam etmektedir. Kişiler bakıcılık rolü sergilediği ilişkilerin sürekliliğine bağlı olarak bu davranışları gelecekteki ilişkilerinde de sergilemeye eğilimli olabilmektedir (Cooper, 1995).

-Ebeveyn Stilleri:

Baskıcı ve otoriter tutuma sahip ebeveynlere sahip ailelerde büyüyen çocuklar diğerlerine karşı boyun eğici, ürkek ve kendisinden istenilenleri yerine getirmek için çok fazla çaba harcayan kişilik özellikleri benimsendiği görülmektedir (Yıldız, 2004). Aşırı otoriter ve baskıcı ebeveyn tutumları ile büyüyen çocuklar aşırı kontrol halinde tutulabilir ve özgür bir tutumdan uzakta olabilmektedirler. Bunun sonucu olarak çocuklarda çekimser, otoriteye karşı boyun eğen bir davranış görülebilmektedir. Kendinden uzaklaşma ve

yalnızlık hisleri ilişki bağımlılığının temel unsuru olarak kabul edilmektedir (Crothers ve Warren, 1996: 232). Bazı ailelerdeki çocuklar ise tam aksi olarak aşırı serbest bir şekilde yetişirler. Böyle bir durumda çocukların kontrol edilmeme durumu kendilik gelişimi negatif yönde etkilemektedir. Kendilik saygısı düşük olan bireylerin ilişkilerinde bağımlılık davranışları içerisinde oldukları açıklanmaktadır (Mukba, 2013).

-Bağlanma Stili:

Literatüre bakıldığında bağlanma stilleri dört grupta değerlendirilmektedir: güvenli, kaçınan, korkulu ve saplantılı. Saplantılı bağlanma stiline sahip olanlar sevmeye değmez, önemli olmayan, başka kişilerin onayına ihtiyaç duyan kişilerden meydana gelmektedir. Korkulu bağlanma stiline sahip olan kişiler kendilerini sevmeye değer görmez ve diğer kişileri güvenli olmayan ve reddedici şekilde görürler (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Kaçınan bağlanma stiline sahip olan kişiler ise yakın ilişkiler kurmaktan kaçınmaktadırlar. Yaşamlarındaki duygusal olarak önemli olan bireyle uzun ve derin ilişkilere girmekten çekinmektedirler. Karşılarındaki insanlara memnun kalacağı davranışlar sergilemenin onların ilgi beklentilerini arttıracak ve bunun sonucunda hayal kırıklığı yaşanacağını düşünmektedirler. Bir taraftan ilişki istemekte diğer taraftan kaçınmaktadırlar (Hazan ve Shaver, 1987: 515; Shi, 2013: 153).

Springer (1998) saplantılı bağlanma stiline sahip olan kişilerin ilişkilerinde diğer kişiyi kontrol etme meyilli daha çok olduğu belirtmektedir. Güvenli bağlanma stiline sahip olan kişilerde ise değersiz hissettikleri durumlarda daha etken rol oynayabildiği ifade edilmektedir. Dolayısıyla saplantılı bağlanmış bireylerin güvenli bağlanan bireylere göre ilişki bağımlılığı riski yükselmektedir.

-Kişilik Özellikleri:

Stafford (2001) kaygılı, düşük kendilik saygısı ve sosyal olarak içe dönük bireylerin ilişkilerinde bağımlılık olasılığının artabileceğini ifade etmektedir. Düşük öz saygı (Burger, 2006: 486) kişilerin kaygı seviyelerini yükselten bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. İlişkilerde sınır koyamamak, kontrolü olmayan ve dürtüsel şekilde hareket etmek bireylerin ilişki bağımlılığı geliştirmesinde etkili olarak görülmektedir (Jeremiah ve Joan, 1993).

-Cinsiyet:

Literatüre bakıldığında ilişki bağımlılığı üzerine yapılan çalışmalarda kadınlar ve erkeklerin farklı seviyelerde ilişki bağımlılıkları olduğu görülmüştür. Kadınların erkeklere oranla daha fazla ilişki bağımlılığı gösterdikleri belirtilmiştir (Granello ve Beamish, 1998). Kadınlık nitelikleri ve geleneksel kadınlık beklentileri (şefkat, besleyicilik, diğerleri için çaba sarfetmek gibi) bağımlılık gösterme davranışlarını etkilediği görülmüştür (Hands ve Dear, 1994: 443). Yapılan diğer çalışmalara göre erkeklerde ilişki bağımlılığı işaretlerinin kadınlara oranla daha az yansımalarının nedeni olarak toplumsal normların etkisi ön plana çıkmaktadır (Martsolf ve Hughes, 1999).

-Olumsuz Aile Yaşantısı:

Yapılan araştırmalar neticesinde ilişki bağımlılığı aile içerisinde meydana gelen olumsuz yaşantılar ile ilişki olarak bulunmuştur. Aile üyelerinde alkol ve madde kullanımının bulunmasının ilişki bağımlılığının daha çok görülmesi yönünde bir sonuç belirtmektedir (Beattie, 1992). Aile ortamında gerçekleşen ihmal, istismar ve yoğun travma gibi strese yol açan etkenlere maruz kalmak ilerleyen dönemlerde kişilerin ilişki bağımlılığı tutumları gösterme ihtimali ile ilişki görülmektedir (Loughead, 1991: 460; Martsolf, 1999: 98).

1.4. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi

Ayrılık anksiyetesi bireyin bakımı ile ilgilenen kişilerden ya da evinden ayrı kaldığı zaman meydana gelen yoğun bir kaygı halidir. Diğer bir ifadeyle “kişinin anne ya da bağımlılık gösterdiği diğerinden ayrıldığında ya da bu ihtimalin olduğu zamanlarda endişelenmesidir.” (Diriöz, 2010).

Erken çocuklukta bağlanma yaşanan bireylerden ayrılma durumu kaygı ve endişe halini meydana getirmektedir. 3-5 yaş arasındaki çocuklar için yapılmış olan çalışmalarda bağlanma nesnesinden ayrılan çocukta ortaya çıkan kaygı durumunun normal olduğu belirtilmektedir (Bowlby, 1973). Ayrılık anksiyetesi, daha 1 yaşına bile girmemiş olan bebeklerde görülebilen, olağan gelişim aşamasına dahil olmasıyla beraber, dikkatin anneden ya da bakım veren bireyden ayrılmaya odaklanmasıdır. Olağan gelişim aşamasında 9-18. Aylarda başlayan ve 2.5 yaşında bitmektedir. Normal zamanı aşan

ayrılık anksiyetesi ise incelenmesi gereken, hatalı bilişsel aygıtları bulunduran bir haldir (Sadock, 2016).

Ayrılma anksiyetesi sürecinin uzun müddet devam etmesi, gelişimi olumsuz olarak etkilemesi ve işlevsellikte bozulmanın ortaya çıkması “Ayrılma Anksiyetesi” olarak tanımlanmaktadır (APA, 1995).

Yıllar boyu ayrılık anksiyetesi çocukluk çağına ait bir sorun olarak değerlendirilmiştir ancak yetişkinlerde eşinin ya da çocuğunun kötü bir şey yaşayacağı korkusu olarak görülmektedir. Yetişkinlerde de güvenli ortamdaki ayrılmaya yönelik gönülsüzlük ve endişe ortaya çıkmaktadır. Erişkin Ayrılık Anksiyetesi 18 yaşından önceki dönemde meydana gelen ya da erişkinlik döneminde başlayan bir anksiyete olarak ifade edilebilir. Anne-baba olma, evi bırakma ya da romantik bir ilişkinin etken olduğu açıklanmıştır (Bögels, 2013).

Manicavasagar ve arkadaşları tarafından yapılmış olan araştırmalar neticesinde çocukluk döneminde yaşanan ayrılık kaygısının yetişkinlik dönemine dayandığını ifade etmişlerdir. Bu bozukluk sıkça görülmektedir. Ayrılık anksiyetesi bulunan çocukların üçte birinin semptomları yetişkinlik döneminde de görülmektedir. Manicavasagar ve arkadaşları YAAB tanısı olan bireylerin diğer anksiyeteleri olan bireylere göre çocukluk döneminde ayrılık kaygısını çok daha fazla düzeyde yaşadığını ifade etmişlerdir (Manicavasagar ve Selbes, 2003).

Yetişkinlik döneminde ortaya çıkan ayrılık anksiyetesi bozukluğunun çocukluk döneminde bu tanıyı almış olmasının dışında da ortaya çıkabileceğini ifade eden çalışmalar bulunmaktadır (Cyranski ve Shear, 2002). Curtis ve arkadaşları (1997) çocukluk dönemi bozukluğu olarak tanımlanmış olan kaygı türünün klinik çalışmalar sonucunda erişkinlik döneminde de görülebileceğini bulmuşlardır. Bu fikir ile çalışmalar başlamıştır. Böylelikle ayrılık anksiyetesi çocukluk çağında yaşanmadan erişkinlik döneminde de deneyimlenebildiği bulunmuştur. Manicavasagar ve Silove (1997) tarafından ele alınmış olan bu durum sonucunda ayrılık anksiyetesinin çocukluk zamanlarının bir uzantısı olabileceğinin yanı sıra ilk kez erişkinlikte de meydana gelebileceği ifade edilmektedir (Manicavasagar ve Silove, 1997). Manicavasagar ve Silove (2016)’ya göre, ilk kez erişkinlik döneminde tanı alan bireylerin kronik stres ve ilişkinin işlevselliğinde bozulma görülmektedir. Bağlanmış oldukları bireyler tarafından

terk edilme ve bu durumla başa çıkamayacağına olan inancı, bağlanmış oldukları bireylerin zarar göreceğine dair kaygı ve evde tek başına uyuma güçlüğü gibi semptomların yoğun olarak görüldüğü keşfedilmiştir (Curtis ve Manicavasagar, 1997). Tanısı olan bireyler; iş ve okula gitmeyi reddetme, tek kalmaktan ve bağlandığı nesne olmadığında korku hissetme gibi semptomlar yaşamaktadır. Stabil rutinleri yeğleme ve bağlandıkları bireylerle telefonla iletişim kurma talebi duyabilmektedirler (Carmassi ve Oslo, 2015).

1.4.1. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi DSM 5 Tanı Kriterleri

Ayrılık kaygısı kişinin normal gelişimine katkı sağlarken kontrol edilemez bir hale geldiğinde çocuk olunan dönemden beri görülen bir problem olarak görülmektedir. Aşağıda DSM 5 teki tanı kriterleri belirtilmektedir (APA, 2013).

- A. Dizilmiş olan tanı ölçütlerinden en az üç tanesinin olması ile karakterize, kişilerin bağlanmış oldukları bireylerden ayrılması ile ilgili, gelişime uygun olmayan ve yüksek seviyede kaygı ve korku duyulması,
 - B. Yaşanılan kaygı, korku ve kaçınmaların çocuk ve ergenlerde en az dört hafta, yetişkinlerde ise en az altı ay ve daha fazla zamandır devam ediyor olması,
 - C. Klinik olarak bir rahatsızlığa; okul, iş yeri, sosyal ve toplumsal alanlarda işlevsellikte düşmeye sebep olması,
 - D. Yaşanılan bozukluk, otizmdeki gibi evden uzak kalmaya direnç gösterme, psikoz ile ilgili bozukluklarda ayrılmaya dair hayaller görme, agorafobide görülen evden çıkamama, yaygın anksiyete bozukluğundaki gibi önemsedikleri kişilerin başına kötü bir şey geleceği düşüncesi veya hastalanacağına dair kaygı duyma gibi diğer ruhsal bozukluklar ile açıklanamaz (DSM V, 2013).
-
- 1. Evden ya da esas bağlanma figüründen ayrı kalma ihtimali olduğunda veya ayrılma durumunda yoğun kaygı durumu,
 - 2. Bağlandıkları kişileri kaybedeceği, onlara kötü bir şey olacağı düşüncesi ile süregelen ve tekrarlayıcı yoğun kaygı,
 - 3. Bağlandığı kişilerden ayrılmasına neden olacak istenmeyen kötü bir olay olacağına dair tekrarlayıcı ve yoğun tasalanma hali,

4. Ayrılık kaygısı nedeniyle, evden uzaklaşmak, okula ya da işe gitmek istememe ve direnme,
5. Ev ya da farklı ortamlarda yalnız kalamama, bağlandığı bireylerle birlikte olmama durumunda yoğun şekilde korku duyma ve isteksizlik hali,
6. Evi harici yerlerde veya bağlandığı kişilerin etrafında olmadığı durumlarda uyuyamama, direnme ve isteksizlik hali,
7. Ayrılık temalı tekrarlayıcı rüyalar görme,
8. Bağlandığı bireylerden ayrılma halinde ya da böyle bir durum ihtimalinde bedensel (karın ağrısı, mide bulantısı, baş dönmesi gibi) semptomlar yaşama.

1.4.2. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Epidemiyolojisi

Ulusal Komorbidite Çalışması büyük kapsamlı epidemiyolojik çalışmalar arasında ilk olarak bulunmaktadır. Bu araştırma sonuçları kapsamında anksiyete ve duygudurum bozukluğu tanısı olan kişilerin 5'te 1'inde ayrılık anksiyetesi tanısı olmadan YAAB bulunduğu, 5'te 1'inde ise çocukluk dönemi ayrılık anksiyetesi ve yetişkin ayrılık anksiyetesi görülmüştür. Ayrılık anksiyetesi ilk kez yetişkinlikte görülebildiği gibi çocukluk çağında da görülmektedir (Manicavasagar ve Curtis, 1997).

Shear ve arkadaşlarının Amerikan Birleşik Devletleri'nde 9,282 yetişkinle yaptıkları epidemiyolojik araştırma sonucunda yetişkin ayrılık anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) yaşam boyu yaygınlık oranının %6,6 olarak bulmuşlardır. YAAB tanısı olan bireylerde bu belirtileri ilk kez yetişkinlikte yaşayan %77,5 ile %36'sının çocukluk ayrılma kaygısının erişkinlikte de sürdüğünü ve çocukluk ayrılık anksiyetesi bozukluğu sıklığının %4,1 olduğu saptamışlardır. Yetişkin ayrılık anksiyetesi bozukluğunun (YAAB) başlama yaşının 20 olduğunu, kadınlarda 4 kat daha fazla görüldüğünü, erkeklerde ise yetişkinlik döneminde başladığını ortaya çıkarmışlardır. Bu çalışmanın sonucunda YAAB'nin DSM tanı ve kategorilendirmede olması gerektiğini belirtmişlerdir (Shear ve Walters, 2006).

1.4.3. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Etiyolojisi

Yetişkin ayrılık anksiyetesi bozukluğu etiyolojisinin incelenmesi için çok fazla çalışmanın olmadığı bilinmektedir. Ayrılık anksiyetesinin sebepleri net olarak ortaya koyulmamakla birlikte bağlanma kuramı temel alınmaktadır. Bowlby'e (1973) göre aşırı

koruyucu tutum gösteren ebeveynlerin çocuklarında sonraki senelerde problemlerle baş etme yetenekleri yeteri kadar gelişim gösterememektedir. Bunun sonucunda çocuktaki kaygı seviyesi artmaktadır. Birçok araştırma sonucu güvensiz bağlanma ile ayrılma anksiyetesi arasında bağlantı olduğu bulunmuştur (Manassis ve Hood, 2001; Dallaire ve Weinraub, 2005).

Manicasavasagar ve ark.tarafından yapılmış olan araştırmalar sonucunda yetişkin ayrılık anksiyetesi olan kişilerin annelerinin agorafobili panik bozukluk hastalarına göre çok daha fazla “aşırı korumacı tutum” sergiledikleri bulunmuştur (Manicavasagar ve Silove, 1997).

Bağlanma kuramına göre çocuğun başlıca bağlanma kişisinden ayrılması sonucunda oluşan stres, anksiyete vb. negatif duygularla başa çıkma biçimleri çocukta güven duygusunun meydana gelmesine ve duygu düzenleme yeteneklerinin gelişmesinde oldukça önemlidir (Namlı ve Özbay, 2022: 48). Bağlanma figürü ile kurulmuş olan bağlanma stiline özümsemesi gelecek yıllardaki ilişkilerin bağlanma stillerinin zeminini oluşturmaktadır. Hatalı bağlanma biçimleri gelecek yıllardaki ruhsal problemlerin sebebidir (Nancy, 1997).

Yapılan araştırmalar sonucunda Yetişkin ayrılık anksiyetesi bozukluğu biyolojik olarak ve psikososyal sebepler çerçevesinde ele alınmıştır. Aynı zamanda biyolojik ve kalıtsal faktörler ile ilişkili olduğu çocuklarda yapılan araştırmalar sonucunda ifade edilmiştir. Kadınlarda kalıtsal faktörlerin daha ön plana çıktığı ve yaş ilerledikçe etkisinin daha fazla artış gösterdiği belirtilmiştir (Feigon ve Florence, 2001).

İKİNCİ BÖLÜM: YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma gönüllülük esasına göre katılan İstanbul ili içerisinde yaşayan 18-60 yaş grubundaki depresif eğilim gösteren kadın ve erkek katılımcıların nesne ilişkileri ile ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan, ilişkisel tarama modelinde betimleyici bir çalışmadır.

Araştırma verileri likert tipte bir anketle toplanmıştır. Bu sebep ile nicel bir araştırmadır. Araştırma depresif eğilimli yetişkin bireylerin katılacağı betimleyici ve kesitsel nitelikte bir çalışmadır.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma evreni 2023 yılında İstanbul’da yaşayan 18-60 yaş aralığındaki bireylerden oluşmaktadır. Örneklemi İstanbul ilinde uygulanacak olan Beck Depresyon Ölçeği ile depresif eğilimi olan 18-60 yaş aralığındaki yetişkin bireylerden oluşmaktadır. Örneklem sayısı 404 kişidir. 287 kadın, 116 erkek ve 2 diğer katılımcıdan oluşmaktadır.

2.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Araçları

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerini belirlemek için Demografik Bilgi Formu, depresif eğilimli yetişkin bireylerin araştırmaya katılması için Beck Depresyon Ölçeği, nesne ilişkilerini değerlendirmek amacıyla Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Yordama Ölçeği, ilişki bağımlılığını değerlendirmek amacıyla Spann-Fischer İlişki Bağımlılığı Ölçeği, ayrılık anksiyetesini değerlendirmek amacıyla Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada kullanılmış olan tüm ölçeklerin fikir sahiplerinden e-mail aracılığıyla onayları alınmıştır.

2.3.1. Sosyo-Demografik Veri Formu

Çalışmada katılımcılar için demografik nitelikleri içeren araştırmacı ve tez danışmanı ile hazırlanmış 11 maddeden oluşan Sosyo-Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Form içeriğinde katılımcılara cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, devam eden romantik ilişki veya evlilik, anne ile ilişki, baba ile ilişki, çocukluk döneminde bakım vereni, çocukluk döneminde ebeveynlerinden uzun süre ayrı kalıp-kalmadığı, tanı konulmuş

psikiyatrik rahatsızlık ve yaşam boyu kendine zarar verme davranışının olup-olmadığına dair sorular bulunmaktadır.

2.3.2. Beck Depresyon Ölçeği

Beck Depresyon Ölçeği 1961 yılında Beck ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş 21 maddeden oluşan ve bireylerde ortaya çıkan depresyonun şiddetini ölçmeye yarayan bir ölçektir. 4'lü likert tipli bir ölçektir. Her seçeneğinden 0 ile 3 arasında puan alınan ölçekten alınabilecek en yüksek puan 63'tür. Nesrin Hisli tarafından Beck Depresyon Envanterinin üniversite öğrencileri için geçerliliği ve güvenilirliği çalışmasında korelasyon kat sayısı 0,74 bulunmuştur (1989).

Ölçekten alınan puanlara göre depresyon düzeyleri:

- Minimal Depresyon: 0-9 puan arası
- Hafif Depresyon 10-16 puan arası
- Orta Depresyon 17-29 puan arası
- Şiddetli Depresyon 30-63 puan arasındır.

2.3.3. Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği

Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BORRTI) Morris D. Bell (1995) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkiye'deki geçerlik ve güvenilirlik çalışması Sait Uluç, Zeynep Tüzün, Manolya Haselden ve Serap Piri Erbaş (2015) tarafından yapılmıştır.

Ölçek, 90 maddeden oluşmakta ve doğru-yanlış olarak cevaplanmaktadır. Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme şeklinde iki alt boyuttan meydana gelmektedir. Bireylerin mevcut haldeki ego işlevleri ve kurulmuş ilişkilerinin özelliklerinin erken dönem nesne ilişkilere göre şekilleniyor olması ölçekte değerlendirilen durumdur (Bell, 1995). Nesne ilişkileri alt boyutunun iç tutarlılık Cronbach alfa değeri .70 ile .80 arasındadır. Gerçeği Değerlendirme alt boyutunun iç tutarlılık Cronbach alfa değeri .54 ile .77 arasındadır (Uluç, 2015).

Nesne İlişkileri 4 alt boyut:

1.Yabancılaşma: 22 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en düşük ham

puan 0 ve ölçekten alınabilecek en yüksek ham puan 22'dir. Bell'in orijinal çalışmasında iç tutarlılık katsayısı $\text{Alfa}=0,80$ ve Spearman-Brown yarı test güvenilirliği $=0,75$ olarak belirlenmiştir (Uluç, 2015).

2.Güvensiz Bağlanma: 15 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en düşük ham puan 0 ve ölçekten alınabilecek en yüksek ham puan 15'tir. Ölçeğin Türkçe 'ye uyarlamasındaki iç tutarlılık katsayısı $\text{Alfa}=0,74$ ve Spearman-Brown yarı test güvenilirliği $=0,74$ olarak belirlenmiştir (Uluç, 2015).

3.Benmerkezcilik: 12 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en düşük ham puan 0 ve ölçekten alınabilecek en yüksek ham puan 12'dir. Ölçeğin Türkçe 'ye uyarlanmasındaki iç tutarlık katsayısı $\text{Alfa}=0,70$ ve Spearman-Brown yarı test güvenilirliği $=0,72$ olarak belirlenmiştir (Uluç, 2015).

4.Sosyal Yetersizlik: 6 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en düşük ham puan 0 ve ölçekten alınabilecek en yüksek ham puan 6'dır. Bell'in orijinal çalışmasında iç tutarlılık katsayısı $\text{Alfa}=0,73$ ve Spearman-Brown yarı test güvenilirliği $=0,72$ olarak belirlenmiştir (Uluç, 2015).

Gerçeği Değerlendirme 3 alt boyut:

1.Gerçekliğin Bozulması: 21 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en düşük ham puan 0 ve ölçekten alınabilecek en yüksek ham puan 21'dir. Ölçeğin Türkçe 'ye uyarlamasındaki iç tutarlılık katsayısı $\text{Alfa}=0,77$ ve Spearman-Brown yarı test güvenilirliği $=0,76$ olarak belirlenmiştir (Uluç, 2015).

2.Algıların Belirsizliği: 16 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en düşük ham puan 0 ve ölçekten alınabilecek en yüksek ham puan 16'dır. Ölçeğin Türkçe 'ye uyarlamasındaki iç tutarlılık katsayısı $\text{Alfa}=0,54$ ve Spearman-Brown yarı test güvenilirliği $=0,45$ olarak belirlenmiştir (Uluç, 2015).

3.Sanrı Varsanı: 14 maddeden oluşmaktadır. Bu alt ölçekten alınabilecek en düşük ham puan 0 ve ölçekten alınabilecek en yüksek ham puan 14'tür. Ölçeğin Türkçe 'ye uyarlamasındaki iç tutarlılık katsayısı $\text{Alfa}=0,70$ ve Spearman-Brown yarı test güvenilirliği $=0,70$ olarak belirlenmiştir (Uluç, 2015).

2.3.4. Spann-Fischer ilişki Bağımlılığı Ölçeği

Spann-Fischer İlişki Bağımlılığı Ölçeği (SFİBÖ) Fischer, Spann ve Crawford (1991) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkiye’deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması 2014 yılında Fuat Tanhan ve Gamze Mukba tarafından yapılmıştır.

16 sorudan oluşan 6’lı likert tipli bir ölçektir (Fuller ve Warner, 2000). Ölçekten en fazla alınan puan 96 ve en düşük alınan puan 16’dır. Araştırmada güvenilirlik değeri Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak iç tutarlılık katsayısı=0,65 olarak belirlenerek güvenilir bir sonuç elde edilmiştir (Tanhan, 2014).

2.3.5. Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği

Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Ölçeği (YAA) Manicavasagar, Silove, Wagner ve Drobny (2003) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkiye’deki geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını Meliha Diriöz (2010) tarafından yapılmıştır. 27 maddeden oluşan 4’lü likert tipli bir ölçektir (Diriöz, 2010). Her maddenin yanıtlanması “hiç”, “nadiren”, “sıklıkla” ve “çok sıklıkla” şeklindedir. Ölçekten alınan puanların artış göstermesi yetişkin ayrılma anksiyetesi seviyesinin artması anlamına gelmektedir. Yapılmış olan ölçümlerden iç tutarlılık, madde analizi ile test tekrar test tutarlılığı sonucu testin güvenilirlik ve geçerliliği saptanmıştır. Araştırmada güvenilirlik değeri Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak iç tutarlılık katsayısı=0,93 olarak belirlenerek güvenilir bir sonuç elde edilmiştir (Diriöz, 2010).

2.4. Veri Analizi

Bu çalışmada, orta ve şiddetli düzey depresif belirtileri olan bireylerde yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri ile gerçeği değerlendirme düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmada, sosyodemografik değişkenler bakımından orta ve şiddetli düzey depresif belirtileri olan bireylerde yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri ile gerçeği değerlendirme farklılaşma düzeyleri incelenmiştir. Araştırmaya 404 kişi katılmış ve 113 katılımcının orta-şiddetli düzey depresif belirtisi olduğu sonucu elde edilmiştir. Depresif belirtilerin şiddeti Beck Depresyon Envanteri ile değerlendirilmiştir. Orta ve şiddetli düzey depresif belirtileri olan bireylerde yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri ile

gerçeği değerlendirme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson korelasyonu uygulanmıştır. Yetişkin ayrılma anksiyetesi puanlarının yordayıcılarını incelemek için çoklu regresyon analizi uygulanmıştır. Sosyodemografik değişkenler bakımından orta ve şiddetli düzey depresif belirtileri olan bireylerde yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri ile gerçeği değerlendirme puanlarının karşılaştırılması için, örneklem sayısı sebebiyle parametrik ve parametrik olmayan ölçümler tercih edilmiştir. İekli grupların karşılaştırılması için bağımsız örneklem t-testi ve Mann Whitney U testi uygulanmıştır. İkiden fazla grup içeren eğitim düzeyi değişkeniyle yapılan karşılaştırmalar için tek yönlü ANOVA ve Kruskal Wallis Homojenlik Testi uygulanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 ve 0.01 düzeyinde alınmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR

3.1. Öncül Analizler

Katılımcıların sosyodemografik değişkenleri ve ölçüm araçlarına ilişkin öncül analizler aşağıda verilmiştir:

Tablo 1. Sosyodemografik Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri (n=113)

Sosyodemografik Değişkenler Gruplar		f	%
Cinsiyet	Erkek	28	24.8
	Kadın	85	75.2
Yaş	18-28	55	48.7
	29-39	19	16.8
	40-50	18	15.9
	51-60	21	18.6
Medeni durum	Bekar	44	38.9
	Evli	48	42.5
	İlişkisi var	21	18.6
Eğitim düzeyi	İlkokul- Ortaokul	5	4.4
	Lise	14	12.4
	Ön Lisans-Lisans	59	52.2
	Yüksek Lisans	35	31.0
Romantik ilişki	Evet	72	63.7
	Hayır	41	36.3
Anne ile ilişki	Çok İyi	42	37.2
	İyi	46	40.7
	Kötü	2	1.8
	Orta	23	20.4

	Çok iyi	29	25.7
	İyi	40	35.4
Baba ile ilişki	Kötü	10	8.8
	Orta	34	30.1
	Annem	28	24.8
Çocukluk döneminde	Annem-Babam	74	65.5
bakımı kim sağladı	Babam	2	1.8
	Diğer	9	8.0
Çocukluk	Evet	29	25.7
dönemi ebeveynlerden	Hayır	84	74.3
ayrı kalma			
Tanı konulmuş	Evet	7	6.2
psikiyatrik rahatsızlık	Hayır	106	93.8
	Evet	16	14.2
Kendine zarar verme davranışı	Hayır	97	85.8
	Minimal	218	53.9
	Hafif	73	18.0
Depresyon Düzeyi (n=404)	Orta	89	22.0
	Şiddetli	24	5.9
	Toplam	113	100.0

Tablo 1’de sosyodemografik değişkenlerin frekans dağılımları incelendiğinde, orta-şiddetli düzey depresif belirtileri olan 113 katılımcının %24.8’i erkek ve %75.2’si kadındır. Yaş grupları incelendiğinde, 18-28 yaş %48.7; 29-39 yaş %16.8; 40-50 yaş %15.9 ve 51-60 yaş %18.6 oranındadır. Medeni durum değişkenine göre bekarlar %38.9; evliler %42.5 ve ilişkisi olanlar %18.6 oranındadır. Eğitim düzeyi ilköğretim olanlar %4.4; lise olanlar %12.4; ön lisans-lisans olanlar %52.2 ve yüksek lisans olanlar %31.0 oranındadır. Şu an bir romantik ilişki içerisinde olan katılımcıların oranı %63.7’dir. Anne

ile ilişkisi çok iyi olanlar %37.2; iyi olanlar %40.7; orta düzey olanlar %20.4 ve kötü olanlar %1.8 oranındadır. Baba ile ilişkisi çok iyi olanlar %25.7; iyi olanlar %35.4; orta olanlar %30.1 ve kötü düzeyde olanlar %8.8 oranındadır. Çocukluk döneminde annesi tarafından bakılan %24.8; anne-baba tarafından bakım sağlanan %65.5; babası tarafından bakım sağlanan %1.8 ve diğer yanıtını verenler %8.0 oranındadır. Çocukluk döneminde ebeveynlerinden uzun süre (1 aydan az olmamak koşuluyla) ayrı kalan katılımcıların oranı %25.7'dir. Tanı konulmuş psikiyatrik bir rahatsızlığı olduğunu belirten katılımcıların oranı %6.2'dir. Yaşamı boyunca kendine zarar verme davranışı olmuş katılımcıların oranı %14.2'dir. Tüm katılımcıların depresyon düzeyleri incelendiğinde, minimal depresyon %59.3; hafif depresyon %18.0; orta şiddette depresyon %22.0 ve şiddetli düzey depresyon %5.9 oranındadır.

Tablo 2. Araştırmada Kullanılan Ölçüm Araçlarının Ortalama Değerlerine İlişkin Betimleyici İstatistikler

<i>Değişkenler</i>	<i>N</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>Ss</i>	<i>Çarpıklık</i>	<i>Basıklık</i>
BDI Toplam	113	23.78	6.626	1.266	1.019
YAAÖ	113	38.52	17.036	.226	-.514
SFİBÖ	113	34.41	16.454	-.415	-.398
BORRTI	113	11.27	6.948	1.387	1.997
Gerçeği Değerlendirme					
BORRTI	113	8.74	3.807	.160	-.931
Yabancılaşma					
BORRTI	113	7.10	2.906	.275	-.445
Güvensiz Bağlanma					
BORRTI Egosantrizm	113	5.11	2.674	.461	-.371
BORRTI	113	2.16	1.771	.589	-.840
Sosyal Yetersizlik					
BORRTI	113	5.57	4.476	1.604	3.241
Gerçekliğin Bozulması					

BORRTI	113	6.44	2.525	.213	-.368
Algıların Belirsizliği					
BORRTI	113	2.79	3.231	1.764	2.738
Sanrı Varsanı					
BORRTI	113	15.38	6.070	.305	-.395
Nesne İlişkileri					

Tablo 2’de araştırmada kullanılan ölçüm araçlarının ortalama değerlerine ilişkin betimleyici istatistikler verilmiştir. Normallik sınaması için, ortalama değerlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Tabachnick ve Fidell (2017) tarafından önerilen ± 1.5 aralığında olduğu saptanan değerler doğrultusunda, bu çalışma için parametrik testlerin yapılması uygun bulunmuştur. Bununla birlikte, BORRTI Gerçekliğin bozulması ve BORRTI Sanrı varsanı alt boyutlarının basıklık değerlerinin 3.24 ve 2.73 olduğu saptanmıştır. Kline (2011) tarafından belirtildiği üzere basıklık değerlerinin 10’a kadar kabul edilebilir değerlendirilmiştir. Öte yandan, sosyodemografik değişkenlerin dağılımı gözetilerek, gruptaki sayıların 15’ten küçük olduğu değişkenler için parametrik olmayan testler tercih edilmiştir.

Tablo 3. Araştırmada Kullanılan Ölçüm Araçları Maddelerinin İç Tutarlılık Katsayıları

Ölçekler	Cronbach alfa İç Tutarlılık	Madde Sayısı
SFİBÖ	.876	16
BORRTI	.909	90
YAAÖ	.931	27

Tablo 3’te, araştırmada kullanılan ölçeklerin toplam puanlarının iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde, SFİBÖ (İlişki bağımlılığı) .87; BORRTI (nesne ilişkileri) .90 ve YAAÖ (Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi) .93 olarak bulunmuştur.

3.2. Karşılaştırma Bulguları

Sosyodemografik değişkenler bakımından orta ve şiddetli düzey depresif belirtileri olan bireylerde yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri ile gerçeği değerlendirme puanlarının karşılaştırılması için, örneklem sayısı sebebiyle parametrik ve parametrik olmayan ölçümler tercih edilmiştir. İkili grupların karşılaştırılması için bağımsız örneklem t-testi ve Mann Whitney U testi uygulanmıştır. İki'den fazla grup içeren eğitim düzeyi değişkeniyle yapılan karşılaştırmalar için tek yönlü ANOVA ve Kruskal Wallis Homojenlik Testi uygulanmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 ve 0.001 düzeyinde alınmıştır.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Test Bulguları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	P
YAAÖ	Erkek	28	36.46	16.834	-.735	.464
	Kadın	85	39.20	17.147		
SFİBÖ	Erkek	28	31.43	16.787	-1.106	.271
	Kadın	85	35.39	16.324		
BORRTI Yabancılaşma	Erkek	28	16.14	5.140	.696	.488
	Kadın	85	14.88	6.111		
BORRTI Güvensiz Bağlanma	Erkek	28	12.07	7.287	.769	.444
	Kadın	85	11.01	6.857		
BORRTI Egosantrizm	Erkek	28	9.18	3.850	.980	.329
	Kadın	85	8.60	3.805		
BORRTI	Erkek	28	7.46	3.024	.680	.498

Sosyal Yetersizlik	Kadın	85	6.98	2.874		
BORRTI	Erkek	28	5.54	2.186	-.284	.777
Gerçekliğin Bozulması	Kadın	85	4.96	2.813		
BORRTI	Erkek	28	2.36	1.830	1.089	.278
Algıların Belirsizliği	Kadın	85	2.09	1.757		
BORRTI	Erkek	28	5.36	4.201	.265	.791
Sanrı Varsanı	Kadın	85	5.64	4.585		
BORRTI	Erkek	28	6.89	2.793	1.199	.233
Nesne İlişkileri	Kadın	85	6.29	2.429		

**** $p < 0.01$ * $p < 0.05$**

Tablo 4’te depresif eğilimli katılımcıların cinsiyet değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre, kadın ve erkek katılımcıların yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır ($p > 0.05$).

Tablo 5. Şu An Devam Eden Romantik İlişki Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Test Bulguları

Değişkenler	Şu an devam eden romantik ilişki veya evlilik	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
YAAÖ	Evet	72	36.22	15.353	-1.925	.057
	Hayır	41	42.56	19.183		
SFİBÖ	Evet	72	34.19	16.416	-.181	.856
	Hayır	41	34.78	16.719		

Yabancılaşma	Evet	72	7.42	3.3265	-5.516	<0.001**
	Hayır	41	11.07	3.496		
Güvensiz Bağlanma	Evet	72	6.44	2.483	-3.302	.001**
	Hayır	41	8.24	3.254		
Egosantrizm	Evet	72	4.57	2.361	-2.921	.004**
	Hayır	41	6.05	2.949		
Sosyal Yetersizlik	Evet	72	1.69	1.562	-3.758	<0.001**
	Hayır	41	2.98	1.837		
Gerçeklik Bozulması	Evet	72	4.49	3.306	-3.574	.001**
	Hayır	41	7.46	5.559		
Algıların Belirsizliği	Evet	72	6.06	2.226	-2.195	.030*
	Hayır	41	7.12	2.883		
Sanrı Varsanı	Evet	72	2.18	2.393	-2.272	.008**
	Hayır	41	3.85	4.151		
Nesne İlişkileri	Evet	72	13.56	5.124	-4.601	<0.001**
	Hayır	41	18.59	6.328		

** $p < 0.01$ * $p < 0.05$

Tablo 5'te depresif eğilimli katılımcıların romantik ilişki içinde olmaları bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre, BORRTI yabancılaşma boyutunun romantik ilişki durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t = -5.51$; $p < 0.001$). Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların yabancılaşma boyutu puanları romantik ilişkisi olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek

bulunmuştur. BORRTI güvensiz bağlanma boyutunun romantik ilişki durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=-3.30$; $p<0.001$). Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların güvensiz bağlanma boyutu puanları romantik ilişkisi olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. BORRTI egosantrizm boyutunun romantik ilişki durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=-2.92$; $p<0.001$). Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların egosantrizm boyutu puanları romantik ilişkisi olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. BORRTI sosyal yetersizlik boyutunun romantik ilişki durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=-3.75$; $p<0.001$). Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların sosyal yetersizlik boyutu puanları romantik ilişkisi olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. BORRTI gerçekliğin bozulması boyutunun romantik ilişki durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=-3.57$; $p<0.001$). Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların gerçekliğin bozulması boyutu puanları romantik ilişkisi olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. BORRTI algıların belirsizliği boyutunun romantik ilişki durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=-2.19$; $p<0.05$). Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların algıların belirsizliği boyutu puanları romantik ilişkisi olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. BORRTI sanrı varsanı boyutunun romantik ilişki durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=-2.27$; $p<0.01$). Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların sanrı varsanı boyutu puanları romantik ilişkisi olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. BORRTI nesne ilişkileri boyutunun romantik ilişki durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=-4.60$; $p<0.001$). Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların nesne ilişkileri boyutu puanları romantik ilişkisi olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 6. Çocukluk Döneminde Ebeveynden Uzun Süre Ayrı Kalma Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Test Bulguları

Değişken	Çocukluk döneminde ebeveynden uzun süre ayrı kalma	N	$\bar{X}$	Ss	t	P
YAAÖ	Evet	29	36.72	20.163	-.658	.512

	Hayır	84	39.14	15.905		
SFİBÖ	Evet	29	33.45	17.864	-.363	.718
	Hayır	84	34.74	16.039		
BORRTI Yabancılaşma	Evet	29	9.03	4.187	.476	.635
	Hayır	84	8.64	3.689		
Güvensiz Bağlanma	Evet	29	7.17	3.381	.161	.873
	Hayır	84	7.07	2.745		
Egosantrizm	Evet	29	5.00	2.952	-.247	.805
	Hayır	84	5.14	2.589		
Sosyal Yetersizlik	Evet	29	2.24	1.786	.288	.774
	Hayır	84	2.13	1.775		
Gerçekliğin Bozulması	Evet	29	5.76	4.867	.267	.790
	Hayır	84	5.50	4.362		
Algıların Belirsizliği	Evet	29	6.52	2.558	.184	.854
	Hayır	84	6.42	2.528		
BORRTI Sanrı Varsanı	Evet	29	3.17	3.606	.742	.459
	Hayır	84	2.65	3.103		
BORRTI Nesne İlişkileri	Evet	29	15.38	7.078	-.001	.999

****p<0.01 *p<0.05**

Tablo 6’da depresif eğilimli katılımcıların çocukluk döneminde ebeveynlerinden uzun süre ayrı kalma değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem t-testi bulgularına göre, çocukluk döneminde ebeveynlerinden uzun süre ayrı kalmış ve kalmamış katılımcıların yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği saptanmıştır (p>0.05).

Tablo 7. Yaşam Boyunca Kendine Zarar Verme Davranışı Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin T-Test Bulguları

Değişken	Yaşam kendine verici davranış	boyunca zarar N	$\bar{X}$	Ss	t	p
YAAÖ	Evet	16	41.56	16.480	.769	.443
	Hayır	97	38.02	17.157		
SFİBÖ	Evet	16	36.06	16.567	.433	.666
	Hayır	97	34.13	16.506		
Yabancılaşma	Evet	16	11.00	4.367	2.625	.010*
	Hayır	97	8.37	3.598		
Güvensiz Bağlanma	Evet	16	8.44	3.286	2.018	.046*
	Hayır	97	6.88	2.796		
Egosantrizm	Evet	16	6.38	2.802	2.079	.040*
	Hayır	97	4.90	2.608		
Sosyal Yetersizlik	Evet	16	2.94	2.144	1.920	.057
	Hayır	97	2.03	1.680		
Gerçekliğin bozulması	Evet	16	5.31	3.400	-.244	.808
	Hayır	97	5.61	4.643		
Algıların Belirsizliği	Evet	16	7.13	2.754	1.169	.245
	Hayır	97	6.33	2.482		
Sanrı Varsanı	Evet	16	2.50	2.098	-.383	.703
	Hayır	97	2.84	3.387		
Nesne İlişkileri	Evet	16	18.38	7.108	2.165	.033*

** $p < 0.01$ * $p < 0.05$

Tablo 7’de depresif eğilimli katılımcıların yaşam boyunca kendine zarar verme davranışında bulunma değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan bağımsız örneklem

t-testi bulgularına göre, BORRTI yabancılaşma boyutunun kendine zarar veme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=2.62$; $p<0.05$). Kendine zarar veren katılımcıların yabancılaşma boyutu puanları kendine zarar vermemiş olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. BORRTI egosantrizm boyutunun kendine zarar veme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=2.07$; $p<0.05$). Kendine zarar veren katılımcıların egosantrizm boyutu puanları kendine zarar vermemiş olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur. BORRTI nesne ilişkileri boyutunun kendine zarar veme durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($t=2.16$; $p<0.001$). Kendine zarar veren katılımcıların nesne ilişkileri boyutu puanları kendine zarar vermemiş olan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 8. Eğitim Düzeyi Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Anova Bulguları

Değişkenler	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss	F	Sd	p	Post Hoc
YAAÖ	Lise ve altı	19	34.58	19.460				
	Ön							
	Lisans-Lisans	59	37.14	15.538	1.946	2/110	.148	
	Yüksek Lisans	35	43.00	17.637				
	Toplam	113	38.52	17.036				
SFİBÖ	Lise ve altı	19	31.89	18.853				
	Ön							
	Lisans-Lisans	59	37.12	14.692	1.709	2/110	.186	
	Yüksek Lisans	35	31.20	17.566				
	Toplam	113	34.41	16.454				
	Lise ve altı	19	10.63	3.876				

	ÖnLisans/Lisans	59	7.93	3.614	4.023	2/110	.021*	1>2
BORRTI	Yüksek Lisans	35	9.09	3.776				
Yabancılaşma	Toplam	113	8.74	3.807				
	Lise ve altı	19	8.37	3.370				
BORRTI	ÖnLisans/Lisans	59	6.69	2.686	2.445	2/110	.091	
Güvensiz	Yüksek Lisans	35	7.09	2.884				
Bağlanma	Toplam	113	7.10	2.906				
	Lise ve altı	19	6.58	2.795				
BORRTI	ÖnLisans/Lisans	59	4.49	2.487	4.897	2/110	.009**	1>2
Egosantrizm	Yüksek Lisans	35	5.34	2.634				
	Toplam	113	5.11	2.674				
	Lise ve altı	19	2.68	1.916				
BORRTI	ÖnLisans/Lisans	59	1.95	1.706	1.284	2/110	.281	
Sosyal	Yüksek Lisans	35	2.23	1.784				
Yetersizlik	Toplam	113	2.16	1.771				
	Lise ve altı	19	8.05	6.425				
BORRTI	ÖnLisans/Lisans	59	4.81	3.309	3.972	2/110	.022*	1>2
Gerçekliğin	Yüksek Lisans	35	5.49	4.585				
Bozulması	Toplam	113	5.57	4.476				
	Lise ve altı	19	8.00	2.667				
BORRTI	ÖnLisans/Lisans	59	5.98	2.263	4.930	2/110	.009**	1>2
Algıların	Yüksek Lisans	35	6.37	2.602				
Belirsizliği	Toplam	113	6.44	2.525				

	Lise ve altı	19	4.58	4.337				
BORRTI	ÖnLisans/Lisans	59	2.12	2.221	4.490	2/110	.013*	1>2
Sanrı Varsanı	Yüksek Lisans	35	2.94	3.662				
	Toplam	113	2.79	3.231				
	Lise ve altı	19	18.58	7.128				
	ÖnLisans/Lisans	59	14.12	5.627	4.214	2/110	.017*	1>2
BORRTI	Yüksek Lisans	35	15.77	5.642				1>3
Nesne İlişkileri	Toplam	113	15.38	6.070				

** $p<0.01$ * $p<0.05$

Tablo 8’de depresif eğilimli katılımcıların eğitim düzeyi değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü ANOVA bulgularına göre, eğitim düzeyi değişkenine göre BORRTI yabancılaşma puanlarının anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(2,110)=4.02$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, lise ve altı mezunlarının yabancılaşma puanları en yüksek; ön-lisans/lisans mezunlarının ise en düşük bulunmuştur. BORRTI egosantrizm puanlarının eğitim düzeyine anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(2,110)=4.89$; $p<0.001$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, lise ve altı mezunlarının egosantrizm puanları en yüksek; ön-lisans/lisans mezunlarının ise en düşük bulunmuştur. BORRTI gerçekliğin bozulması puanlarının eğitim düzeyine anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(2,110)=3.97$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, lise ve altı mezunlarının gerçekliğin bozulması puanları en yüksek; ön-lisans/lisans mezunlarının ise en düşük bulunmuştur. BORRTI algıların belirsizliği puanlarının eğitim düzeyine anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(2,110)=4.93$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, lise ve altı mezunlarının algıların belirsizliği puanları en yüksek; ön-lisans/lisans mezunlarının ise en düşük bulunmuştur. BORRTI sanrı varsanı puanlarının eğitim düzeyine anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(2,110)=4.49$; $p<0.05$). Farkın

kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, lise ve altı mezunlarının sanrı varsanı puanları en yüksek; ön-lisans/lisans mezunlarının ise en düşük bulunmuştur. BORRTI nesne ilişkileri puanlarının eğitim düzeyine anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(2,110)=4.21$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, lise ve altı mezunlarının nesne ilişkileri puanları en yüksek; ön-lisans/lisans mezunlarının ise en düşük bulunmuştur.

Tablo 9. Yaş Grubu Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Anova Bulguları

Değişkenler	Yaş Grubu	N	$\bar{X}$	Ss	F	sd	p	Post Hoc
YAAÖ	18-28	55	43.02	17.323	3.058	3/109	.031*	1>2
	29-39	19	32.00	12.684				
	40-50	18	32.83	16.234				1>3
	51-60	21	37.52	17.890				
	Toplam	113	38.52	17.036				
SFİBÖ	18-28	55	34.04	14.873	.639	3/109	.592	
	29-39	19	38.84	11.300				
	40-50	18	33.83	20.731				
	51-60	21	31.86	20.308				
	Toplam	113	34.41	16.454				
BORRTI Yabancılaşma	18-28	55	8.91	3.879	.165	3/109	.920	
	29-39	19	8.95	3.704				
	40-50	18	8.56	3.347				
	51-60	21	8.29	4.280				
	Toplam	113	8.74	3.807				

	18-28	55	7.20	2.971				
BORRTI	29-39	19	7.32	2.810	.575	3/109	.632	
Güvensiz	40-50	18	6.28	2.886				
Bağlanma	51-60	21	7.33	2.921				
	Toplam	113	7.10	2.906				
BORRTI	18-28	55	5.31	2.693				
Egosantrizm	29-39	19	3.74	1.881	20.125	3/109	.035*	1>2
	40-50	18	4.78	2.942				1>3
	51-60	21	6.10	2.625				
	Toplam	113	5.11	2.674				
BORRTI	18-28	55	2.11	1.718				
Sosyal	29-39	19	2.74	1.939	.882	3/109	.453	
Yetersizlik	40-50	18	1.89	1.641				
	51-60	21	2.00	1.871				
	Toplam	113	2.16	1.771				
	18-28	55	5.76	4.295				
BORRTI	29-39	19	3.95	2.798	2.408	3/109	.071	
Gerçekliğin	40-50	18	4.56	2.549				
Bozulması	51-60	21	7.38	6.546				
	Toplam	113	5.57	4.476				

	18-28	55	6.95	2.628				
BORRTI	29-39	19	6.00	1.826	2.772	3/109	.045*	1>3
Algıların	40-50	18	5.11	2.298				
Belirsizliği	51-60	21	6.67	2.652				
	Toplam	113	6.44	2.525				
	18-28	55	3.04	3.350				
BORRTI Sanrı	29-39	19	1.42	1.121	2.942	3/109	.036*	4>2
Varsanı	40-50	18	1.94	1.662				4>3
	51-60	21	4.10	4.504				
	Toplam	113	2.79	3.231				
	18-28	55	15.56	6.206				
BORRTI Nesne	29-39	19	15.00	5.196	.599	3/109	.617	
İlişkileri	40-50	18	13.94	6.082				
	51-60	21	16.48	6.577				
	Toplam	113	15.38	6.070				

** $p<0.01$ * $p<0.05$

Tablo 9’da depresif eğilimli katılımcıların yaş grubu değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü ANOVA bulgularına göre, yaş grubu değişkenine göre yetişkin ayrılık anksiyetesi puanlarının anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(3,109)=3.05$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, 18-28 katılımcıların ayrılık anksiyetesi puanları en yüksek, 29-39 yaş ile 40-50 yaş grubu katılımcıların puanları ise en düşük bulunmuştur. BORRTI egosantrizm puanlarının yaş grubuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(3,109)=20.12$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, 18-28 katılımcıların BORRTI egosantrizm puanları en yüksek, 29-39 yaş ile 40-50 yaş grubu

katılımcıların puanları ise en düşük bulunmuştur BORRTI algıların belirsizliği puanlarının yaş grubuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(3,109)=2.77$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, 18-28 katılımcıların BORRTI algıların belirsizliği puanları en yüksek, 29-39 yaş ile 40-50 yaş grubu katılımcıların puanları ise en düşük bulunmuştur. BORRTI sanrı varsanı puanlarının yaş grubuna göre anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır ($F(3,109)=2.94$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, 51-60 katılımcıların BORRTI sanrı varsanı puanları en yüksek, 18-28 yaş grubu katılımcıların puanları ise en düşük bulunmuştur.

Tablo 10. Medeni Durum Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Anova Bulguları

Değişkenler	Medeni durum	N	$\bar{X}$	Ss	F	sd	p	Post Hoc
YAAÖ	Bekar	44	43.84	18.637				
	Evli	48	33.42	14.851	4.586	2/110	.012*	1>2
	İlişkisi var	21	39.05	15.335				
	Toplam	113	38.52	17.036				
SFİBÖ	Bekar	44	32.11	18.277				
	Evli	48	35.00	15.360	.919	2/110	.402	
	İlişkisi var	21	37.86	14.786				
	Toplam	113	34.41	16.454				
BORRTI Yabancılaşma	Bekar	44	10.34	3.660				
	Evli	48	7.27	3.505	8.457	2/110	<0.001**	1>2
	İlişkisi var	21	8.76	3.562				

	Toplam	113	8.74	3.807				
	Bekar	44	7.45	3.173				
BORRTI	Evli	48	6.73	2.758	.725	2/110	.487	
Güvensiz bağlanma	İlişkisi var	21	7.19	2.676				
	Toplam	113	7.10	2.906				
	Bekar	44	5.39	2.863				
BORRTI	Evli	48	4.85	2.682	.450	2/110	.638	
Egosantrizm	İlişkisi var	21	5.10	2.278				
	Toplam	113	5.11	2.674				
	Bekar	44	2.59	1.847				
BORRTI	Evli	48	1.69	1.652	3.237	2/110	.043*	1>2
Sosyal Yetersizlik	İlişkisi var	21	2.33	1.683				
	Toplam	113	2.16	1.771				
	Bekar	44	6.05	4.345				
BORRTI	Evli	48	5.67	5.067	1.062	2/110	.349	
Gerçekliğin Bozulması	İlişkisi var	21	4.33	3.022				
	Toplam	113	5.57	4.476				
	Bekar	44	6.36	2.660				
BORRTI	Evli	48	6.40	2.507	.149	2/110	.862	
Algıların Belirsizliği	İlişkisi var	21	6.71	2.369				

	Toplam	113	6.44	2.525				
	Bekar	44	2.89	3.127				
BORRTI Sanrı	Evli	48	2.98	3.540	.519	2/110	.597	
Varsanı	İlişkisi var	21	2.14	2.726				
	Toplam	113	2.79	3.231				
	Bekar	44	16.98	6.304				
	Evli	48	13.85	5.864	3.163	2/110	.046*	1>2
BORRTI	İlişkisi	21	15.52	5.372				
Nesne İlişkileri	var							
	Toplam	113	15.38	6.070				

** $p<0.01$ * $p<0.05$

Tablo 10'da depresif eğilimli katılımcıların medeni durum değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan tek yönlü ANOVA bulgularına göre, yetişkin ayrılık anksiyetesi puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($F(2,110)=4.58$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, bekar katılımcıların ayrılık anksiyetesi puanları en yüksek, evli katılımcıların puanları ise en düşük bulunmuştur. BORRTI yabancılaşma puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($F(2,110)=8.45$; $p<0.001$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, bekar katılımcıların BORRTI yabancılaşma puanları en yüksek, evli katılımcıların puanları ise en düşük bulunmuştur. BORRTI sosyal yetersizlik puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($F(2,110)=3.23$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi sonuçlarına göre, bekar katılımcıların BORRTI sosyal yetersizlik puanları en yüksek, evli katılımcıların puanları ise en düşük bulunmuştur. BORRTI nesne ilişkileri puanlarının medeni duruma göre anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur ($F(2,110)=3.16$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan Post Hoc Scheffe Testi

sonuçlarına göre, bekar katılımcıların BORRTI nesne ilişkileri puanları en yüksek, evli katılımcıların puanları ise en düşük bulunmuştur.

Tablo 11. Anne ile İlişki Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Değişkenler	Anne ile ilişki	N	Sıra $\bar{X}$	χ^2	sd	p	Anlamlı farklılık
YAAÖ	Çok İyi	42	57.77	1.519	3	.678	
	İyi	46	58.40				
	Orta	23	55.11				
	Kötü	2	30.25				
SFİBÖ	Çok İyi	42	56.46	.490	3	.921	
	İyi	46	55.86				
	Orta	23	59.11				
	Kötü	2	70.25				
BORRTI Yabancılaşma	Çok iyi	42	43.86	11.243	3	.010*	3>1
	İyi	46	63.41				
	Orta	23	68.13				
	Kötü	2	57.50				
BORRTI Güvensiz Bağlanma	Çok iyi	42	45.17	8.849	3	.031*	3>1
	İyi	46	63.49				
	Orta	23	64.96				
	Kötü	2	64.75				4>1
BORRTI Egosantrizm	Çok iyi	42	42.10	14.041	3	.003**	3>1
	İyi	46	65.92				

	Orta	23	65.78				4>1
	Kötü	2	63.75				
	Çok iyi	42	51.81				
BORRTI Sosyal İyi		46	59.41	2.068	3	.558	
Yetersizlik	Orta	23	62.24				
	Kötü	2	50.25				
	Çok iyi	42	48.60				
BORRTI Gerçekliğin	İyi	46	61.11	4.564	3	.207	
Bozulması	Orta	23	63.91				
	Kötü	2	59.50				
	Çok iyi	42	41.70				
BORRTI Algıların	İyi	46	68.27	15.450	3	.001**	4>1
Belirsizliği	Orta	23	61.52				
	Kötü	2	67.00				
	Çok iyi	42	49.49				
BORRTI Sanrı İyi		46	62.30	4.010	3	.260	
Varsanı	Orta	23	58.85				
	Kötü	2	71.50				
	Çok iyi	42	42.39				
BORRTI Nesne İyi		46	65.45	13.340	3	.004**	4>1
İlişkileri	Orta	23	66.20				
	Kötü	2	63.75				

** $p<0.01$

* $p<0.05$

Tablo 11’de depresif eğilimli katılımcıların anne ile ilişki değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis testi bulgularına göre, BORRTI yabancılaşma puanı anne ile ilişki değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=11.24$; $p<0.001$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, en yüksek puan orta düzey ve en düşük puan çok iyi düzey anne ile ilişki grupları arasında saptanmıştır. BORRTI güvensiz bağlanma puanı anne ile ilişki değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=8.84$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, en yüksek puan kötü düzey ve en düşük puan çok iyi düzey anne ile ilişki grupları arasında saptanmıştır. BORRTI egosantrizm puanı anne ile ilişki değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=14.04$; $p<0.01$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, en yüksek puan kötü düzey ve en düşük puan çok iyi düzey anne ile ilişki grupları arasında saptanmıştır. BORRTI algıların belirsizliği puanı anne ile ilişki değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=15.45$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, en yüksek puan kötü düzey ve en düşük puan çok iyi düzey anne ile ilişki grupları arasında saptanmıştır. BORRTI nesne ilişkileri puanı anne ile ilişki değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=13.34$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, en yüksek puan kötü düzey ve en düşük puan çok iyi düzey anne ile ilişki grupları arasında saptanmıştır.

Tablo 12. Baba ile İlişki Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı Ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Değişkenler	Baba ile ilişki	N	Sıra $\bar{X}$	χ^2	sd	p	Anlamlı farklılık
YAAÖ	Çok iyi	29	59.09	1.662	3	.645	
	İyi	40	55.01				
	Orta	34	60.59				
	Kötü	10	46.70				

	Çok iyi	29	52.45			
	İyi	40	60.28			
SFİBÖ	Orta	34	54.18	2.090	3	.554
	Kötü	10	66.70			
	Çok iyi	29	48.34			
	İyi	40	54.90			
BORRTI Yabancılaşma	Orta	34	62.68	5.118	3	.163
	Kötü	10	71.20			
	Çok iyi	29	47.26			
	İyi	40	58.53			
BORRTI Güvensiz Bağlanma	Orta	34	60.87	3.922	3	.270
	Kötü	10	66.00			
	Çok iyi	29	45.02			
	İyi	40	60.03	5.876	3	.118
BORRTI Egosantrizm	Orta	34	60.28			
	Kötü	10	68.50			
	Çok iyi	29	52.59			
	Sosyal İyi	40	54.79	3.356	3	.340
BORRTI Yetersizlik	Orta	34	58.63			
	Kötü	10	73.10			
	Çok iyi	29	46.43			
	İyi	40	57.33	5.417	3	.144
BORRTI Gerçekliğin Bozulması	Orta	34	61.74			

	Kötü	10	70.25				
	Çok iyi	29	42.38				
BORRTI	İyi	40	60.44	8.502	3	.037*	4>1
Algıların	Orta	34	61.76				
Belirsizliği	Kötü	10	69.45				
	Çok iyi	29	48.60				
BORRTI	Sanrı İyi	40	57.09	4.027	3	.259	
Varsanı	Orta	34	60.10				
	Kötü	10	70.45				
	Çok iyi	29	43.81				
BORRTI	Nesne İyi	40	58.06	8.048	3	.045*	4>1
İlişkileri	Orta	34	62.28				
	Kötü	10	73.05				

** $p<0.01$ * $p<0.05$

Tablo 12’de depresif eğilimli katılımcıların baba ile ilişki değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis testi bulgularına göre, BORRTI algıların belirsizliği puanı baba ile ilişki değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=8.50$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, en yüksek puan kötü düzey ve en düşük puan çok iyi düzey anne ile ilişki grupları arasında saptanmıştır. BORRTI nesne ilişkileri puanı baba ile ilişki değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=8.04$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, en yüksek puan kötü düzey ve en düşük puan çok iyi düzey anne ile ilişki grupları arasında saptanmıştır.

Tablo 13. Çocukluk Döneminde Bakım Sağlayan Kişi Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Bulguları

Değişkenler	Çocukluk döneminde bakım sağlayan kişi	N	Sıra $\bar{X}$	χ^2	sd	p	Anlamlı farklılık
YAAÖ	Annem	28	59.61	1.008	2	.604	
	Annem-Babam	74	57.34				
	Diğer	11	48.05				
SFİBÖ	Annem	28	47.09	4.106	2	.128	
	Annem-Babam	74	59.12				
	Diğer	11	67.95				
BORRTI Yabancılaşma	Annem	28	69.46	5.450	2	.066	
	Annem-Babam	74	52.66				
	Diğer	11	54.50				
BORRTI Güvensiz Bağlanma	Annem	28	58.14	.048	2	.976	
	Annem-Babam	74	56.68				
	Diğer	11	56.23				
BORRTI Egosantrizm	Annem	28	55.46	.092	2	.955	
	Annem-Babam	74	57.64				
	Diğer	11	56.64				
	Annem	28	72.38				

BORRTI Sosyal Yetersizlik	Annem-Babam	74	52.57	8.803	2	.012*	3>1
	Diğer	11	47.64				
BORRTI Gerçekliğin Bozulması	Annem	28	62.61	1.144	2	.564	
	Annem-Babam	74	55.44				
	Diğer	11	53.23				
BORRTI Algıların Belirsizliği	Annem	28	57.57	.136	2	.934	
	Annem-Babam	74	56.33				
	Diğer	11	60.05				
	Annem	28	59.88				
BORRTI Sanrı Varsanı	Annem-Babam	74	56.39	.357	2	.836	
	Diğer	11	53.82				
	Annem	28	62.91				
BORRTI Nesne İlişkileri	Annem-Babam	74	55.03	1.215	2	.545	
	Diğer	28	62.91				

** $p < 0.01$ * $p < 0.05$

Tablo 13'te depresif eğilimli katılımcıların çocukluk döneminde bakım aldıkları kişi değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan Kruskal Wallis testi bulgularına göre, BORRTI algıların belirsizliği puanı çocukken bakım veren kişi değişkenine göre anlamlı farklılık göstermektedir ($\chi^2=8.80$; $p<0.05$). Farkın kaynağını saptamak için yapılan ikili grup Mann Whitney U testi sonuçlarına göre, diğer kişiler tarafından bakım alan kişilerin

sosyal yetersizlik puanı en yüksek; annesi tarafından bakım sağlanan katılımcılarda en düşük bulunmuştur.

Tablo 14. Tanı Konulmuş Psikiyatrik Rahatsızlık Değişkeni Bakımından Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Bulguları

Değişkenler	Tanı konulmuş psikiyatrik rahatsızlık	N	Sıra $\bar{X}$	Sıralar Toplamı	Z	p
YAAÖ	Evet	7	67.29	471.00	-.858	.391
	Hayır	106	56.32	5970.00		
	Toplam	113				
SFİBÖ	Evet	7	50.21	351.50	-.566	.571
	Hayır	106	57.45	6089.50		
	Toplam	113				
BORRTI Yabancılaşma	Evet	7	54.93	384.50	-.173	.862
	Hayır	106	57.14	6056.50		
	Toplam	113				
BORRTI Güvensiz Bağlanma	Evet	7	60.79	425.50	-.317	.751
	Hayır	106	56.75	6015.50		
	Toplam	113				
BORRTI Egosantrizm	Evet	7	50.71	355.00	-.528	.598
	Hayır	106	57.42	6086.00		
	Toplam	113				
	Evet	7	57.21	400.50	-.018	.985

BORRTI	Sosyal Hayır	106	56.99	6040.50		
Yetersizlik	Toplam	113				
BORRTI	Evet	7	56.57	396.00	-.036	.971
Gerçekliğin	Hayır	106	57.03	6045.00		
Bozulması	Toplam	113				
BORRTI	Evet	7	43.79	306.50	-1.110	.267
Algıların	Hayır	106	57.87	6134.50		
Belirsizliği	Toplam	113				
BORRTI	Evet	7	58.50	409.50	-.127	.899
Varsanı	Hayır	106	56.90	6031.50		
	Toplam	113				
BORRTI	Evet	7	54.43	381.00	-.215	.830
İlişkileri	Hayır	106	57.17	6060.00		
	Toplam	113				

**** $p < 0.01$ * $p < 0.05$**

Tablo 14’te tanı almış psikiyatrik rahatsızlık değişkenine göre, yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının karşılaştırılması için yapılan Mann Whitney U testi bulgularına göre, tanı alan psikiyatrik rahatsızlık değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür ($p > 0.05$).

3.3. Korelasyon ve Regresyon Bulguları

Orta ve şiddetli düzey depresif belirtileri olan bireylerde yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri ile gerçeği değerlendirme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi için Pearson korelasyonu uygulanmıştır. Yetişkin ayrılma anksiyetesi puanlarının yordayıcılarını incelemek için çoklu regresyon analizi uygulanmıştır.

Tablo 15. Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi, İlişki Bağımlılığı ve Nesne İlişkileri Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyonu Bulguları

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. YAAÖ	r	1									
	p										
	N	113									
2. SFİBÖ	r	-.155	1								
	p	.100									
	N	113	113								
3. BORRTI Yabancılaşma	r	.267*	.159	1							
	p	.004	.092								
	N	113	113	113							
4. BORRTI Güvensiz Bağlanma	r	.278*	.297*	.731*	1						
	p	.003	.001	.000							
	N	113	113	113	113						
5. BORRTI Egosantrizm	r	.246*	.214*	.636*	.643*	1					
		*	*	*	*						

	p	.009	.023	.000	.000						
	N	113	113	113	113	113					
6. BORRTI Sosyal Yetersizlik	r	.101	.204*	.811*	.571*	.404*	1				
	p	.285	.030	.000	.000	.000					
	N	113	113	113	113	113	113				
7. BORRTI Gerçekliğin Bozulması	r	.304*	.016	.550*	.573*	.631*	.414*	1			
	p	.001	.862	.000	.000	.000	.000				
	N	113	113	113	113	113	113	113			
8. BORRTI Algıların Belirsizliği	r	.289*	.118	.519*	.559*	.515*	.388*	.625*	1		
	p	.002	.214	.000	.000	.000	.000	.000			
	N	113	113	113	113	113	113	113	113		
9. BORRTI Sanrı Varsanı	r	.289*	-.114	.417*	.443*	.485*	.315*	.903*	.606*	1	
	p	.002	.228	.000	.000	.000	.001	.000	.000		
	N	113	113	113	113	113	113	113	113	113	
10. BORRTI Nesne İlişkileri	r	.284*	.251*	.901*	.878*	.823*	.729*	.666*	.598*	.524*	1
	p	.002	.007	.000	.000	.000	.000	.000	.000	.000	
	N	113	113	113	113	113	113	113	113	113	1

** $p < 0.01$ * $p < 0.05$

Tablo 15’te depresif eğilimli bireylerin yetişkin ayrılma anksiyetesi, ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi için yapılan Pearson korelasyonu bulgularına göre, yetişkin ayrılma anksiyetesi ile BORRTI yabancılaşma ($r=.27$; $p<0.01$), BORRTI güvensiz bağlanma ($r=.28$; $p<0.01$), BORRTI egosantrizm ($r=.25$; $p<0.01$), BORRTI gerçekliğin bozulması ($r=.30$; $p<0.01$), BORRTI algıların belirsizliği ($r=.28$; $p<0.01$), BORRTI sanrı varsanı ($r=.29$; $p<0.01$) ve BORRTI nesne ilişkileri ($r=.28$; $p<0.01$) boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır.

SFBIÖ puanları ile BORRTI güvensiz bağlanma ($r=.29$; $p<0.01$), BORRTI egosantrizm ($r=.21$; $p<0.01$), BORRTI sosyal yetersizlik ($r=.20$; $p<0.01$) ve BORRTI nesne ilişkileri ($r=.25$; $p<0.01$) boyutu arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır.

Tablo 16. Katılımcıların Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi Puanlarının Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Boyutları Tarafından Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Bulguları

Model		B	SH	β	t	p	F	R ²
1	(Sabit)	21.829	5.374		4.062	.000		
	BORRTI Yabancılaşma	1.774	1.214	.397	1.462	.147		
	BORRTI Güvensiz Bağlanma	.683	1.396	.116	.489	.626		
	BORRTI Egosantrizm	-.248	1.467	-.039	-.169	.866	2.40*	.16
	BORRTI Sosyal Yetersizlik	-3.093	1.674	-.321	-1.848	.067		
	BORRTI Gerçekliğin Bozulması	.167	.966	.044	.173	.863		
	BORRTI Algıların Belirsizliği	.641	.849	.095	.756	.452		

BORRTI Varsanı	Sanrı	.670	1.198	.127	.559	.577
BORRTI İlişkileri	Nesne	-.172	1.547	-.061	-.111	.912

Bağımlı değişken: Yetişkin Ayrılma Anksiyetesi

**** $p < 0.01$** *** $p < 0.05$**

Tablo 16’da depresif eğilimli bireylerin yetişkin ayrılma anksiyetesinin nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt boyutları tarafından yordanmasına ilişkin yapılan çoklu regresyon analizi bulgularına göre, oluşturulan modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır ($F(2,110)=2.40$; $p < 0.05$). Öte yandan, oluşturulan modelde, BORRTI nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutlarının yetişkin ayrılma anksiyetesi puanlarını anlamlı düzeyde yordamadığı saptanmıştır ($p > 0.05$). Korelasyon saptanan BORRTI alt boyutlarının yetişkin ayrılma anksiyetesi puanlarının açıklayıcılık oranı %16 olarak bulunmuştur ($R^2=.16$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: TARTIŞMA

Bu araştırmanın hipotezleri kapsamında öncelikli olarak depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri, ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesi değişkenleri sosyodemografik niteliklere göre incelenmiştir. İkinci olarak depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri, ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmaya 404 kişi katılmış ve yapılmış olan Beck Depresyon Envanteri ile 113 katılımcıda orta ve şiddetli seviyede depresif belirtiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya 287 kadın, 116 erkek ve 2 diğer bireyler katılmıştır. 287 kadının 85'inde; 116 erkekten 28'inde orta ve şiddetli düzeyde depresif belirtiler bulunmuştur.

4.1. Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeğine İlişkin Bulguların Demografik Bilgilere Göre Farklılaşmasının İncelenmesi

Araştırmada nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt boyutlarından elde edilen puanlar sonucunda devam eden romantik ilişki değişkeni bakımından nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt boyutlarından yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosantrizm, sosyal yetersizlik, gerçekliğin bozulması, algıların yetersizliği ve sanrı varsanı boyutlarının anlamlı farklılık gösterdiği bulunmuştur. Romantik ilişkisi olmayan katılımcıların yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosantrizm, sosyal yetersizlik, gerçekliğin bozulması, algıların yetersizliği ve sanrı varsanı alt boyutlarının puanları romantik ilişkisi bulunan katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksek olarak saptanmıştır.

Uluç ve Tüzün (2015)'nin yapmış oldukları çalışma sonucu alt ölçeklerden olan yabancılaşma puanlarının yüksek olması bireylerin ilişkilerinde diğerlerine karşı duygusal yakınlık, devamlı ve tatmin edici ilişkiler oluşturmada zorluklar yaşayabileceğini göstermektedir. Güvensiz bağlanma alt ölçeğinin puanlarının yüksek olması bireylerin ilişkilerinde reddedilmeye yönelik yüksek seviyede duyarlılıklarına ve çabuk incinebilir hallerine işaret olabileceği ifade edilmektedir. Egosantrizm alt ölçeğinin puanlarının yüksek olması öteki kişilerin amaçlarına karşı güven duymama, öteki kişileri yalnızca kendisi ile olan ilişkisi yönünde algılama, manipülasyon düşüncesine yordamaktadır. Sosyal yetersizlik alt boyutundan yüksek puan alınması bireylerin diğerleri ile ilişkilerinde çekingen olma gerginlik hissetme, karşı cinsle nasıl iletişime

gireceğini ve arkadaşlık kurma noktasında zorluk yaşanacağına işaret etmektedir. Gerçekliğin bozulması alt boyutundan yüksek puan almak içsel ve dışsal gerçekliği algılamada ciddi düzeyde bozulma olduğunu, bu bireylerde genel olarak takip edildiğine, ona karşı komplo düzenlendiğine dair inançlar görülebilmektedir. Bunların yanı sıra büyülenmeci veya depresif türde inançlarda görülebilmektedir. Algıların belirsizliği alt boyutundan yüksek puan almak diğer kişilerle ilişkilerde hata yaptıklarında sosyal yargılamaların zayıflayıp durumları yorumlama hakkında şüphe duyabilecekleri ifade edilmektedir (Uluç ve Tüzün, 2015). Bu bağlamda kişilerde ilişkinin olması veya olmaması durumu nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt boyutlarını etkilemektedir. Kişilerde yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosantrizm, sosyal yetersizlik, gerçekliğin bozulması, algıların bozulması ve sanrı varsanı alt boyutları yüksek puanlarda olduğunda kişiler ilişki içerisinde bulunmamaktadırlar.

Sucu (2022) tarafından yapılmış olan araştırma sonucunda ise ilişki durumu değişkenine göre nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği alt boyutlarından güvensiz bağlanma, gerçeğin bozulması, halüsinasyon ve delüzyon puanları arasında anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır. Yabancılaşma, egosantrizm, sosyal yetersizlik, algı belirsizliği alt ölçeklerden alınan puanlar ise ilişki durumu değişkeni anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. İlişkisi olmayan bireylerin puanları ilişkisi olan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Develi (2022) tarafından yapılan çalışmada nesne ilişkileri puanları ilişki durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. İlişkisi olmayan kişilerin nesne ilişkileri kalitesi puanları ilişkisi olan veya evli olan kişilere göre daha düşük olduğu bulunmuştur.

Eğitim düzeyi değişkenine göre yapılan araştırma sonucunda nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği yabancılaşma, egosantrizm, gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği ve sanrı varsanı alt boyutlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bulgulara göre lise ve altı mezunlarının yabancılaşma, egosantrizm, gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği ve sanrı varsanı puanları en yüksek; ön-lisans/lisans mezunlarının yabancılaşma, egosantrizm, gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği ve sanrı varsanı puanları ise en düşük çıkmıştır. Literatürde yapılan çalışmalara bakıldığında araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Gelbul (2021) tarafından yapılmış olan çalışmada eğitim durumu değişkenine göre nesne ilişkileri ve

gerçeği değerlendirme ölçeği puanlarının egosantrizm ve gerçeğin bozulması alt ölçeklerinde anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Lise mezunu olan gruptakilerin, lisans mezunu olan gruba göre daha yüksek puana sahip olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra araştırmada yabancılaşma, güvensiz bağlanma, sosyal yetersizlik, algı belirsizliği, halüsinasyon ve delüzyon alt boyutlarında eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Gürek (2022) tarafından yapılmış olan çalışma sonucunda nesne ilişkileri alt boyutu eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bulgular sonucunda ortaokul ve altı grupları, lise, lisans ve lisans üstü gruplara göre nesne ilişkilerinde daha fazla bozulma olduğu bulunmuştur.

Nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt boyutlarından elde edilen puanlar cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur. Huprich ve Nelson (2018) tarafından yapılmış olan çalışmada kadınlar ve erkekler arasında nesne ilişkileri alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Genç (2020) tarafından yapılan çalışma sonucunda nesne ilişkileri puanları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Deveci (2021)'nin yapmış olduğu çalışma sonucunda nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği Yabancılaşma, Güvensiz Bağlanma, Egosantrizm, Sosyal Yetersizlik, Gerçeğin Bozulması, Algı Belirsizliği, Halüsinasyon-Delüzyon alt boyutlardaki puanlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde bir farklılık bulunamamıştır. Mamur (2020) tarafından yapılmış olan çalışmada ise bu çalışmadan farklı olarak nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeği egosantrizm, gerçekliğin bozulması ve halüsinasyon- delüzyon alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre aldıkları puan daha yüksek olarak bulunmuştur. Koçak (2019) çalışmasında nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt boyutlarından yabancılaşma, güvensiz bağlanma ve egosantrizm alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterdiğini; kadınlardaki puanların erkek katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Bell ve Billington (1986) tarafından yapılan çalışma sonucunda yetişkin kişilerde nesne ilişkileri puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir ilişki saptanamamıştır.

Nesne ilişkileri egosantrizm, algıların belirsizliği ve sanrı varsanı alt boyutlarından elde edilen puanların yaş değişkeni açısından karşılaştırılması sonucunda anlamlı düzeyde

farklılık gösterdiği bulunmuştur. Egoantrizm ve algıların belirsizliği alt boyutlarında 18-28 yaş grubunun puanları en yüksek; 29-39 ve 40-50 yaş grubunun puanları ise en düşük olarak bulunmuştur. Sanrı varsanı alt boyutundan alınan puanlarda 18-28 yaş grubu en düşük puana sahipken; 51-60 yaş grubundaki katılımcılar en yüksek puanı almıştır. Literatür incelendiğinde Gelbul (2021) araştırmasında yabancılaşma, güvensiz bağlanma, sosyal yetersizlik, algı belirsizliği, halüsinasyon ve delüzyon puanlarında zayıf düzeyde negatif ilişki olduğunu saptamıştır. Benlevi (2022) çalışmasında yabancılaşma, güvensiz bağlanma, sosyal yetersizlik, egoantrizm, gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği alt boyutlarında anlamlı farklılık saptamıştır. 18-24 yaş aralığındaki katılımcıların puanları 25-44 ve 45-65 yaş aralığındaki katılımcılardan daha yüksek olarak bulunmuştur. Halüsinasyon ve delüzyon alt boyutlarında ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Koçak (2019) tarafından yapılan çalışmada, yaş değişkeninin Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme ölçeği puanlarında genel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanı sıra sosyal yetersizlik alt boyutu incelendiğinde farklılığa ulaşmışlardır. Yapmış oldukları çalışmada sosyal yetersizlik ölçeğinden 25 yaş ve altı grup en yüksek puanı alırken; yaş arttıkça puanların düştüğü bulunmuştur. Bell, Billington, Becker (1986) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda yaş değişkeni ile nesne ilişkileri puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Medeni durum değişkenine göre nesne ilişkileri yabancılaşma ve sosyal yetersizlik alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılaşma görülmektedir. Bekar olan katılımcıların puanları en yüksek; evli olan katılımcıların puanları ise en düşük olarak saptanmıştır. Literatüre bakıldığında Atılgan (2020) tarafından yapılmış olan çalışmada bekar kişilerdeki nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutlarından alınan puanlar anlamlı seviyede daha yüksek olarak bulunmuş; Koçak (2019) tarafından yapılmış olan bir başka araştırma sonucunda da romantik ilişki içinde olmayan bireylerde sosyal yetersizlik alt boyutu anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Benlevi (2022) tarafından yapılmış olan çalışmada yabancılaşma, egoantrizm ve güvensiz bağlanma alt boyutlarında anlamlı farklılığa ulaşılmış ve bekar olan kişilerdeki puanlar anlamlı derecede yüksek olarak saptanmıştır. Gelbul (2021)'un yapmış olduğu çalışma sonucunda sosyal yetersizlik, halüsinasyon ve delüzyon, algı belirsizliği alt boyutlarında bekar olan katılımcıların evli olan katılımcılara göre daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır. Bekar katılımcıların puanlarının daha yüksek çıkması ile yabancılaşma ve sosyal yetersizlik alt boyutlarında

anlamli farklılık bulunması literatürdeki çalışmaların sonuçları ile uyumludur. Egoantrizm, güvensiz bağlanma, halüsinasyon ve delüzyon, algı belirsizliği alt boyutlarında medeni durum değişkeninde farklılık bulunamamıştır.

Bakım sağlayan kişi değişkenine göre nesne ilişkileri puanları sosyal yetersizlik alt boyutunda anlamli farklılık saptanmıştır. Araştırma sonucunda annesi tarafından bakım sağlanan kişilerde sosyal yetersizlik puanı en düşük; diğer tarafından bakım sağlanan kişilerde ise en yüksek bulunmuştur. Mestci (2021) tarafından yapılmış olan çalışmada birincil bakım veren değişkeni nesne ilişkileri puanları ile anlamli bir farklılık bulunamamıştır. Literatürdeki benzer çalışmalara bakıldığında Turan (2023) tarafından yapılan çalışma sonucunda tek ebeveyn ile büyüyen kişilerin BORTTI ölçeği alt boyutlarından halüsinasyon ve delüzyon puanları, iki ebeveyni ile büyüyen kişilerden anlamli seviyede daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Barlev (2004) tarafından yapılan çalışma sonucunda nesne ilişkileri genç yetişkinlerdeki ebeveyn bakımının psikopatoloji üzerindeki etkisine aracılık ettiği bulunmuştur. Örneklemdaki kişilerin nesne ilişkilerinin kalitesi ile babaların bakım vermesi arasında güçlü bir ilişki bulunmuştur. Genç yetişkinlerde şefkatli bir babaya sahip olanların depresyon puanlarında anlamli ölçüde daha düşük olduğu saptanmıştır. Babanın düşük düzeyde ilgi göstermesi uyum güçlükleriyle ilişkilendirilmiştir.

Ingram vd. tarafından yapılan bir çalışmada anne bakımı yüksek olan kişilerde daha az şefkatli annelere sahip olanlara kıyasla kendileriyle ilgili daha pozitif düşünceleri olduğu bulunmuştur (Ingram ve Overbey, 2001).

Çocukluk döneminde ebeveynlerden ayrı kalma (en az 1 ay) değişkenine göre nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme puanları arasında anlamli düzeyde farklılık bulunamamıştır. Literatüre bakıldığında ebeveynlerden ayrı kalma değişkeni Durmaz (2023) tarafından yapılmış olan çalışmada nesne ilişkileri ile anlamli düzeyde bir farklılık bulunamamıştır. Yapılan iki çalışmanın sonucunda anlamli seviyede bir farklılık bulunamamasının sebebi örneklem sayısı ile ilgili olduğu düşünülmüştür. Yapmış olduğumuz çalışmada katılımcıların %74,3'ünde çocukluk döneminde ebeveynlerinden ayrı kalma seçeneği "hayır" olarak işaretlenmiştir.

Anne ile ilişki değişkenine göre nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme yabancılaşıma, güvensiz bağlanma, egosantrizm, algıların belirsizliği alt boyutlarında anlamlı düzeyde farklılık bulunduğu saptanmıştır. Yabancılaşıma alt boyutunda anne ile ilişkisi orta seviyede olan katılımcılar en yüksek puanı alırken; çok iyi seviyede olan katılımcılar en düşük puanı almıştır. Güvensiz bağlanma, egosantrizm ve algıların belirsizliği alt boyutlarında anne ile ilişkisi kötü düzey olan katılımcılar en yüksek puanı alırken; çok iyi düzeyde ilişkisi olan katılımcılar en düşük puanı almıştır. Anne ve bebek arasında kurulmuş olan ilişki çocuğun gelecek yaşamındaki sosyal yaşamını, duygusal ve zihinsel gelişimini etkilemekte ve ruh sağlığı için önem arz etmektedir (Siddiqui ve Hagglof, 2000). Kernberg (1976) kişilik yapılanmasında içselleştirilmiş nesne ilişkilerini ortaya koymuş ve sağlıklı nesne ilişkilerinin kişilerarası ilişkilerde sağlıklı, tutarlı, güçlü, bütünleşmiş ve istikrarlı benliğe yol açtığını; aksi takdirde benlik temsilleri çelişkili olan yetersiz anne-çocuk ilişkilerinin psikolojik hasara neden olacağını savunmuştur (Kernberg, 1976). Bakım veren “yeterince iyi” olmayan anne ile yetişen çocukta narsisistik örgütlenmenin temeli olduğu ileri sürülmektedir. Bu periyotta kalıplaşan uyumsuz şemalar ve/veya egosantrizm örüntüleri ilerleyen yıllardaki ilişkilere yansiyabilmektedir (Kılıç ve Eryılmaz, 2019). Tamaddonfard ve Monirpoor (2016) tarafından yapılan anne-çocuk ilişki kalitesi ve borderline kişilikte nesne ilişkilerinin aracı rolünün incelendiği çalışma sonucunda; anne-çocuk ilişkisinin kalitesi borderline kişiliği nesne ilişkileri aracı rolüyle doğrudan açıklandığını ortaya koymuştur.

Baba ile ilişki değişkenine göre nesne ilişkileri puanı anlamlı farklılık bulunmaktadır. Kötü düzeyde olan katılımcılar en yüksek; çok iyi düzeyde baba ile ilişkisi olan katılımcılar en düşük puan almışlardır. BORTTI algıların belirsizliği alt boyutunda anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Kötü düzey ilişkisi olanlar en yüksek puanı alırken; çok iyi düzeyde baba ile ilişkisi olan katılımcılar en düşük puanı almıştır.

Nesne İlişkileri Kuramına göre baba, anne ve çocuk ilişkisini sürdürürken daha sonra ilişkiye dahil olan ve bebekle iletişim geliştiren ikinci kişi olarak ele alınmaktadır. Bebek anneye olan bağımlılığından uzaklaşırken, baba “ikinci öteki” rolüyle bebeğin kendisini güvende hissetmesine zemin hazırlamaktadır (Sieber, 2008). Fairbairn’e göre anne çocuk için ilk önemli nesne, baba ise ikinci en önemli nesnedir. (Fairbairn, 1940). Aynı zamanda baba, duygusal bir bağ ve çekim yaratarak bebeğin çeşitli bireyleri, nesneleri ve öznelere

içeren gerçek dünyaya aşına olmasını sağlamaktadır (Etchegoen, 2002). Habibi, Nooripour, Rahmatian (2016) tarafından 18-22 yaş aralığındaki 438 öğrenci ile yapılan çalışma sonucunda bireylerin babasından algıladığı ebeveyn algısı ile nesne ilişkileri arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Babanın olumlu varlığı nesne ilişkileri alt boyutlarından yabancılaşma ile negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Nesne ilişkileri alt boyutlarından egosantrizm ile babanın olumsuz varlığı arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur.

Kendine zarar verme değişkenine göre BORTTI yabancılaşma, egosantrizm alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanmıştır. Yabancılaşma ve egosantrizm alt boyutlarında kendine zarar veren katılımcıların puanları kendine zarar vermemiş olan katılımcılara göre daha yüksek puan bulunmuştur. Uluç vd. (2015) yabancılaşma alt ölçeğinden yüksek puan alan kişilerde empati eksikliği, sosyal hayatlarında genel olarak sahte ilişkilerde bulunabileceği ve ait hissetme konusunda sıkıntı yaşayabilecekleri düşünülmektedir. Egosantrizm alt boyutundan yüksek puan alan bireylerde diğerleriyle olan ilişkilerin birbirlerine karşı aşağılamalarda bulunma ve galip gelme arzularında olduklarını düşünmektedirler (Uluç, 2015). Bu bağlamda bu özellikler bireylerde kendine zarar verme davranışını tetikleyici faktörleri olabileceği düşünülmektedir.

Birçok psikanalitik kuramcıya göre, intihar davranışına yatkınlık birincil ilişkilerde ayrılma-bireyleşme gelişim sürecini ve ayrılığı ya da kayıp yaşamayı tolere edebilme becerilerini bozacak ciddi bir rahatsızlıktan kaynaklandığı ifade edilmektedir (Hendin, 1991; Maltsberger ve Buie, 1980). Kaslow ve Reviere (1998) tarafından yapılan 52 kadın ve 52 erkek psikiyatri hastasından oluşan örnekleme, intihar girişiminde bulunan kişilerin kendilik ve nesne temsillerinin daha düşük düzeyde ayrılma ve bireyleşmeyi yansıttığını bulmuşlardır. Bu çalışmanın alt örnekleme ilişkin bulgular intihar niyeti daha yüksek olan kişilerin daha düşük düzeyde benlik, diğerlerinden farklılaşma ve ilişkilerinde daha az duygusal yatırım olduğunu göstermiştir (Chance ve Kaslow, 1996). Bulgular nesne ilişkileri ile intihar davranışı arasında ilişkinin olduğunu göstermektedir.

Twomey ve Croft (2000) tarafından 53 intihar girişimde bulunmuş ve 106 intihar girişiminde bulunmamış kadınlar ile yapılan çalışma sonucunda; intihar girişiminde bulunan kadınların, intihar girişiminde bulunmayan kadınlara göre daha yüksek düzey nesne ilişkileri patolojisi olduğu bulunmuştur.

4.2. Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeğine İlişkin Bulguların Demografik Bilgilere Göre Farklılaşmasının İncelenmesi

Cinsiyet değişkeni bakımından yetişkin ayrılma anksiyetesi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sağır (2021), Karahisar (2021), Özolcar (2023) tarafından yapılan farklı çalışmalar sonucunda yetişkin ayrılık anksiyetesi puanlarında cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Literatürdeki bulgular araştırmamızdaki sonuçları doğrulamaktadır. Bazı çalışmalarda ise farklı olarak istatistiksel açıdan anlamlı seviyede farklılık bulunmuştur. Bayhan (2019) tarafından yapılmış olan çalışma ve Mertol (2011) tarafından yapılan çalışmada kadınların yetişkin ayrılık anksiyetesi puanları erkeklere göre daha yüksek olarak bulunmuştur. Shear vd. (2006) tarafından yapılan çalışma sonucunda kadınlardaki ayrılık anksiyetesi puanları erkeklere göre daha yüksek olarak saptanmıştır.

Yaş değişkeni bakımından YAAB puanlarının istatistiksel açıdan anlamlı farklılık saptanmıştır. 18-28 yaş grubundaki katılımcıların YAAB puanları daha yüksek iken; 29-39 ve 40-50 yaş gruplarındaki puanlar daha düşük bulunmuştur. Literatür incelendiğinde Sağır (2021) tarafından yapılan çalışmalarda istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. 18-25 yaş grubundaki katılımcıların puanları diğer katılımcılara göre daha yüksek çıkmıştır. Durmaz (2023) yaş değişkeni ile ayrılma anksiyetesi arasında anlamlı ve negatif yönlü farklılık saptamıştır. İlhan (2018) yetişkin ayrılık anksiyetesi ölçeği puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulmuştur. Kurtlar (2020) tarafından yapılan çalışma sonucunda yetişkin ayrılık anksiyetesi ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. 15-20 yaş grubundaki kişilerin puanları 45-60 yaş grubundaki kişilere göre daha yüksek bulunmuştur. Tuohy vd. (2005) tarafından yapılan çalışma sonucunda yetişkin erkeklerde yaş ilerledikçe kaygının azaldığı sonucu saptanmıştır. Araştırma bulguları çalışmamızla uyumludur. Karahisar (2021) tarafından yapılmış olan araştırmada ise yaş değişkeni ile YAAB arasında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Wijeratne ve Manicavasgar (2003) tarafından yapılan çalışma sonucunda yaşlı kişilerdeki ayrılık anksiyetesi ile yaş değişkeni arasında ilişki saptanamamıştır.

Ebeveynlerden ayrı kalma (en az 1 ay) değişkenine göre yetişkin ayrılık anksiyetesi puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Durmaz (2023) tarafından yapılan çalışma sonucunda katılımcıların 0-6 yaş dönemlerinde ebeveynlerinden uzun süre ayrı kalma durumları değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı seviyede farklılaşma bulunamamıştır. Karahisar (2021) alışmasında farklı olarak aileden ayrı kalmış olma değişkeni istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermiştir.

Medeni durum değişkenine göre YAAB puanlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Bekar katılımcıların YAAB puanlarının daha yüksek; evli katılımcıların ise daha düşük olarak bulunmuştur. Sağır (2021) tarafından yapılmış olan çalışmada yetişkin ayrılık anksiyetesi puanlarının istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptandığını ve bekar katılımcıların evli veya dul/boşanmış katılımcılara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. zolcar (2023) tarafından yapılan çalışmada bekar olan bireyler analizden çıkarılmış ve ilişki olan katılımcıların puanları evli olan katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Evli katılımcıların ayrılık anksiyete puanları düşük olarak bulunmuştur. Bulgular araştırmamızı destekler niteliktedir. Kurtlar (2020) tarafından yapılan çalışma sonucunda yetişkin ayrılık anksiyetesi ve medeni durum değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Eğitim düzeyi değişkenine göre yetişkin ayrılık anksiyetesi puanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Mertol (2011) yapmış olduğu çalışma sonucunda bulunduğumuz sonuçla aynı şekilde eğitim durumunun anlamlı bir farklılığı olmadığını saptamıştır. akmak (2016) tarafından yapılmış olan çalışmada ise eğitim seviyesinin artması ayrılık anksiyetesini artırdığını bulmuştur. Eğitim düzeyindeki artışların kişinin sorumluluklarını arttıracadığı ve ayrılıkları meydana getirebileceğini belirtmektedir. Alkan (2007) eğitim düzeyinin artmasının ayrılık anksiyetesiyle ters yönlü ilişkili bulmuştur. Eğitim düzeyi arttıķa ayrılma anksiyetesi belirtileri azalmaktadır.

Psikiyatrik rahatsızlık değişkenine göre YAAB puanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Literatüre bakıldığında ayrılık anksiyetesinin duygu durum bozuklukları, panik ve kişilik bozuklukları, agorafobi gibi pek çok eş tanısı bulunmaktadır (Manicavasara, 1997; Selbes, 2018). zolcar (2023) tarafından yapılan çalışmada psikiyatrik hastalığı bulunan kişilerin ayrılma anksiyetesi puanları psikiyatrik hastalığı olmayan kişilere göre daha yüksek bulunmuştur. Yapılan bu çalışmada farklılık

bulunamamasının sebebi örneklemimize bakıldığında katılımcıların %93.8'inde tanı konulmuş psikiyatrik rahatsızlık olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Anne ve baba ile ilişki değişkenlerine göre yetişkin ayrılma anksiyetesi puanları istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Ayrılma-bireyleşme sürecinde baba ile olan ilişki önemlidir. Çocuk babasıyla olan ilişkisinden güven ve kendinden emin olma duygularıyla donanmaktadır (Jones ve Kramer, 2003). Güçlü bir figür olarak baba, çocuğun fiziksel aktivitelerini, ayrı fiziksel farkındalığını ve mekânı keşfetmesini teşvik etmekte; tüm bu durum anneyle olan simbiyotik hali dengelemektedir (Target ve Fonagy, 2002). Çeşitli çalışmalar babayla olan ilişkinin kalitesi ile kaygı düzeyleri arasında negatif bir ilişki olduğunu bulmuştur (Bögels ve Phares, 2008).

Literatürde benzer olan çalışmalar incelenmiştir. Eliezer ve Yahav (2012) tarafından yapılmış olan genç erkeklerde “baba” nesnesinin içselleştirilmesi ve ayrılma-bireyleşme, kaygı ve depresyon ilişkisinin incelendiği çalışma sonucunda; içselleştirilmiş “baba” nesnesi ile sağlıklı ayrılık arasında pozitif ilişki bulunmuştur. Baba nesnesi ile ayrılık anksiyetesi arasında güçlü negatif ilişki saptanmıştır.

4.3. İlişki Bağımlılığı Ölçeğine İlişkin Bulguların Demografik Bilgilere Göre Farklılaşmasının İncelenmesi

Depresif eğilimli yetişkin bireylerde yapılan ilişki bağımlılığı ölçeğine göre sosyodemografik değişkenlerde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Literatür incelediğinde çalışmamızla uyumlu olarak Özakgöl (2017), Uzun (2021), Yörük (2023) tarafından yapılan farklı çalışmalar sonucunda ilişki bağımlılığında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Springer ve Britt (1998); Cullen ve Carr (1999), Cretser ve Lombardo (1999) tarafından yapılan farklı çalışmalar sonucunda da karşılıklı bağımlılıkta cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Sezen (2019) tarafından yapılan benzer bir çalışma sonucunda karşılıklı bağımlılık cinsiyet değişkenine göre kadınlardaki karşılıklı bağımlılık puanları erkeklere göre daha yüksek olarak bulunmuştur. Fuller ve Warner (2000) tarafından yapılan çalışma sonucunda kadın üniversite öğrencilerinin karşılıklı bağımlılık puanları erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur. Wu ve Wu (2005); Chen ve Wu (2008) tarafından yapılan

alışmalar sonucunda erkek üniversite öğrencilerinin karşılıklı bağımlılık puanları kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur.

İlişki bağımlılığını yaş değişkenine göre inceleyen benzer çalışmalara bakıldığında; Cullen ve Carr (1999) tarafından yapılan çalışma sonucunda yaş ile karşılıklı bağımlılık arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Altun (2018) tarafından yapılan benzer çalışma sonucunda yaş değişkeni ile eş bağımlılığı arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Kines (1998) tarafından yapılan çalışma sonucunda ise hemşirelik öğrencilerinde karşılıklı bağımlılık ile yaş arasında düşük seviyede negatif bir ilişki saptanmıştır.

Eğitim düzeyi değişkenine göre ilişki bağımlılığı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde; Yörük (2023) tarafından yapılan çalışma sonucunda eğitim düzeyi değişkeni ilişki bağımlılığı puanında anlamlı bir farklılık saptanamamıştır. Kines (1998); Şahnaoğlu (2021); Uzun (2021) tarafından yapılan farklı çalışmalar sonucunda eğitim düzeyi ile ilişki bağımlılığı arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Hopkins ve Jackson (2002), tarafından yapılan benzer bir çalışma sonucunda üniversitenin dördüncü sınıfında olan öğrencilerin karşılıklı bağımlılık puanları üniversitenin birinci sınıf öğrencilerine göre daha düşük olarak bulunmuştur.

Anne ve baba ile ilişki değişkenine göre literatürdeki benzer çalışmalar incelendiğinde Özakgöl ve Yılmaz (2017) tarafından yapılan çalışma sonucunda aileleriyle orta/zayıf seviyede ilişkileri olan öğrencilerin karşılıklı bağımlılık puanları daha yüksek olarak bulunmuştur. Knudson ve Terrell (2012) tarafından yapılan benzer bir çalışmada yetişkinlikte karşılıklı bağımlılık ile algılanan ebeveynler arası çatışma arasındaki ilişkide; stresli çevrenin çocuğun sağlıklı gelişimine ket vurduğunu ve karşılıklı bağımlılık gelişimine neden olduğunu göstermektedir.

Psikiyatrik tanı değişkenine göre ilişki bağımlılığı ile ilgili yapılan benzer çalışmalara bakılmıştır. Sezen (2019) tarafından yapılan çalışma sonucunda psikolojik tedavi geçmişi olan kişilerin karşılıklı bağımlılık puanları daha yüksek olarak saptanmıştır. McGlone (1993) tarafından yapılan çalışma sonucunda karşılıklı bağımlılık gösteren kişilerin depresyon puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Freydoni ve Rezaei (2015) çalışmasında kadınlarda karşılıklı bağımlılığın önemli bir yordayıcısının depresyon olduğunu bulmuştur.

4.4. Nesne İlişkileri ile İlişki Bağımlılığı ve Ayrılık Anksiyetesi Değişkenleri Arasındaki İlişkilerin Tartışılması

Depresif eğilimli bireylerde yapılan Pearson korelasyonu bulguları sonucunda yetişkin ayrılma anksiyetesi ile BORRTI nesne ilişkileri ve BORTTI yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosantrizm, gerçekliğin bozulması, algıların belirsizliği, sanrı varsanı alt boyutları arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki saptanmıştır.

Depresif eğilimli bireylerin yetişkin ayrılma anksiyetesinin nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme alt boyutları tarafından yordanması için yapılan çoklu regresyon analizi bulguları sonucunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra oluşturulan modelde BORRTI nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme boyutlarının YAAB puanlarını anlamlı düzeyde yordamadığı saptanmıştır ($p>0.05$). Korelasyon saptanan BORRTI alt boyutlarının YAAB puanlarını açıklayıcılık oranı %16 olarak bulunmuştur.

Pini ve arkadaşları tarafından yapılmış olan çalışmada kaygı ve depresif bozukluğu bulunan hastalarda yetişkin ayrılık anksiyetesi tanısının performans ve kişilerle olan ilişkilerde bariz bir etkiye sebep olduğu ifade edilmiştir (Pini ve Abelli, 2010). Yıldırım (2019) tarafından yapılmış olan çalışmada YAAB düzeyi ile depresyon seviyesi arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrılma anksiyetesi düzeyindeki artış depresyon puanlarını yükseltmektedir.

Nesne ilişkileri alt boyutları incelendiğinde yabancılaşma alt boyutu yüksek puanı olan kişilerin diğerleriyle ilişkilerinde başlıca güven eksikliği olduğu ifade edilmektedir. Duygusal yakınlaşma gerçekleştirmek, devamlılığı olan ilişkiler kurma ve bu ilişkilerin doyuruculuğu hakkında meşakkat yaşanabileceği ifade edilmektedir. Sosyal ilişkilerindeki yapaylık, ait hissedememe gibi durumlar yaşanabileceği söylenmektedir (Bell, 1995). Bu bağlamda bireylerde görülen bu özelliklerin ilişkilerinde yaşadıkları ayrılma kaygılarını etkilediği düşünülmektedir. Yabancılaşma alt boyutu puanları arttıkça yetişkin ayrılık anksiyetesinde artış gözlenmektedir.

Güvensiz bağlanma alt boyutu puanı yüksek olan bireylerin ilişkilerinde yakınlık ihtiyacı ve reddedilmeye karşı hassasiyetleri ön plana çıkmaktadır. Bu bireylerin anlamlı ötekilerle olan ilişkilerinde yakınlık hissiyatına umutsuzca özlem duymaları aslında ilişkilerin onlar için ne kadar önem arz ettiğini belirtmektedir. Ayrılık, kayıp durumu,

yalnızlık gibi durumlarda toleransları oldukça düşük olmakla birlikte diğerlerinin onları terk edeceği ihtimaline karşı daimî olarak tetiktedirler. İlişkilerde sürekli olarak kaygı, yoğun şekilde endişe hali, suçluluk duyma ve kıskançlık gibi duygular eşlik edebilmektedir (Bell, 1995). Yetişkin ayrılık anksiyetesi tanı kriterleri olan bir bireyde bağlanmış olduğu kişilere karşı onları kaybedeceğine ilişkin yoğun kaygı, tek başına olma, yalnız kalmaya karşı isteksiz olma ve şiddetli korku duyma, ayrılma hakkında kabuslarının olması (DSM-5) gibi kriterler güvensiz bağlanma alt boyutundan yüksek puan alan bireylerin özellikleri ile örtüşmektedir.

Literatürdeki benzer çalışmalara bakıldığında bulgularımız uyumludur. Durmaz (2023) tarafından yapılmış olan çalışma sonucunda da nesne ilişkileri ile YAAB seviyesi doğru orantılı olarak saptanmıştır. Günhan (2021) tarafından yapılan nesne ilişkileri ile ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişkinin incelenmesi sonucunda “sosyal yetersizlik” alt boyutu dışındaki diğer üç alt boyutta (yabancılaşma, egosantrizm, güvensiz bağlanma) anlamlı ve pozitif ilişki saptanmıştır.

Çocuğun karşısındaki ebeveyn güvensiz ve reddedici ise çocuk kendini sevmeye layık olmayan ve değersiz biri olarak hissetmektedir. Buna bağlı olarak ebeveynine karşı bağımlı hareketlerde bulunmakta ve ebeveynin var olduğundan emin olmak için arayışlara girmektedir. Bu arayış sonucunda ayrılık anksiyetesi meydana gelmektedir. Güvensiz bağlanma seviyesi arttıkça kaygı bozukluğu gelişmektedir (Picardi ve Miglio, 2013). Güvenli bağlanma seviyesi azaldığında ayrılık kaygısı seviyesi artış göstermektedir (Unlubilgin, 2021). İlk koruyucu olan anne ve oluşturmuş olduğu güvenli alan ve bağlılık hislerinin kaybedilmesinin kaygının oluşumunda ve yetişkinlik döneminde de devam etmesinde etkili olduğu belirtilmektedir (Türkbay, 1999).

Yapılan çalışmada BORRTI algıların belirsizliği, sanrı varsanı ve gerçekliğin bozulması alt boyutlarından alınan puanlar arttıkça YAAB artmaktadır. Gerçekliğin bozulması alt boyutundan yüksek puan alan kişilerde cezalandırılacağı, kendisine komplo kurulacağı gibi paranoid inançlar görülebileceği ifade edilmektedir. Algıların belirsizliği alt boyutundan alınan yüksek puanlar kişilerle olan ilişkilerde yapmış oldukları hataların sonucunda olayları yorumlamada şüpheyi düşebilecekleri belirtilmektedir (Bell, 1995). Literatüre bakıldığında yetişkin ayrılık anksiyetesinin işlevsellik kaybına neden olduğu ve ek tanılarla bir araya geldiğinde yeti yitimini arttırdığı ifade edilmektedir. (Shear ve

Robert, 2006; Kessler ve Wang, 2008). Yapılmış olan epidemiyolojik bir çalışma sonucunda yetişkin ayrılık anksiyetesi olan kişilerin %28'inde kişisel ilişkilerde ve %31,5'inde sosyal ilişkilerde bozulma belirgin şekilde görüldüğü ifade edilmektedir (Shear ve Robert, 2006).

Spann-Fischer İlişki bağımlılığı ölçeği puanları ile BORRTI güvensiz bağlanma, sosyal yetersizlik, egosantrizm alt boyutları ve BORRTI nesne ilişkileri boyutu arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki bulunmuştur.

Güvensiz bağlanma alt boyutu ile ilişki bağımlılığı puanları arasında pozitif ve anlamlı ilişki saptanmıştır. Cengiz (2019) üniversite öğrencileri ile yapmış olduğu araştırma sonucunda güvensiz bağlanma olan katılımcıların ilişki bağımlılığı puanlarının güvenli bağlanma olan katılımcılara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Havaçeliği (2013) tarafından yapılmış olan çalışma sonucu ilişki bağımlılığı ve ebeveyn bağlanma stillerinden güvenli bağlanma stili olan katılımcıların ilişki bağımlılığı puanları daha düşük olarak bulunmuştur. Güvenli bağlanma stiline sahip kişilerin kendilerine ve diğerlerine karşı olumlu algılarının olması, kendilerinin sevmeye değer, ilişki kurdukları kişilerin güvenilir, destekleyici, iyi amaçlı olduklarını düşünmeleri hem ilişki kurabildikleri hem de bağımsız olmayı başarabildikleri göstermektedir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Harrison ve Grey (2019) ilişki bağımlılığı olan bireylerde ilişkilerinin sona erme durumuna karşı hissettiklerinin en büyük korkuları olduğunu ifade etmektedir.

Sosyal yetersizlik alt boyutundan yüksek puan alan bireylerin ilişkilerinde çekingen oldukları ve gergin hissettikleri, karşı cinsle etkileşim kurmak ve arkadaşlık oluşturmada zorluk yaşadıkları ifade edilmektedir. Bu bireyler kendilerini sosyal olarak yeterli görmeyen, diğer kişilerle olan ilişkilerini ise ezici ve öngörülemez olarak algılamaya meyilli düşünülmektedir (Bell, 1995). İlişki bağımlısı olan bireylerde çok sorumlu ya da sorumsuzca tutumlarda bulunma, kontrol kaybı yaşamaktan korkma, iltifatları kabul etmeme, hayır diyememe, değersizlik hislerine kapılma, diğerlerini memnun etmeye çaba harcamak, öfke gibi özellikler ifade edilmektedir (Beattie, 1992). Sosyal yetersizlik ve ilişki bağımlılığı arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Bu bağlamda sosyal yetersizlik ve ilişki bağımlılığı olan kişilerin sağlıklı ilişkiler kurma becerilerinde güçlük yaşadığı, özgüven eksikliğiyle ilişkili olduğu, her ikisinin birbirini etkilediği bir döngü oluşabileceği düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde Gürek (2022) tarafından yapılan çalışma sonucunda nesne ilişkileri ile ilişki bağımlılığı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Literatürde farklı değişkenler ile ilişki bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesine dair yapılmış araştırmalar da bulunmaktadır. Mukba (2013) tarafından yapılmış olan bazı değişkenler açısından ilişki bağımlılığını incelediği çalışmasında ilişki bağımlılığı ile aile içi ilişkiler arasında anlamlı farklılık saptamıştır. Bulgular sonucunda aile içi ilişkileri “çok iyi” den “kötü” şekilde algılanmasına doğrultusunda ilişki bağımlılığı seviyelerinde artma görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır. Berlin ve Dodge (2004) çocukken duygusal ihmale ve istismara uğrayan kişilerde ilerleyen dönemlerdeki ilişkilerinde duygusal olarak tehdit algılama, travma ve ilişki bağımlılığı oluşabileceğini ifade etmişlerdir. Ebeveynlerinden yeteri kadar sevgi görmemiş olan ve ihtiyaçları karşılanmamış çocuk, yetişkin dönemine geldiğinde ilişki bağımlılığında gözlemlenen “aşırı bakıcı olma” ve “kontrol meyilli” tutumları olabileceğini ifade etmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmada bulunan sonuçlar şu şekildedir:

-Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri sosyodemografik değişkenlerden eğitim düzeyi, yaş, medeni durum, romantik ilişki varlığı, kendine zarar verme, anne ile ilişki, baba ile ilişki, bakım veren ile anlamlı farklılık göstermektedir. Cinsiyet, ebeveynlerden uzun süre ayrı kalma ve psikiyatrik tanı değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunamamıştır. (*"H1: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır." Hipotezi kısmen doğrulanmıştır*)

-Depresif eğilimli yetişkin bireylerde sosyodemografik değişkenlere göre ilişki bağımlılığı arasındaki ilişki bulunamamıştır. (*H2: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde ilişki bağımlılığı sosyodemografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır." Hipotezi doğrulanmamıştır*)

-Depresif eğilimli yetişkin bireylerde sosyodemografik değişkenlerden yaş ve medeni durum değişkenine göre yetişkin ayrılık anksiyetesi anlamlı farklılık göstermektedir. Cinsiyet, devam eden ilişki, ebeveynlerden uzun süre ayrı kalma, kendine zarar verme, eğitim düzeyi, anne ile ilişki, baba ile ilişki, bakım veren, psikiyatrik tanı değişkenlerine göre anlamlı farklılık bulunamamıştır. (*"H3: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde yetişkin ayrılık anksiyetesi sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşmaktadır." Hipotezi kısmen doğrulanmıştır*)

-Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ile ilişki bağımlılığı arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki saptanmıştır. (*"H4: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ile ilişki bağımlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır." Hipotezi doğrulanmıştır*)

-Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ile ayrılık anksiyetesi arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki saptanmıştır. (*"H5: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ile ilişki bağımlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır." Hipotezi doğrulanmıştır*)

-Depresif eğilimli yetişkin bireylerde ilişki bağımlılığı ile ayrılık anksiyetesi arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. (*"H6: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde ilişki*

bağımlılığı ile ayrılık anksiyetesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.” Hipotezi doğrulanmamıştır)

-Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri, ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesi arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. (*“H7: Depresif eğilimli yetişkin bireylerde nesne ilişkileri, ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.” Hipotezi doğrulanmamıştır*)

Gelecekteki araştırmalar için öneriler:

-Araştırmada kullanılmış olan değişkenler; nesne ilişkileri, ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesidir. Gelecek araştırmalarda mevcut değişkenlere ek farklı değişkenler incelenebilir.

-Çalışma 18-60 yaş aralığındaki 404 kişiye yapılmış ve depresif eğilimi orta ve yüksek düzey olan 113 katılımcı alınmıştır. Daha geniş örneklemden veri toplanmasının daha güvenilir sonuçlar çıkaracağı düşünülmektedir. Bu sebeple yeni çalışmalarda daha fazla katılımcıya ulaşılabilir.

KAYNAKLAR

- Abraham, K. (1988). *Notes on the psycho-analytical investigation and treatment of manic- depressive insanity and allied conditions*. D. Bryan ve A. Strachey (Ed.), Selected papers on psychoanalysis içinde. London: Manesfield Library, 137-156.
- Abraham, K. (1994). A short study of the development of the libido, viewed in the light of mental disorders (abridged). *Essential Papers on Object Loss*, 72-93.
- Abramson, L.Y., Seligman, M. E. P. ve Teasdale J. D. (1978). Learned helplessness in humans: critique and reformulation. *Journal of Abnormal Psychology*, 87(1), 49-74.
- Akiskal, H. S. (1992). Duygudurum bozukluklarının doğası ve çeşitliliğine yeni bir bakış. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 3, 163-169.
- Aktaş, Ö. A., Yılmaz, S., Koç, M., Buzlu, S. ve Atabek, A. T. (2017). Comparison of nursing and mechanical engineering students' codependency levels. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 4(1), 63-74.
- Alkan, M. (2007). *Duygudurum ve anksiyete bozukluklarında panik agorafobik spektrumun ve erişkin ayrılma anksiyetesinin komorbiditesi ve etkileri*. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi.
- Alper, Y. (2001). *Depresyon psikoterapisi*. İstanbul: Alfa/Aktüel Kitapevi.
- Altun, E. (2018). *Ev kadınlarının yaşam doyumları ve eş-bağımlılık durumlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Ançel, G., Yuva, E. ve Öztuna G. D. (2012). Eş-bağımlılık ve işyerinde mobing arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13(2).
- Anlı, İ. (2016). *Psikanaliz temel alanları ve kuramcıları*. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri.
- Atılğan, I. (2020). *Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkiler ile ilgili akılcı olmayan inançlarının nesne ilişkileri-gerçeği değerlendirme boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Aydın, O. ve Aydın, G. (1989). Açıklama biçimi modelinin normal ve depresif deneklerle sınanması. *Ankara: Psikologlar Derneği Yayını*, 7(23), 48-57.
- Baldwin, D., Gordon, R., Abelli, M. ve Pini, S. (2016). The separation of adult separation anxiety disorder. *CNS Spectrums*, 21(04), 289- 294.
- Barlev, A. (2004). *Object relations as a mediator between childhood traumas, parental caregiving and young adult adjustment*. Michigan State University.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61(2), 226-241.
- Bayhan, H. Z. (2019). *Parçalanmış ailede ve tam ailede büyümüş kişilerin yetişkin ayrılık anksiyetesi belirtileri açısından karşılaştırılması*. Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Beattie, M. (1992). *Codependent no more: How to stop controlling others and start caring for yourself*. Minnesota: Hazelden Publishing.
- Beck, A., Rush, A. J., Shaw, B. F. ve Emery, G. (1987). *Cognitive therapy of depression*. The Guilford Press, New York.
- Beck, J. S. (1995). *Cognitive therapy: Basics and beyond*. New York-London: The Guilford Press.
- Bell, M. D. (1995). *Bell object relations and reality testing inventory (BORRTI)*. Los Angeles, CA: Western Psychological Services.
- Bell, M., Billington, R. ve Becker, B. (1986). A scale for the assessment of object relations: Reliability, validity, and factorial invariance. *Journal of Clinical Psychology*, 42(5), 733-741.
- Benlevi, F. (2022). *Bireylerin nesne ilişkileri ve kullandıkları savunma biçimleriyle, tecavüz olgusunda tecavüz yaşıntısı olana ve saldırganıya yönelik duyulan empati düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Berlin, L. J. ve Dodge K. A. (2004). Relations among relationships. *Child abuse & neglect*. 28(11), 1127.
- Bildik, T., Somer, O., Basay, B. K., Basay, Ö. ve Özbaran, B. (2013). The validity and reliability of the Turkish version of the inventory of statements about self-injury. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 24(1), 49.
- Bion, W. (1962). *Learning from experience*. London, Karnac.
- Bleichmar, H. B. (1996). Some subtypes of depression and their implications for psychoanalytic treatment. *The International Journal of Psycho-analysis*, 77, 935-961.
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: separation: anxiety and anger*. Newyork: Basic Books.
- Bögels, S. M., Knappe, S. ve Clark, L. A. (2013). Adult separation anxiety disorder in DSM-5. *Clinical Psychology Review*, 33(5), 663-674.
- Bögels, S. ve Phares, V. (2008). Fathers' role in the etiology, prevention and treatment of child anxiety: A review and new model. *Clinical Psychology Review*, 28, 539-558.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik / Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri*. Çev. D. Sarıoğlu, İstanbul, Kaknüs Yayınları, 1. Baskı.
- Calabrese, M., Farber, B. ve Westen, D. (2005). "The relationship of adult attachment constructs to object relational patterns of representing self and others", *Journal of The American Academy of Psychoanalysis and Dynamic Psychiatry*, 33(3), 513-530.
- Carmassi, C., Gesi, C., Massimetti, E., Shear, M. K. ve Osso, L. D. (2015). Separation anxiety disorder in the DSM-5 era. *Journal of Psychopathology*, 21, 365-371.
- Cengiz, N. (2019). *Üniversite öğrencilerinde ilişki bağımlılığının bağlanma stilleri açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Okan Üniversitesi.

- Cervone, D. ve Pervin, L. A. (2016). *Kişilik psikolojisi; kuram ve araştırma*. Çev. Mustafa Baloğlu, Ercan Kocayörük. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Chen, S. C. ve Wu, L. (2008). Study on relationships among codependency, selfemotions and love relationship quality. *Bulletin of Educational Psychology*, 40, 153-178.
- Cooper, M. (1995). Applying the codependency model to a group for families of obsessive-compulsive people. *Health & Social Work*, 20(4), 272-278.
- Cretser, G. A. ve Lombardo, W. K. (1999). Examining codependency in a college population. *College Student Journal*, 33, 629-637.
- Crothers, M. ve Warren, L. W. (1996). Parental antecedents of adult codependency. *Journal of Clinical Psychology*, 52(2): 231-239.
- Cullen, J. ve Carr, A. (1999). Codependency: An empirical study from a systemic perspective. *Contemporary Family Therapy*, 21, 505-526.
- Curtis, J., Manicavasagar, V. ve Silove, D. (1997) Separation anxiety in adulthood: A phenomenological investigation. *Comprehensive Psychiatry*. 38(5), 274-282.
- Cyranowski, J. M., Shear, M. K., Rucci, P., Fagiolini, A., Frank, E., Grochocinski, V. J. ve Cassano, G. (2002). Adult separation anxiety: psychometric properties of a new structured clinical interview. *Journal of psychiatric research*, 36(2), 77-86.
- Çakmak, B. (2016). *Çocukluk çağı travmaları ile yetişkin ayrılma anksiyetesi arasındaki ilişki*. Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dallaire, D. H. ve Weinraub, M. (2005). "Predicting children's separation anxiety at age 6: The contributions of infant-mother attachment security, maternal sensitivity, and maternal separation anxiety" *Attachment & Human Development*, 7, 393-408.
- Davis, M. ve Wallbridge, D. (1991). *Boundary and space: An introduction to the work of D. W. Winnicott* (Birinci Basım). London: Karnac Books.
- Demiraslan, A. P. (1999). Kronik depresyon ve iyileşen majör depresyon olgularında kişilik bozukluklarının değerlendirilmesi. *Düşünen Adam*.
- Develi, M. H. (2022). *Nesne ilişkileri ile empati ve zihin kuramı arasındaki ilişkide narsisizmin aracı rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi.
- Diriöz, M. (2010). *Ayrılma anksiyetesi için yapılandırılmış klinik görüşme, çocukluk ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ölçeklerinin geçerlilik ve güvenilirliği*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- DSÖ (2001). The World health report 2001: *Mental health: New understanding, new hope*. World Health Organization, Geneva, Switzerland.
- Durmaz, D. (2023). *Nesne ilişkilerinin yetişkin ayrılık anksiyetesi ve duygu düzenleme güçlüğü ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Elder, B. L. ve Mosack, V. (2011). Genetics of depression: an overview of the current science. *Issues in Mental Health Nursing*, 32(4), 192-202.
- Eliezer, K., Yahav, R. ve Or Hen, K. (2012). The internalization of the "father" object among young men and its relation to separation-individuation patterns, anxiety and depression. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 29, 323-344.

- Ersan, E. ve Abay, E. (2001). Depresyonun genetik nedenleri. *Duygudurum Dizisi*, 6, 277-282.
- Erten, Y. (2006). *Psikanalizden dinamik terapilere seminer notları*. İçgörü Psikoterapi Merkezi, İstanbul.
- Etchegoyen, A. ve Trowell, J. (2005). *The importance of fathers: A psychoanalytic re-evaluation*. Routledge.
- Fairbairn, W. R. D. (1940). *Schizoid factors in the personality*. In *psychoanalytic studies of the personality*. London: Routledge & Kegan Paul, 3-27.
- Fairbairn, W. R. D. (1941). A revised psychopathology of the psychoses and psychoneuroses. İçinde *Psychoanalytic Studies of the Personality*. Routledge and Kegan Paul, 28-58.
- Fairbairn, W. R. D. (1943). *The repression and the return of bad objects (with special reference to the 'war neuroses')*. In *psychoanalytic studies of the personality*. London: Routledge & Kegan Paul, 59-81.
- Fairbairn, W. R. D. (1944). Endopsychic structure considered in terms of object-relationships. İçinde *Psychoanalytic Studies of the Personality*. Routledge and Kegan Paul, 82-132.
- Fairbairn, W. R. D. (1952). *Psychoanalytic studies of the personality*. London, Tavistock Publications Limited.
- Fairbairn, W. R. D. (1954). *An object relations theory of the personality*. New York: Basic Books.
- Faraji, H. ve Özen, Z. D. (2022). Yetişkin ayrılık anksiyetesinin, ayrılık anksiyetesi ile beliren yetişkinlikte bireyleşme düzeyi arasındaki aracı rolü. *Mavi Atlas*, 10(1), 47-69.
- Feigon, S., Waldman, L. ve Florence, H. D. (2001). Genetic and environmental influences on separation anxiety disorder symptoms and their moderation by age and sex. *Behav Genet*, 31(5), 11-403.
- Fennell, M. K., Hawton, P. M. Salkovskis, Kirk J. ve Clark, D. M. (1989). *Depression in cognitive behaviour therapy for psychiatric problems*. New York: Oxford University Press. 169-235.
- Fischer, J. L., Spann, L. ve Crawford, D. (1991). Measuring codependency. *Alcoholism Treatment Quarterly*. 8, 87-100.
- Fonagy, P. ve Target, M. (2003). *Psychoanalytic theories: Perspectives from developmental psychopathology*. Whurr Publishers.
- Freud, S. (1905). *On Sexuality: Three essays on the theory of sexuality* (J. Strachey, Çev.). Harmondsworth: Penguin Books.
- Freud, S. (1917). Mourning and melancholia. *The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud*, 14, 237-258.
- Freud, S. (1981). *Cinsiyet Üzerine*. (çev. A. Avni Öneş). Say Yayınları. İstanbul.

- Freydoni, F. J. ve Rezaei, O. (2015). Study relationship between codependency and depression among women. *Trends in Life Sciences*, 4(4), 187-195.
- Fuller, J. A. ve Warner, R. M. (2000). Family stressors as predictors of codependency. *Genetic, Social, and General Psychology Monographs*, 126, 5-22.
- Geçtan, E. (2017). *Psikanaliz ve sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Gelbul, S. (2021). *Yetişkin bireylerde nesne ilişkileri ve somatizasyon arasındaki ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Okan Üniversitesi.
- Genç, G. (2020). *Çift ilişkisinde evlilik uyumunun nesne ilişkileri ve bağlanma stilleri açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Giordano, J. P., Lindley, R. N. ve Hammer, D. E. (1999). Codependency: predictors and psychometric issues. *Journal of Clinical Psychology*, 55(1), 59-64.
- Granello, D. H. ve Beamish, P. M. (1998). Reconceptualizing codependency in women: A sense of connectedness, not pathology. *Journal of Mental Health Counseling*, 20(4), 344-358.
- Greenleaf, J. (1984). *Co-alcoholic, para-alcoholic: Who's who and what's the difference?* Pompano Beach, FL: Health Communications.
- Gümüş, O. (2018). *Depresyon belirtisi gösteren yetişkin bireylerde ayrılma kaygısı bozukluğu eş tanısının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul.
- Günhan, İ. S. (2021). *Sınırdaki (Borderline) kişilik örgütlenmesinde ilişki ve partner obsesyonlarının nesne ilişkileri perspektifinden incelenmesi*. Master's thesis, Başkent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürek M. (2022). *Romantik ilişkilerde psikolojik şiddetin ilişki bağımlılığı ve nesne ilişkileri çerçevesinde incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Haaken, J. (1993). From Al-anon to ACOA: Codependence and the reconstruction of caregiving. *Journal of Women in Culture and Society*, 18(20), 321-345.
- Habibi, M., Nooripour, R. ve Rahmatian, F. (2016). The relationship between individual's Perception of father's parenting and formation of object relations and defense mechanisms. *Iranian Sociological Review*, 6(2), 61-70.
- Hands, M. ve Dear, G. (1994). Co-dependency: A critical review. *Drug and Alcohol Review* 13, 437-445.
- Harrison, J. ve Grey, B. (2019). *Codependent cure: The no more codependency recovery guide for obtaining detachment from codependence relationships* Narcissism and Codependency.
- Havaçeliği, D. (2013). *Partner ilişkilerindeki ilişki bağımlılığının ebeveyn bağlanma stilleri ve madde kullanımı ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. 83-84.
- Hayta, A. (2010). Nesne ilişkileri kuramı ve tanrı tasavvuru üzerine eleştirel bir değerlendirme, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 8(20), 43.

- Hazan, C. ve Shaver, P. (2017). Romantic love conceptualized as an attachment process. In *Interpersonal development*. Routledge, 283-296.
- Helvacı, Ç. F. ve Hocaoglu, Ç. (2016). Major depresif bozukluk' tanımı, etiyolojisi ve epidemiyolojisi: Bir gözden geçirme. *Çağdaş Tıp Dergisi*, 6(1), 51-66.
- Hendin, H. (1991). Psychodynamics of suicide, with particular reference to the young. *The American Journal of Psychiatry*, 148(9), 1150-1158.
- Hisli, N. (1989) Beck depresyon envanterinin üniversite öğrencileri için geçerliği ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23):3-13.
- Holmes, P. (2011). *Dışa yansıyan iç dünya nesne ilişkileri kuramı ve psikodrama*. Çev. Soysal, A., Cohen, Z. P. ve Leblebicioğlu, D. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Hopkins, L. M., ve Jackson, W. (2002). Revisiting the issue of co-dependency in nursing: Caring or caretaking? *Canadian Journal of Nursing Research Archive*.
- Horney, K. (1949). *Self-Analysis*, Routledge, London, 44.
- Horney, K. (1999). *Nevrozlar ve insan gelişimi, öz gerçekleştirme kavgası*, (Çev. S. Budak), Ankara: Öteki Yayınevi.
- Huprich, S. K., Nelson, S. M., Meehan, K. B., Siefert, C. J., Haggerty, G., Sexton, J. ve Baade, L. (2018). Introduction of the DSM-5 levels of personality functioning questionnaire. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 9(6), 553.
- Ingram, R. E., Overbey, T. ve Fortier, M. (2001). Individual differences in dysfunctional automatic thinking and parental bonding: Specificity of maternal care. *Personality and Individual Differences*, 30, 410-412.
- İlhan, E. (2018). *Yetişkin ayrılma anksiyetesi ve bağlanma arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Jacobson, E. (1943). Depression: the Oedipus conflict in the development of depressive mechanisms. *The Psychoanalytic Quarterly*, 12(4), 541-560.
- Jacobson, E. (1953), *Contribution to the Metapsychology of Cyclothymic depression in affective disorders*. Ed. P. Greenacre. New York: International Universities Press.
- Jacobson, E. (1954). The self and the object world: Vicissitudes of their infantile cathexes and their influence on ideational and affective development. *The Psychoanalytic Study of The Child*, 9(1), 75-127.
- Jacobson, E. (1964). *The self and the object world*. New York: International Universities Press.
- Jeremiah, D. ve Joan, M. G. (1993). Use of bowen theory. *Journal of Addictions and Offender Counseling*, 14(1), 25-35.
- Jones, K. A., Kramer, T. L., Armitage, T. ve Williams, K. (2003). The impact of father absence on adolescent separation-individuation. *Genetic, social, and general psychology monographs*, 129(1), 73.
- Karahan, F. T. ve Sardoğan, E. M. (2022). *Psikolojik danışma ve psikoterapide kuramlar*. Nobel Yayınları.

- Karahisar, İ. (2021). *Üniversite öğrencilerinde erken dönem uyumsuz şemaların ve yetişkin ayrılık anksiyetesinin romantik ilişki odaklı obsesif kompulsif belirtilerle ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kent Üniversitesi.
- Kaslow, N. J., Reviere, S. L., Chance, S. L., Rogers, J. H., Hatcher, C. A., Wasserman, E., Smith, L., Jessee, S., James, M. E. ve Seelig, B. (1998). An empirical study of the psychodynamics of suicide. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 46, 777-796.
- Kealy, D., Rice, S. M. ve Cox, D. W. (2020). Childhood adversity and depressive symptoms among young adults: Examining the roles of individuation difficulties and perceived social support. *Early Intervention in Psychiatry*, 14, 241–246.
- Kelleci, M. (1998). *Bedenssel hastalıkla birlikte depresyonu olan hastalara hemşirelerin yaklaşımlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Kernberg, O.F. (1976). *Object-relations theory and clinical psychoanalysis*. New York: Aronson; 1976.
- Kernberg, O. (1967). Borderline personality organization. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 15(3), 641-685.
- Kernberg, O. (1976). *Object relations theory and clinical psychoanalysis*. Northvale, NJ: Aronson.
- Kernberg, O. (1976). Technical considerations in treatment of borderline personality organization. *Journal of American Psychoanalytic Association*, 24, 795-829.
- Kernberg, O. (2005). Object Relations theories and technique: Textbook of psychoanalysis. Washington: *The American Psychiatric Publishing*.
- Keser, V. (2002). *Bir nesne aranyor*. Psikanaliz Yazıları, 5.
- Kessler, R. C. ve Wang P. S. (2008). The descriptive epidemiology of commonly occurring mental disorders in the United States. *Annual Review in Public Health*, 29, 115-129.
- Kılıç, N. ve Eryılmaz, A. (2019). Investigating narcissistic personality traits in the context of positive psychotherapy. *Archives of Neuropsychiatry*, 56(1), 40.
- Kines, M. M. (1998). *Codependent tendencies/issues among practicing nurses in British Columbia*. Gonzaga University.
- Klein, M. (1932). *The psychoanalysis of children*. Hogarth.
- Klein, M. (1937). *Sevgi, suçluluk ve onarım*. (A. A. Köşkdere, Çev.). B. Habip (Ed.) içinde, *Sevgi, suçluluk ve onarım* (2.basım). İstanbul: Kanat Kitap (1975).
- Klein, M. (1957). *Our adult world and its roots in infancy*. In *envy and gratitude and other works*. Hogarth Press.
- Klein, M. (1957a). *Haset ve şükran*. (Çev. Koçak, O. ve Erten, Y.). Metis Yayınları.
- Knudson, T. M. ve Terrell, H. K. (2012). Codependency perceived interparental conflict and substance abuse in the family of origin. *The American Journal of Family Therapy*, 40, 245-257.

- Koçak, Ş. (2019). *Yetişkinlerin yalnızlık düzeyleri ve benlik algıları ile nesne ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Master's thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Köknel, Ö. (1989). *Depresyon ruhsal çöküntü*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kurtar, B. (2020). *Romantik ilişkilerde bağışlamanın yetişkin bağlanma stilleri ve yetişkin ayrılma anksiyetesi ile ilişkisinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Lancer, D. (2012). *Codependency for dummies*. New Jersey: Wiley.
- Lancer, D. (2017). Codependency addiction: Stages of disease and recovery. *Global Journal of Addiction & Rehabilitation Medicine*, 2(2), 1-2.
- Littauer, F. (2000). *Depresyonu yenmek*. Çev.: Demet Dizman, Sistem Yayıncılık, İstanbul.
- Loughead, T. A. (1991). Addictions as a process: Commonalties or copendence. *Contemporary Family Therapy*, 13, 455-470.
- Mahler, M. S. ve McDevitt, J. B. (1980). The separation-individuation process and identity formation. *The Course of Life*, 1, 395-406.
- Mahler, M. S., Pine, F. ve Bergman, A. (1975). *The psychological birth of the human infant. symbiosis and individuation*. New York: Basic Books.
- Maltsberger, J. T. ve Buie, D. H. (1980). The devices of suicide: Revenge, riddance, and rebirth. *International Review of Psycho-Analysis*.
- Mamur, B. (2020). *Yetişkin bireylerin çocukluk çağı travmaları, nesne ilişkileri ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Manassis, K. ve Hood, J. (1998). "Individual and familial predictors of impairment in childhood anxiety disorders" *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 37(4), 428-434.
- Manicavasagar, V., Silove D. ve Wagner R.(2003). A self-report questionnaire for measuring separation anxiety in adulthood. *Comprehensive psychiatry*. 44(2), 146-153.
- Manicavasagar, V. ve Silove, D. (1997). Is there an adult form of separation anxiety disorder, A Brief Clinical Report,. *Aust Nev Z J Psychiatry* , 31(2), 299-303.
- Manicavasagar, V., ve Silove, D. (2016). Why are we still missing adult seperation anxiety disorder in clinical practice? *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*. 50(8), 807-808.
- Martsof, D.S., Hughes, H.C., Estok, P. ve Zeller, R. A. (1999). Codependency in male and female helping professionals. *Archives of Pshychiatric Nursing*, 8(2), 97-103).
- May, U. (2001). Abraham's discovery of the bad mother. *International Journal of Psycho-Analysis*, 82(2), 283-305.
- McGlone, J. L. (1993). *An examination of the codependency construct: The effects of labeling*. Ohio State University, USA.

- McWilliams, N. (2009). *Psikanalitik tanı: Klinik süreç içinde kişilik yapısını anlamak* (1. Baskı). (E. Kalem, Çev.). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları (Orijinal çalışma basım tarihi 2006).
- Mertol, S. (2011). *Yetişkinlik ayrılma anksiyetesi bozukluğu hastalarında karakter ve mizaç özellikleri*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Mestci, S. (2021). *Exploring the link between object relations, narcissism, cyber bullying, and cyber victimization among university students*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Ekonomi Üniversitesi.
- Mete, L. (2000). *Depresyon*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mitchell, S. A. ve Black, M.J. (1995). *Freud and beyond: A history of modern psychoanalytic thought*. Basic Books. Hachette Uk.
- Moussavi, S., Chatterji, S., Verdes, E., Tandon, A., Patel, V. ve Ustun, B. (2007). Depression, chronic diseases, and decrements in health: results from the world health Surveys. *The Lancet*, 370(9590), 851-858.
- Mukba, G. (2013). *Üniversite öğrencilerinde ilişki bağımlılığının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Van.
- Namlı, Z., Özbay, A. ve Tamam, L. (2022). Yetişkin ayrılma anksiyetesi bozukluğu: Bir gözden geçirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(1), 46-56.
- Nancy, S. W. (1997). Early attachment as a pathway to adolescence peer competence, *Journal of Research on Adolescence*, 7, 241-265.
- Özakkaş, T. ve Çorak, A. (2014). *Rölatif bütüncül terapide nesne ilişkileri*: 11. BPT Ocak 2013 ders notları. Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları: İstanbul, 149-270.
- Özkan, A. ve Baltacı, S.(2020). Freud ve Lacan'ın psikanalitik kuramlarında yastan ayrılan melankolik özne. *Psikoloji Çalışmaları*, 40(2): 317–333.
- Özolcar, M. (2023). *Benlik kurgusu ile romantik ilişki doyumunda ayrılık anksiyetesinin aracı rolünün incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gedik Üniversitesi.
- Öztürk, M. (1997). Çocukluk çağı ruhsal sorunları ve bozukluk. Ankara: *Hekimler Yayın Birliği*.
- Öztürk, O. ve Uluşahin, A. (2011). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları Cilt-1*. Yenilenmiş 11. Baskı. Ankara: Nobel Tıp Kitapevi.
- Palombo, J., Bendicson, H. K. ve Koch, B. J. (2009). *Guide to psychoanalytical developmental theories*. Springer.
- Peele, S. ve Brodsky, A. (1974). Love can be an addiction. *Psychology Today*, 8(3), 22-26.
- Picardi, A., Miglio, R., Tarsitani, L., Battisti, F., Baldassari, M., Copertaro, A., Moccheigiani, E., Cascavilla, G. ve Biondi, M. (2013). Attachment style and immunity: A 1-year longitudinal study. *Biological Psychology*, 92(2), 353-358.
- Pini, S., Abelli, M., Shear, K.M., Cardini, A., Lari, L. ve Gesi, C. (2010) Frequency and clinical correlates of adult separation anxiety in a sample of 508 outpatients with mood and anxiety disorders. *Acta Psychiatr Scand*, 122, 40–46.

- Piroglu, F., Baydogan, M. ve Ozakgul, K. (2017). An experimental study on fire damage of structural steel members in an industrial building. *Engineering Failure Analysis*, 80, 341-351.
- Reynaud, M., Karila, L., Blecha, L. ve Benyamina, A. (2010). Is love passion an addictive disorder? *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 36(5), 261-267.
- Rounsaville, B. J., Weissman, M. M., Prusoff, B. A. ve Herceg-Baron, R. (1979). Marital disputes and Interpersonal Psychotherapy for Depression 34 treatment outcome in depressed women. *Comprehensive Psychiatry*, 20, 483- 490.
- Rusnakova, M. (2014). Codependency of the members of family of an alcohol addict. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 132, 647-653.
- Sadock, B. J., Sadock, V. A. ve Ruiz, P. (2016). *Compendio de psiquiatria: ciencia do comportamento e psiquiatria clínica*. Artmed Editora.
- Safran, J. D. (2014). *Psikanaliz ve psikanalitik terapiler*. Çev. G. Akkaya, İstanbul, Okyanus yayınları.
- Sağır, L. (2021). *Yeme tutumu, ayrılık anksiyetesi ve yetişkin ayrılık anksiyetesi arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Demiroğlu Bilim Üniversitesi.
- Savaşır, I., Boyacıoğlu, G. ve E., Kabakçı. (1996). *Bilişsel-davranışçı görüşme ve değerlendirme süreçleri: Bilişsel-davranışçı terapiler*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 1-17.
- Schaeffer, B. (2013). *Sevgi mi bağımlılık mı?* (A. A. Atay, Çev.) İstanbul: Okyanus Yayınları.
- Scharff, D. E. (1996). Object relations theory and practice: An introduction. *Rowman & Littlefield*.
- Schultz, D. P. ve Schultz, S. E. (2007). *Modern psikoloji tarihi*. (Y. Aslay, Çev.). İstanbul, Kaknüs Yayınları.
- Selbes, A., Berkol, T. D., Kunt, S., Uğurpala, C., Mehtar, M. ve Gökçeliman, P. (2018). Psikiyatri polikliniğine başvuran panik bozukluğu hastalarında erişkin ayrılma anksiyetesi ve bağlanma biçimleri. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 29, 171-9.
- Sezen, B. (2019). *Psikoloji öğrencilerinin ve klinik psikologların karşılıklı bağımlılık düzeyleri ve yetişkin bağlanma boyutları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sharf, R. S. (2014). *Psikoterapi ve psikolojik danışma kuramları: Kavramlar ve örnek olaylar*. (N. Voltan-Acar, Çev.). Ankara: Nobel Yayınevi.
- Shear, K., Robert, J. ve Walters, E. (2006). Prevalance and correlates of estimated dsm-iv child and adult separation anxiety disorder in the national comorbidity survey replication. *Psychiatry*. 163, 1074-1083.
- Shi, L. (2013). The association between adult attachment styles and conflict resolution. *American Journal of Family Therapy*, 31(3), 143-157.
- Shorter, E. ve Marshall, J. C. (1997). A history of psychiatry. *Nature*, 386(6623), 346-346.

- Siddiqui, A. ve Hagglof, B. (2000). Does maternal prenatal attachment predict postnatal mother infant interaction? *Early Human Development*, 59(1), 13-25.
- Sieber, D. (2008). Engaging absent fathers in the treatment of children. *Clinical Social Work Journal*, 36, 333-340.
- Skinner, B. (1953). *Science and human behavior*. New York: Macmillan.
- Smith, K. A. Fairburn, C. G. ve Cowen, P. J. (1997). Relapse of depression after rapid depletion of tryptophan. *Lancet*; 349(9056), 915 – 919.
- Spann, L. A. (1989). *Developing a scale to measure codependency*. Texas Tech University, Lubbox.
- Spann, L. A. (1996). *Attribution about codependency on the part of feminists and nonfeminists*. Doctoral Dissertation, Texas Tech University.
- Springer, C. A., Britt, T. W. ve Schlenker, B. R. (1998). Codependency: Clarifying the construct. *Journal of Mental Health Counseling*, 20, 141-158.
- Stafford, L. (2001). Is codependency a meaningful concept? *Issues in Mental Health Nursing*, 22, 273-286.
- Subby, R., ve Friel, J. (1984). Co-dependency: A paradoxical dependency. *Co-dependency: An Emerging Issue*, 31-44.
- Sucu, Ö. (2022). *Yetişkin bireylerde ilk nesne ilişkileri ve reddedilme duyarlılığı ile yakın ilişkiler arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Şahnaoğlu, H. (2021). *Çocukluk travmalarıyla ilişki bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Tamaddonfard, M. ve Monirpoor, N. (2016). The quality of mother-child relationship and borderline personality: The role of mediator object relations. *International Journal of Educational and Psychological Researches*, 2(4), 238.
- Target, M., ve Fonagy, P. (2005). *Fathers in modern psychoanalysis and in society: In the importance of fathers*. Routledge, 41-60.
- Teber, S. (2013). *Melankoli: Normal bir anomali*. 5. Baskı. İstanbul: Say Yayınları.
- Tokdemir, M. (2017). Depresif hastaya yaklaşım: Olgu sunumu. *Smyrna Tıp Dergisi*, 50.
- Tuohy, A., Knussen, C. ve Wrennall, M. J. (2005). Effects of age on symptoms of anxiety and depression in a sample of retired police officers. *Psychology and Aging*, 20(2), 202.
- Tura, S. M. (1999). *Haset ve şükran*. Editörün önsözü içinde. M. Klein, Metis Yayınları İstanbul.
- Tura, S. M. (2021). *Oyun ve gerçeklik*. Editörün önsözü içinde. D.W. Winnicott, Metis Yayınları, İstanbul.
- Tura, S. M. (2022). *Günümüzde psikoterapi*. İstanbul: Metis Yayınları.

- Turan, K. (2023). *Panik bozukluğu tanısı almış bireylerin erken dönem nesne ilişkilerinin ayrılma bireyleşme süreçleri ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Tuttman, S. (1985). Edith Jacobson's major contributions to psychoanalytic theory of development. *American Journal Of Psychoanalysis*, 45(2), 135-147.
- Türkbay, T. (1999). *Ayrılık kaygısı bozukluğunda psikolojik, ailesel ve sosyal etmenlerin araştırılması*. Tıpta Uzmanlık Tezi, Ankara: Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Askeri Tıp Fakültesi.
- Türkçapar, H. (2018). *Depresyon klinik uygulamalarda bilişsel davranışçı terapi*. Epsilon Yayıncılık. İstanbul.
- Twomey, H. B., Kaslow, N. J. ve Croft, S. (2000). Childhood maltreatment, object relations, and suicidal behavior in women. *Psychoanalytic Psychology*, 17(2), 323.
- Uluç, S., Tüzün, Z., Haselden, M. ve Erbaş, S. P. (2015). Bell nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme ölçeğinin (BORTTI) Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 18(4), 112-123.
- Unlubilgin, E., Tetik, S. ve Aksoy, I. (2021). Relationship between adult separation anxiety and attachment styles and vaginismus. *The journal of sexual medicine*. 18(10), 1752-1758.
- Uzun, I. (2021). *Romantik ilişkisi olan kişilerin duygusal yeme düzeylerinin cinsel doyum ve algılanan ilişki kalitesi üzerinden incelenmesi*. Master's thesis, İstanbul Kent Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Volkan, V. D. ve Çevik, A. (1992) İçer alınmış nesne ilişkileri kuramı ve borderline narsissistik kişilik bozuklukları. *Psikanaliz Yazıları*. (Çev. A. Çevik, B. Ceyhun). *Hekimler Yayın Birliği* Ankara. 13-49.
- Wijeratne, C. ve Manicavasagar, V. (2003). Separation anxiety in the elderly. *Journal of Anxiety Disorders*, 17(6), 695-702.
- Williams, J. M. G., Watts, F. N., Macleod, C. ve Mathews, A. (1997). *Cognitive psychology and emotional disorders*. John Wiley & Sons.
- Winnicott, D. W. (1965). *The capacity to be alone ,the maturational process and the facilitating environment*. New York: I.U.P.
- Winnicott, D. W. (1954). Mind and its relations to psyche-soma. *British Journal of Medical Psychology*, 27, 201–209.
- Winnicott, D. W. (1960). *Ego distortion in terms of true and false self*”, Routledge, 7-22.
- Winnicott, D. W. (1960a). *The maturational processes and the facilitating environment: studies in the theory of emotional development* M. M. R. Khan (Ed.), *The theory of the parent- infant relationship*. Ss. 37-55). London: Hogarth Press and The Institute of Psychoanalysis.
- Winnicott, D. W. (1971). *Playing and reality*, London, Tavistock Publications.
- Winnicott, D.W. (1988). *Human nature*. Londra:Free Association Books.

- World Health Organization (2011). *Depression*. Erişim Adresi: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/depression>. Erişim tarihi: 31 Mart 2023.
- Wright, H. P. ve Wright, D. G. (1999). *The two faces of codependent relating: A research-based perspective*. *Contemporary Family Therapy*, 21(4), 527-543.
- Wu, C. Y. ve Wu, L. (2005). Study on relationships between codependency and attitudes toward love for university students in Taiwan. *Bulletin of Educational Psychology*, 36, 241-263.
- Yalom, I. (2001). *Varoluşcu psikoterapi*. Zeliha İyidoğan Babayiğit (çev.), İstanbul: Kalbacı Yayınları.
- Yetkin, S. ve Özgen, F. (2007) Tarihsel bakış içinde depresyon. *Türkiye Klinikleri Dahili Tıp Bilimleri Dergisi*, 3(47), 1-5.
- Yıldız, S. A. (2004). Ebeveyn tutumları ve saldırganlık. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(3).
- Young, J. E., Beck, A. T. ve Weinberger, A. (1993). *Depression: Clinical handbook of psychological disorders: A step-by-step treatment manual*. D. H. Barlow (Eds). New York: The Guilford Press. 240-277.
- Yörük, D. (2023). *Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin ilişki bağımlılığı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi.

EKLER

EK-1: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, Nişantaşı Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı kapsamında, Dr. Öğr. Üyesi Kader BAHAYİ danışmanlığında, Büşra YILDIZ tarafından yürütülmektedir.

Çalışmanın amacı; amacı depresif eğilimli bireylerde nesne ilişkileri ile ilişki bağımlılığı ve ayrılık anksiyetesini arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışma yaklaşık 20-25 dakika sürecektir. Çalışmaya katılabilmeniz için 18 yaşından gün almanız yeterli olacaktır.

Çalışmaya katılımınız tamamen gönüllük esasına bağlıdır. Çalışmaya katılımınız durumunda istediğiniz zaman çalışmadan ayrılma ya da tamamlamama hakkınız bulunmaktadır. Çalışma boyunca sizden herhangi bir kimlik belgesi talep edilmeyecek olup tüm cevaplarınız gizli tutulacaktır. Size sunulan ölçeğe vermiş olduğunuz cevaplara sadece araştırmacılar ulaşacak ve sadece araştırmacılar tarafından toplu halde analizleri yapılacaktır. Analiz sonuçları sadece bilimsel hedefler doğrultusunda kullanılacaktır. Bu sebeple sorulara samimi ve gerçeği yansıtan cevaplar vermeniz çalışmanın güvenilirliği açısından büyük önem arz etmektedir.

Lütfen size sunulan ölçeğin yönergesini dikkatli bir biçimde okuyunuz ve size en yakın gelen cevabı işaretleyiniz.

Çalışmaya yönelik sorularınız olması halinde psikolog.busrayildiz@gmail.com adresinden Psk Büşra Yıldız ile iletişime geçebilirsiniz. Katılımınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum, istediğim zaman ayrılabilceğimi biliyorum. Bilgilerimin bilimsel amaçlı kullanılmasına izin veriyorum.

Araştırmaya Katılmayı

Kabul ediyorum

☐

EK-2. Beck Depresyon Ölçeği

BECK DEPRESYON ÖLÇEĞİ

Bu form **SON 1 (BİR) HAFTA** içerisinde kendinizi nasıl hissettiğinizi araştırmaya yönelik 21 maddeden oluşmaktadır. Her maddenin karşısındaki dört cevabı dikkatlice okuduktan sonra, size en çok uyan, yani sizin durumunuzu en iyi anlatanı işaretlemeniz gerekmektedir.

1	Üzgün ve sıkıntılı değilim. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum. Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum. O kadar üzgün ve sıkıntılıyım ki, artık dayanamıyorum.	0 1 2 3
2	Gelecek hakkında umutsuz ve karamsar değilim. Gelecek için karamsarım. Gelecekte beklediğim hiçbir şey yok. Gelecek hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyeceğim gibi geliyor.	0 1 2 3
3	Kendimi başarısız biri olarak görmüyorum. Başkalarından daha başarısız olduğumu hissediyorum. Geçmişte baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğumu görüyorum. Kendimi tümüyle başarısız bir insan olarak görüyorum.	0 1 2 3
4	Her şeyden eskisi kadar zevk alıyorum. Birçok şeyden eskiden olduğu gibi zevk alamıyorum. Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor. Her şeyden sıkılıyorum.	0 1 2 3
5	Kendimi herhangi bir biçimde suçlu hissetmiyorum. Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum. Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum. Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.	0 1 2 3
6	Kendimden memnunum. Kendimden pek memnun değilim. Kendime kızgıyım. Kendimden nefrete ediyorum.	0 1 2 3
7	Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum. Hatalarım ve zayıf taraflarım olduğumu düşünmüyorum. Hatalarımdan dolayı kendimden utanıyorum. Her şeyi yanlış yapıyor muyum gibi geliyor ve hep kendimi kabahat buluyorum.	0 1 2 3
8	Kendimi öldürmek gibi düşüncülerim yok. Kimi zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm oluyor ama yapmıyorum. Kendimi öldürmek isterdim. Fırsatını bulsam kendimi öldürürüm.	0 1 2 3
9	İçimden ağlamak geldiği pek olmuyor. Zaman zaman içimden ağlamak geliyor. Çoğu zaman ağlıyorum. Eskiden ağlayabiliirdim ama şimdi istesem de ağlayamıyorum.	0 1 2 3
10	Her zaman olduğumdan daha canı sıkın ve sinirli değilim. Eskisine oranla daha kolay canım sıkıyor ve kızıyorum. Her şey canımı sıkıyor ve kendimi hep sinirli hissediyorum. Canımı sıkın şeylere bile artık kızmıyorum.	0 1 2 3
11	Başkalarıyla görüşme, konuşma isteğimi kaybetmedim. Eskisi kadar insanlarla birlikte olmak istemiyorum. Birileriyle görüşüp konuşmak hiç içimden gelmiyor. Artık çevremde hiç kimseyi istemiyorum.	0 1 2 3
12	Karar verirken eskisinden fazla güçlük çekmiyorum. Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum. Eskiye kıyasla karar vermekte çok güçlük çekiyorum. Artık hiçbir konuda karar veremiyorum.	0 1 2 3
13	Her zamankinden farklı göründüğümü sanmıyorum. Aynada kendime her zamankinden kötü görünüyorum. Aynaya baktığımda kendimi yaşlanmış ve çirkinleşmiş buluyorum. Kendimi çok çirkin buluyorum.	0 1 2 3
14	Eskisi kadar iyi iş güç yapabiliyorum. Her zaman yaptığım işler şimdi gözümde büyüyor. Ufacık bir işi bile kendimi çok zorlayarak yapabiliyorum. Artık hiçbir iş yapamıyorum.	0 1 2 3
15	Uykum her zamanki gibi. Eskisi gibi uyuyamıyorum. Her zamankinden 1-2 saat önce uyanıyorum ve kolay kolay tekrar uykuya dalamıyorum. Sabahları çok erken uyanıyorum ve bir daha uyuyamıyorum.	0 1 2 3
16	Kendimi her zamankinden yorgun hissetmiyorum. Eskiye oranla daha çabuk yoruluyorum. Her şey beni yoruyor. Kendimi hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun ve bitkin hissediyorum.	0 1 2 3
17	İştahım her zamanki gibi. Eskisinden daha iştahsızım. İştahım çok azaldı. Hiçbir şey yiyemiyorum.	0 1 2 3
18	Son zamanlarda zayıflamadım. Zayıflamaya çalışmadığım halde en az 2 Kg verdim. Zayıflamaya çalışmadığım halde en az 4 Kg verdim. Zayıflamaya çalışmadığım halde en az 6 Kg verdim.	0 1 2 3
19	Sağlığım ile ilgili kaygılarım yok. Ağrılar, mide sancıları, kabızlık gibi şikayetlerim oluyor ve bunlar beni tasalandırıyor. Sağlığımın bozulmasından çok kaygılanıyorum ve kafamı başka şeylere vermekte zorlanıyorum. Sağlık durumum kafama o kadar takılıyor ki, başka hiçbir şey düşünemiyorum.	0 1 2 3
20	Sekse karşı ilgisizim herhangi bir değişiklik yok. Eskisine oranla sekse ilgisizim az. Cinsel isteğim çok azaldı. Hiç cinsel istek duymuyorum.	0 1 2 3
21	Cezalandırılması gereken şeyler yaptığımı sanmıyorum. Yaptıklarımın cezalandırılabilirliğini düşünüyorum. Cezamı çekmeyi bekliyorum. Sanki cezamı bulmuşum gibi geliyor.	0 1 2 3

EK-3: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği

Madde	Doğru	Yanlış
1. En az bir tane tutarlı ve doyurucu ilişkim var.	D	Y
2. Bazen içime şeytan girmiş olduğunu düşünürüm.	D	Y
3. Eğer biri benden hoşlanmazsa o kişiye iyi davranmak için her zaman daha fazla uğraşırım.	D	Y
4. Sonsuza kadar inzivaya çekilmek isterdim.	D	Y
5. Genellikle bazı şeylerin gerçekten mi olduğuna yoksa rüyada mı gerçekleştiğine karar vermekte zorlanırım	D	Y
6. Birdenbire içime kapanabilir ve haftalarca kimseyle konuşmayabilirim.	D	Y
7. Algılarım doğru olmasa da, bunun hemen farkına varırım ve kendimi kolayca düzeltebilirim.	D	Y
8. Genellikle bana en yakın olanları eninde sonunda incitirim.	D	Y
9. Alkol ya da esrar kullanmak zihnimi öylesine şiddetli etkileyebilir ki, neyin gerçek olduğundan emin olamayabilirim	D	Y
10. İnsanların üzüntülerini kontrol etme becerilerinin ya çok az olduğuna ya da hiç olmadığına inanırım.	D	Y
11. Çevremdekiler bana bir yetişkinden çok, çocukmuşum gibi davranır.	D	Y
12. Halüsinasyonlar (aslında var olmayan şeyler görme ya da duyma) yaşarım.	D	Y
13. İyi tanıdığım biri uzaklara giderse, onu özleyebilirim	D	Y
14. Aile ilişkilerimi bozmadan evdeki anlaşmazlıklarla uğraşabilirim.	D	Y
15. Günlerce gerçeklikle bağlantımın koptuğunu hissedirim.	D	Y
16. Eleştirilmeye karşı son derece hassasım.	D	Y
17. İnsanlar üzerinde güç kullanmaktan gizli bir zevk duyarım	D	Y
18. Bazen istediğimi elde etmek için hemen hemen her şeyi yaparım.	D	Y
19. Gizemli güçlere sahibim.	D	Y
20. Bana yakın olan biri tüm dikkatini bana vermediğinde, çoğu kez kendimi incinmiş ve reddedilmiş hissedirim	D	Y
21. Genellikle, yeni bir durumu hızlıca değerlendirebilirim	D	Y
22. Eğer biriyle yakınlaşmaya başlarsam ve bu kişi güvenilmez biri çıkarsa, olaylar bu hale geldiği için kendimden nefret edebilirim.	D	Y

23. Hemen hemen hiçbir zaman gerçeklik algımın doğruluğundan şüphe etmek için bir nedenim yoktur.	D	Y
24. Kendi duygularımı bilirim.	D	Y
25. Birine yakınlaşmak benim için zordur.	D	Y
26. Cinsel yaşamım tatmin edicidir.	D	Y
27. Bana karşı düzenlenen bir komplo var.	D	Y
28. Başkalarının benden beklediği gibi biri olmaya çalışırım.	D	Y
29. Bir ilişki ne kadar kötüye giderse gitsin, ona asılırım.	D	Y
30. Bir dış güç tarafından düşüncelerimin benden alınıp götürüldüğünü hissedirim.	D	Y
31. Olaylar/durumlar hakkında genellikle güçlü fikirlerim yoktur.	D	Y
32. Çevremdekiler üzerinde hiçbir etkim yoktur.	D	Y
33. Kendi isteğim dışında konuşmaya veya hareket etmeye zorlanan bir robot olduğumu hissediyorum.	D	Y
34. İnsanlar, onları görmediğimde yoktur.	D	Y
35. Sıklıkla insanların davranışlarından gerçekte olmayan şeyler çıkarırım.	D	Y
36. Hayatta çok incitildim.	D	Y
37. En derin duygularımı paylaşabildiğim ve benimle böyle duygularımı paylaşan biri var.	D	Y
38. Bana karşı bir komplo kurulduğuna inanıyorum.	D	Y
39. Ne kadar kaçınmaya çalışırsam çalışayım, en önemli ilişkilerimde aynı zorluklar ortaya çıkar.	D	Y
40. Takip ediliyorum.	D	Y
41. Biriyle tamamen “bir” olmak için güçlü bir istek duyarım	D	Y
42. Hangi ay ya da yılda olduğumuzdan emin değilim.	D	Y
43. Genellikle doğru şeyleri söyleyebilirim.	D	Y
44. İlişkilerde, karşımdaki kişiyle sürekli bir arada olmadığım sürece tatmin olmam.	D	Y
45. Bedenim çeşitli yerlerinde açıklayamadığım garip hisler duyarım.	D	Y
46. Başkaları tarafından incitilmemenin tek yolu, bağımsız olmaktır	D	Y
47. İnsanları çok iyi tartarım.	D	Y

48. Karşı cinsten olanlarla ilişkileri hep aynı şekilde sonuçlanır.	D	Y
49. Başkaları sık sık beni aşağılamaya çalışır.	D	Y
50. Diğer insanların duyamıyormuş gibi görüldüğü sesleri duyabilirim.	D	Y
51. Kendi duygularımla teması nadiren kaybederim.	D	Y
52. Benim yerime kararlarımı vermeleri için genellikle başkalarına bel bağlarım.	D	Y
53. Gerçekten tanıyor olmasam da, insanların, mekanların ya da nesnelerin bana tanıdık geldiğine inandığım sık olur.	D	Y
54. Birine güvendiğimde genellikle pişman olurum.	D	Y
55. Bana yakın birine kızdığım zaman, bunu ayrıntılarıyla konuşabilirim.	D	Y
56. Düşüncelerim yayınlandığı için diğer insanlar benim ne düşündüğümü bilir.	D	Y
57. İnsanlar, kabul etse de etmese de genellikle bana kızgındırlar.	D	Y
58. İsteddiğimi almanın en iyi yolu başkalarını ustaca idare etmektir.	D	Y
59. Etrafımda karşı cinsten birileri varken genellikle kendimi gergin hissederim.	D	Y
60. Bazen bedenimin karşı cinse dönüştürüldüğünü hissederim.	D	Y
61. Bir şeylerin dışında bırakılacağımdan sık sık kaygı duyarım	D	Y
62. Herkesi memnun etmem gerektiğini hissederim aksi taktirde beni reddedebilirler.	D	Y
63. Beni çok az tanıyan insanlar ne zaman isteseler düşüncelerimi okuyorlar.	D	Y
64. Bazen rüyalarım o kadar canlı olur ki uyandığım zaman gerçekten yaşanmış gibi gelir.	D	Y
65. Kendimi kapatıp birkaç ay kimseyle görüşmem.	D	Y
66. Hayatımdaki önemli insanlar tarafından olası reddedilmelere karşı duyarlıyım.	D	Y
67. Sıklıkla diğer insanların zalimliğinin kurbanı olurum.	D	Y
68. Arkadaş edinmek benim için sorun değildir	D	Y
69. Lanetlenmiş bir insan olduğuma inanırım.	D	Y
70. Karşı cinsten olanlarla nasıl tanışılacağı ya da konuşulacağını bilmem.	D	Y
71. Bana yakın olan birine istediğim bir şeyi yaptıramadığımda, kızgın ya da incinmiş hissederim.	D	Y

72. Düşünce ve davranışlarım hakkında sürekli yorum yapan, başkalarının duymadığı sesler duyarım.	D	Y
73. Yalnız bir yaşam sürmek benim kaderimdir	D	
74. Bana ait olmayan şeyleri düşünmeme ya da dürtülere sahip olmama zorlayan, kendi dışımda bazı güç ve etkilerin kontrolü altındayım.	D	Y
75. Duygu durumum, olayları/durumları nasıl gördüğümü etkiler.	D	Y
76. İnsanlar birbirine karşı asla dürüst değildir.	D	Y
77. Uykuya dalma ya da uyanma aşamasında olsam bile gerçek ve hayal olanı daima ayırt edebilirim.	D	Y
78. İlişkilere çok şey katar ve çok şey alırım.	D	Y
79. Yakında dünyanın sonunun geleceği hissine kapılıyorum.	D	Y
80. Karşı cinsten olanlarla tanışmak ya da konuşmaktan utanırım.	D	Y
81. Bir ilişkide benim için en önemli şey, diğer kişi üzerinde güç kullanmaktır.	D	Y
82. İyi bir yön duygum vardır ve yolumu hemen hemen hiç kaybetmem.	D	Y
83. Hoş olmayan tüm olayları görmezden gelmeye çalışırım	D	Y
84. Açıklayamadığım kaygı duyguları yaşarım	D	Y
85. Alkol ya da madde kullandığımda çevremdeki herkes bana zarar vermek istiyormuş gibi gelir.	D	Y
86. Kendi duygularıma o kadar çok dikkat ederim ki, başkalarının duygularını görmezden gelebilirim.	D	Y
87. Kendi mahalleimde olsam bile, sıklıkla nerede olduğumu bilmem.	D	Y
88. Hayatımdaki trajik olayların gerçekliğini kabul etmede zorlanırım, ailedeki birinin ölümü gibi.	D	Y
89. İyi bir annenin, çocuklarını daima memnun etmesi gerektiğine inanırım.	D	Y
90. Bazen sadece görmek istediğimi görürüm.	D	Y

EK-4: Yetişkin Ayrılık Anksiyetesi Ölçeği

YETİŞKİN AYRILMA ANKSİYETESİ ANKETİ				
Aşağıdaki sorular bir yetişkin (18 yaş üzeri) olarak yaşamış olabileceğiniz bazı belirtilere yöneliktir. Lütfen bu belirtileri yaşıyıp yaşamadığınıza göre sorunun karşısındaki uygun yeri işaretleyiniz. Lütfen tüm soruları yanıtlayınız.				
	Çok Sıklıkla	Sıklıkla	Nadiren	Hiç
1- Size yakın olan kişilerle birlikte evinizdeyken kendinizi daha güvende hissettiniz mi?				
2- Evinizden saatlerce uzak kalmakta zorluk çektiniz mi?				
3- Çantanızda veya cüzdanınızda size güven ya da huzur veren bir şeyler taşıyor musunuz?				
4- Uzun bir yolculuğa çıkmak üzere evden ayrılmazdan önce aşırı stres yaşadınız mı?				
5- Size yakın olan birinden ayrılmakla ilgili kâbuslar ya da rüyalar gördüğünüz oldu mu?				
6- Bir yolculuğa çıkmanızdan önce size yakın olan birinden ayrılmakla ilgili aşırı stres yaşadınız mı?				
7- Günlük işleriniz aksadığında çok huzursuz oluyormusunuz?				
8- Size en yakın kişilerle olan ilişkilerinizin yoğunluğu konusunda endişelendiniz mi? Örneğin çok aşırı bağlı olmanızdan dolayı.				
9- İşiniz veya diğer düzenli ev dışı uğraşlarınız için evinizden ayrılmadan önce baş ağrısı, mide ağrısı ya da bulantı gibi (veya başka) belirtiler oldu mu?				
10- İnsanları yakınınızda tutmak için çok fazla konuştuğunuzu fark ettiğiniz oldu mu?				
11- Size yakın kişilerden ayrıldığınızda (örneğin işe gitmek ya da evden dışarıya çıkmak için), özellikle onların nerede oldukları konusunda endişelendiniz mi?				
12- Gece tek başınıza uyumakta güçlük çekiyor musunuz? Örneğin bir yakınınızla birlikteyse daha iyi uyuyor musunuz?				
13- Size yakın olan kişilerin seslerini işitebiliyor ya da televizyonun veya uyuduğunuzu fark ettiniz mi?				

14- Size yakın olan kişilerden uzak kaldığınızı düşündüğünüzde çok sıkıntıyaşadınız mı?				
15- Evinizden uzakta olmayla ilgili kâbuslar ya da rüyalar gördünüz mü?				
16- Yakınlarınızın ciddi bir zarar görebileceği hakkında çok fazla endişelenir misiniz? Örneğin, bir trafik kazası geçirmeleri veya ölümcül bir hastalığa yakalanmaları gibi.				
17- Günlük olağan işlerinizi yaparken, size yakın olan kişilerle bağlantı kurmanızı engelleyecek değişiklikler sizi huzursuz eder mi?				
18- Önemsediğiniz insanların size terk edeceği konusunda çok fazla endişelenir misiniz?				
19- Hiç, evde ya da yatak odasında ışıklar açıkken daha iyi uyuduğunuzu fark ettiğiniz mi?				
20- Özellikle size yakın kişiler evde değilse, evde tek başınızakalmaktan kaçınmaya çalışır mısınız?				
21- Size yakın olanlardan ayrıldığınızı ya da onları sizi terk ettiğini düşündüğünüzde, aniden gelen sıkıntı nöbetleri ya da panik ataklarınız oldu mu?				
22- Size yakın olan kişilerle düzenli olarak (örneğin her gün) telefon görüşmeleri yapamadığınızda sıkıntı yaşadığınızı fark ettiniz mi?				
23- Önemsediğiniz birisi sizi terk ettiğinde, bu durumla başa çıkamayacağınızdan ya da onsuz yapamayacağınızdan korktunuz mu?				
24- Size yakın olan kişilerden ayrıldığınızda aniden gelen sıkıntı nöbetleri ya da panik ataklarınız (örneğin ani titreme, terleme, çarpıntı, nefes darlığı gibi) oldu mu?				
25- Sizi, yakın olduğunuz birilerinden ayırabilecek muhtemel olaylarla hakkında çok fazla endişelenir misiniz? Örneğin, işle ilgili gereklilikler gibi.				
26- Hiç, size yakın olan kişiler “çok fazla konuştuğunuzu” söylediler mi?				
27- Bazı insanlarla olan ilişkilerinizin, onlar için sorunlar oluşturacak kadar yakınlığı konusunda endişelenir misiniz?				

EK-5: Sosyo-Demografik Veri Formu

Bilgi Formu

1- Cinsiyetiniz: () Kadın () Erkek ()
Diğer

2- Yaşınız: () 18-28 () 29-39 () 40-50
() 51-60

3- Medeni durumunuz nedir?

- () Bekar
() Evli
() Eşi Ölmüş
() Boşanmış
() İlişkisi var

4- Eğitim Düzeyiniz nedir?

- () İlkokul- Ortaokul
() Lise
() Ön Lisans
() Lisans
() Lisansüstü
() Doktora

5-Şu an devam eden romantik ilişkiniz veya evliliğiniz var mı?

- () Evet () Hayır

6- Anneniz ile ilişkiniz nasıl ?

- () Kötü () İyi () Orta
() Çok iyi

7-Babanız ile ilişkiniz nasıl ?

- () Kötü () İyi () Orta () Çok iyi

8-Çocukluk döneminizde bakımınızı kim sağladı?

- () Annem-Babam
() Annem
() Babam
() Diğer

9-Çocukluk döneminizde ebeveynlerinizden uzun süre ayrı kaldınız mı? (en az 1 ay)

- () Evet () Hayır

10- Tanı konulmuş psikiyatrik bir rahatsızlığınız var mı? Evet ise kullandığınız ilaçlar?

- () Evet () Hayır

11- Yaşamınız boyunca kendinize zarar verici davranışlarda bulundunuz mu?

- ().Evet (Açıklar mısınız?) () Hayır

ETİK KURUL/KOMİSYON İZNI

T.C. İSTANBUL NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ ETİK KURULU KARAR SURETİ

Toplantı Tarihi : 04.05.2023
Toplantının Yeri: Nişantaşı Üniversitesi Toplantı Odası
Toplantı Sayı : 2023/18
Toplantı Saati : 14:00

Gündem:

Gündem5. Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji program öğrencisi Büşra Yıldız'ın yardımcı araştırmacı ve sorumlu araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Kader Bahayî'nin bulunduğu "Depresif Eğilimli Yetişkin Bireylerde Nesne İlişkileri ile İlişki Bağımlılığı ve Ayrılık Anksiyetesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışmasının görüşülmesi.

Kararlar:

Karar5. Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji program öğrencisi Büşra Yıldız'ın yardımcı araştırmacı ve sorumlu araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Kader Bahayî'nin bulunduğu "Depresif Eğilimli Yetişkin Bireylerde Nesne İlişkileri ile İlişki Bağımlılığı ve Ayrılık Anksiyetesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" adlı çalışması görüşüldü. Yapılan görüşmede Üniversitemiz Etik Kurulu Yönergesi hükümleri gereğince etik ve bilimsel açıdan sakınca bulunmaması nedeniyle **uygunluğuna** oy birliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Uğur YOZGAT
Başkan